

การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

ปริญญาานิพนธ์
ของ
กนกรัตน์ แจ่มวิฏกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มิถุนายน 2545
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

362.2437

01250

๑.๓

1

การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

บทคัดย่อ
ของ
กนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล

14 พ.ย. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มิถุนายน 2545

๒ 152616

กนกรัตน์ แจ่มวัฏกุล. (2545). การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทา สุรักษา, ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ศึกษา ได้แก่ ความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดามารดา และการคบเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง จำนวน 403 คน และนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ไม่ได้เสพยาบ้า จำนวน 391 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัว แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในครอบครัว แบบสอบถามการควบคุมดูแลของบิดามารดา และแบบสอบถามการคบเพื่อน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การคบเพื่อน ($r = 0.721$) ความขัดแย้งในครอบครัว ($r = 0.153$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การควบคุมดูแลของบิดามารดา ($r = -0.185$) และการมีส่วนร่วมในครอบครัว ($r = -0.138$)

2. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การคบเพื่อน ความขัดแย้งในครอบครัว ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวน ของการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ได้ร้อยละ 67.10

3. สมการพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

$$\text{การเสพยาบ้า (Y)} = -2.3649 + 0.8633 (\text{การคบเพื่อน (X}_1\text{)}) + 0.1301 (\text{ความขัดแย้งในครอบครัว (X}_2\text{)})$$

A STUDY OF THE FACTORS RELATED TO FAMILY AND PEER GROUP ON AMPHETAMINE
USE OF ADOLESCENT

AN ABSTRACT
BY
KANOKRATH JAMWATTAKUL

Present in partial fulfillment of the requirement
For the master of Education degree in Guidance and counseling Psychology
At Srinakharinwirot University
JUNE 2002

Kanokrath jamwattakul. (2002). *A Study of The Factors Related to Family and Peer Group on Amphetamine Use of Adolescent*. Master thesis, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Dr. Nanta sooraksa, Prof. Dr. Pongpan Kirdpitak.

The purpose of this research was to investigate the factors related to Family and PeerGroup on Amphetamine Use of Adolescent in the central observation and protect center. The Variables studied were family conflict, family involvement, parental monitoring and peer diviance. The Subject were 403 amphetamine dependent adolescents in The Central Observation and Protection Center and 391 mattayomsuksa students. The research instrument were the family conflict questionnaire, family involvement questionnaire, parental monitoring questionnaire and peer diviance questionnaire. The data were analyzed by Pearson Product moment Correlation Coefficient and the Logistic Regression Analysis.

The results of the Study were as follows :

1. Statistically significant positive relationship were found between the amphetamine use peer diviance were ($r=0.721$), and family conflict ($r= 0.153$) at .01 level. Besides, the relationship were between the parental monitoring ($r= -0.185$), and family involvement ($r= -0.138$) at .01 level.
2. The following factors : family conflict and peer diviance were able to predict the amphetamine use of adolescents at .05 level, with 67.10 % of variability in amphetamine use of adolescents
3. The following equation proved to be statistically significant predictor of amphetamine use of adolescents at .05 level :

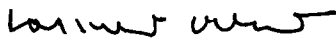
$$Y = -2.3649 + + 0.8633 (\text{the peer diviance}) 0.1301(\text{the family conflict})$$

ปริญญาบัตร
เรื่อง

การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

ของ
นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

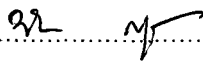

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

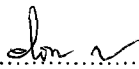
วันที่ 30 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญาบัตร

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทา สุรักษา)

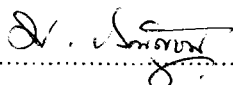
กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. เมธินันท์ ภิัญญชน)

**ปริญญาโทฉบับนี้ได้รับทุนจาก
“โครงการทุนอุดหนุนและส่งเสริมวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท-เอก
ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจากทบวงมหาวิทยาลัย”**

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทา สุรักษา ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ โดยละเอียดทุกขั้นตอน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ และรองศาสตราจารย์ ดร. เมธินันท์ ภิญโญชน กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ที่ได้ให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ช่วยในการตรวจแก้ไขเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนชนกลาง อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และเด็กและเยาวชน ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนชนกลาง กระทรวงยุติธรรม ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ อาจารย์ฝ่ายแนะแนว และนักเรียน โรงเรียนปทุมคงคา โรงเรียนมัธยมสันพิทยา โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ทุกคนที่ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ให้ความหวังใจ ตลอดจนเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย ตลอดการทำวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอโน้มระลึกถึงพระคุณอันสูงสุดของบิดา มารดา และขอขอบคุณ พี่ชาย และน้องชาย ผู้เป็นแรงบันดาลใจ ให้ความหวังใจ ตลอดจนกำลังใจต่อผู้วิจัยตลอดมา จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กนกรัตน์ แจ่มวิฏกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	5
สมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของยาบ้า.....	7
ประวัติความเป็นมาของยาบ้า.....	8
ลักษณะและชนิดของยาบ้า.....	9
วิธีการเสพ.....	10
ฤทธิ์ของยาบ้า.....	11
อาการขาดยาบ้า.....	12
โทษและผลกระทบของยาบ้า.....	12
การบำบัดและการรักษาผู้เสพยาบ้า.....	14
สาเหตุของการเสพยาบ้า.....	14
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับยาเสพติด.....	20
ครอบครัวและการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน.....	23
ความขัดแย้งในครอบครัว.....	26
การมีส่วนร่วมในครอบครัว.....	28
การควบคุมของครอบครัว.....	30
เอกสารที่เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนที่ติดต่อการเสพยาบ้า.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	33
งานวิจัยในประเทศ.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....39
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	39
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....48
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....59
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	59
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	60
อภิปรายผล.....	61
ข้อเสนอแนะ.....	64
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก.....	69

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงรายชื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง และจำนวนเด็กและเยาวชนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง.....	39
2 แสดงรายชื่อโรงเรียน และจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	40
3 แสดงลักษณะทางข้อมูลด้านต่างๆ ของกลุ่มผู้เสพยาบ้า และกลุ่มผู้ไม่เสพยาบ้า.....	49
4 แสดงความถี่ และร้อยละของกลุ่มผู้เสพยาบ้าจำแนกตามพฤติกรรมการใช้ยาบ้า.....	50
5 แสดงค่าและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนของเด็กและเยาวชนที่เสพ ยาบ้าและไม่เสพยาบ้า.....	51
6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแล ของบิดามารดา และการคบเพื่อน ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่เสพยาบ้า.....	52
7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดา มารดาและการคบเพื่อนของเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้า.....	52
8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแล ของบิดามารดา และการคบเพื่อน กับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชนกลางและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	53
9 การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) เมื่อใช้การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถาน พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางเป็นตัวแปรเกณฑ์ในการศึกษา.....	53
10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ของการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนของเด็กและเยาวชนที่ เสพยาบ้า.....	54
11 แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอย โลจิสติก (Logistic Regression).....	54
12 แสดงค่าอำนาจจำแนกราบข้อของแบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัว.....	80
13 แสดงค่าอำนาจจำแนกราบข้อของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในครอบครัว.....	81
14 แสดงค่าอำนาจจำแนกราบข้อของแบบสอบถามการควบคุมดูแลของบิดามารดา.....	82
15 แสดงค่าอำนาจจำแนกราบข้อของแบบสอบถามการคบเพื่อน.....	83

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แบบจำลองแนวคิดของเอรี่.....	2
2 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	5
3 แสดงกระบวนการซึมซับเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการกินหรือกลืน.....	10
4 แสดงกระบวนการซึมซับเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการฉีด.....	10
5 แสดงกระบวนการซึมซับเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการสูบหรือสูด.....	11
6 แนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมที่มีปัญหา.....	20
7 แนวคิดทฤษฎีโดมิโนของเฮนริช.....	22

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การระบาดของยาบ้า (Amphetamine) มักจะเกิดขึ้นในประเทศโลกที่กำลังพัฒนา เพื่อมุ่งเพิ่มผลผลิตทางเศรษฐกิจ ตามรายงานขององค์การอนามัยโลกที่ระบุไว้ว่ามีการผลิต การค้า และการใช้แอมเฟตามีนในทางที่ผิดอย่างกว้างขวางในประเทศต่างๆทั่วโลก ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีการระบาดของยาบ้า (Amphetamine) และในปัจจุบันได้แพร่ไปสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนในที่มีระหว่างอายุ 15-18 ปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและค่านิยมตามกระแสเศรษฐกิจทุนนิยม สภาพบีบรัดทางเศรษฐกิจ และการดิ้นรนเอาตัวรอดแบบตัวใครตัวมันทำให้เกิดความเครียดทั้งสังคมและครอบครัว นำมาสู่ปัญหาต่างๆของสังคม โดยสถิติจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดปี พ.ศ. 2537-2541 มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นจำนวน 1,021 คดี, 1,211 คดี, 3843 คดี, 8,483 คดี, และ 15,411 คดี ตามลำดับ และจากการจัดอันดับคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำสูงสุด 5 อันดับแรก ประจำปี 2541 ผลปรากฏว่า คดีที่เกี่ยวกับยาเสพติดมาเป็นอันดับหนึ่ง จำนวน 2,492 คดี คิดเป็น 47.86% ของคดีทั้งหมด (ศาลเยาวชนและครอบครัว, 2541 : 86,89)

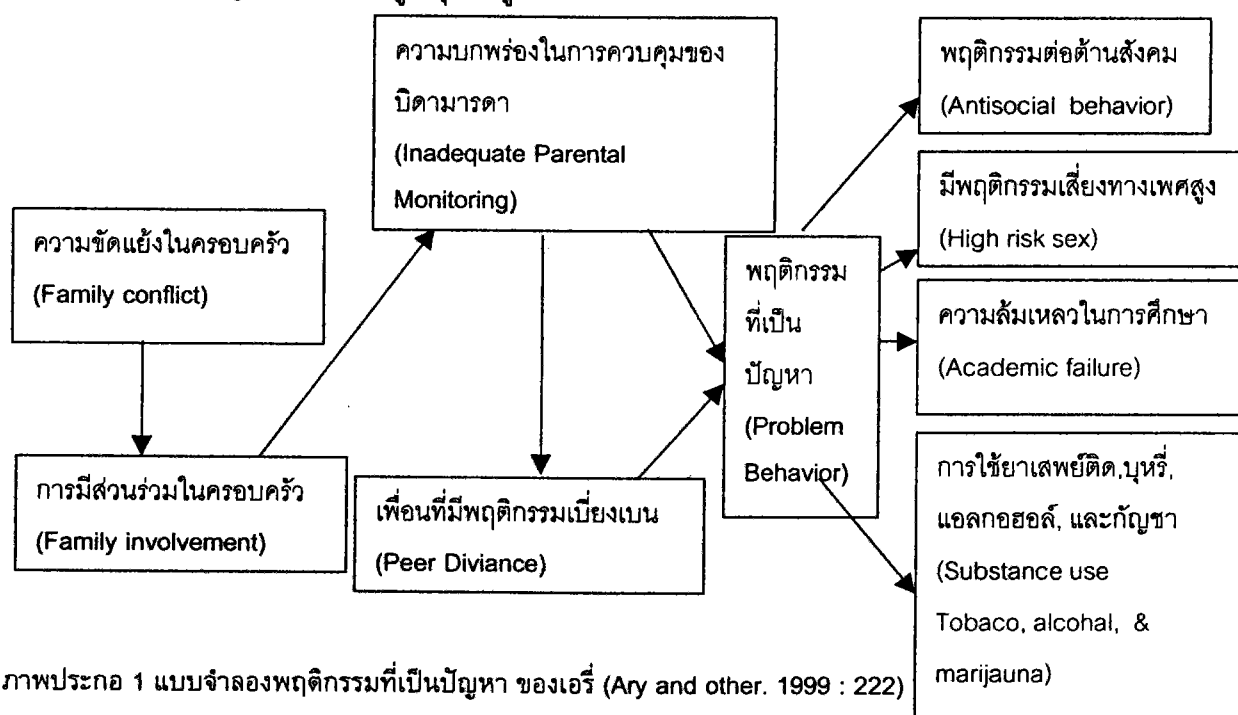
จากข้อมูลข้างต้นพบว่าสภาพความรุนแรงของปัญหาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้ามีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และการระบาดสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนมีมากขึ้น ดังรายงานวิจัยของศรีวรรณา เจียรวัฒน์ชัย (2539 : บทคัดย่อ) , ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ (2539 : บทคัดย่อ) และ ดุษฎี โยเหลา และคนอื่นๆ (2540 : 33) พบว่า กลุ่มที่เริ่มใช้ยาเสพติด (Drug user) ส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี และมีแนวโน้มของการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงในกลุ่มดังกล่าวมากขึ้น จากสถิติดังกล่าวเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ติดยาบ้าส่วนใหญ่เป็นเด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต มีความอยากรู้อยากลองและเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนสูง เพื่อนตลอดจนสิ่งแวดล้อมจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของเด็กวัยนี้มาก

ในการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุของพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดนั้น มีรายงานการวิจัยในต่างประเทศรายงานว่าพฤติกรรมการติดยาเสพติดของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการคบเพื่อนที่ใช้ยาเสพติดและการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน (Thronberry and Krohn. 1997 : 218) ได้แก่งานวิจัยของเจสเซอร์ (Jessor, Donovan & Costa. 1991 : 17) ศึกษาพฤติกรรมการใช้แอลกอฮอล์และยาเสพติดโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem Behavior Theory) พบว่า อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการติดยาเสพติดในวัยรุ่น

ตามกรอบแนวคิดในทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem Behavior Theory) ได้อธิบายกลุ่มตัวแปรสำคัญของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem Behavior) ออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มแรก ภูมิหลังและสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Background and Context variable) กลุ่มที่สอง การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Perceived Environment) กลุ่มที่สาม บุคลิกภาพ (Personality) ในประเทศไทยมีงานวิจัยที่นำทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเจสเซอร์มาใช้โดยดุษฎี โยเหลา และคนอื่นๆ (2540. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรบ่งชี้สาเหตุใช้สารระเหยและการติดสารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดยโสธร พบว่า ตัวแปรที่สำคัญเป็นอันดับแรกคือจำนวนเพื่อนที่ติดสารเสพติดเป็นตัวแปรในการรับรู้สิ่งแวดล้อม และตัวแปรในกลุ่มบุคลิกภาพที่สำคัญคือบุคลิกภาพชอบท้าทายและความภาคภูมิใจในครอบครัว

นอกจากนี้ยังมีรายงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการติดยาเสพติด เช่น ลาดทองใบ ภูอภิรมย์ (2530 : บทคัดย่อ) , วารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2531 : บทคัดย่อ) , ธนพัฒน์ หาพิพัฒน์ (2539 : บทคัดย่อ) , ผจงจิต อินทสุวรรณ และคนอื่นๆ (2539 : บทคัดย่อ) , วันชัย ธรรมจักร และคนอื่นๆ (2541 : บทคัดย่อ) , สำเนา มากแบน (2542 : บทคัดย่อ) พบว่า สภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากต่อการติดยาเสพติดในเด็กและเยาวชน

เพื่ออธิบายข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยได้ศึกษารายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีแบบจำลองพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอีกแบบหนึ่งซึ่งได้อธิบายไว้ว่า แบบจำลองนี้อธิบายว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเริ่มมีอิทธิพลมาจากเพื่อน จากงานวิจัยของเอรี่ และคนอื่นๆ (Ary and others. 1999 : 217) พบว่าความขัดแย้งในครอบครัว และการจัดการที่ไม่ดีภายในครอบครัวตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยเฉพาะการมีสัมพันธภาพที่ไม่ดี มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในครอบครัว และการขาดการควบคุมดูแลเอาใจใส่ของบิดามารดา เป็นสาเหตุทำให้เด็กมีพฤติกรรมการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนทำให้เด็กและเยาวชนตกอยู่ในสภาพการณ์ที่เสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ดังรูปแสดงแบบจำลองดังนี้

ภาพประกอบ 1 แบบจำลองพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ของเอรี่ (Ary and other. 1999 : 222)

ตามแบบจำลองในรูปที่ 1 เห็นได้ว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเป็นสาเหตุมาจากครอบครัวและกลุ่มเพื่อน แนวทางการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาสาเหตุการติดยาว่าตัวแปรแต่ละตัวแปรจะส่งผลต่อการเสพยาบ้าหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดเรื่องการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในวัยรุ่นของเอรี่ มาเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อตอบคำถามว่า ระบบครอบครัวที่มีปัญหาจะมีส่วนผลักดันให้เด็กและเยาวชนเสพยาบ้าได้อย่างไร การมีปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวและการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแลบุตรที่ไม่เหมาะสมของบิดามารดานั้นมีลักษณะเช่นไร ที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเข้าไปสู่กลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและทำให้เด็กและเยาวชนเสพยาบ้า

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และเยาวชนที่อยู่ในบ้านปราณี เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2543 จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในบ้านปราณีทำให้ทราบว่า 90% ของเด็กและเยาวชนที่เข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กนั้นเป็นคดีเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนี้ยัง

พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาด้านครอบครัว เช่น มาจากครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกัน หรือไม่มีพ่อหรือแม่ และอาศัยอยู่กับญาติคนอื่น ๆ

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ตามกรอบแนวคิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาว่าสามารถนำมาอธิบายการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในด้านการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางได้มากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนตัวใดบ้างที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนได้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว และกลุ่มเพื่อน กับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน
2. เพื่อค้นหาปัจจัยด้านครอบครัว และกลุ่มเพื่อน ที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน และคาดว่าข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อบิดามารดา ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้า เพื่อเป็นแนวทางที่จะให้ความช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนได้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้า จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง และนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลในระดับมัธยมศึกษาที่ไม่เสพยาบ้า
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง รวม 5 แห่ง คือ บ้านเมตตา บ้านกรุณา บ้านมุทิตา บ้านอุเบกขา และบ้านปรานี จำนวน 403 คน ที่มีประวัติการเสพยาบ้า ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากประชากร และนักเรียนในโรงเรียนปทุมคงคา โรงเรียนมัธยมสันพิทยา และโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญที่ไม่เสพยาบ้า จำนวน 391 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางโดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รายได้ของครอบครัว

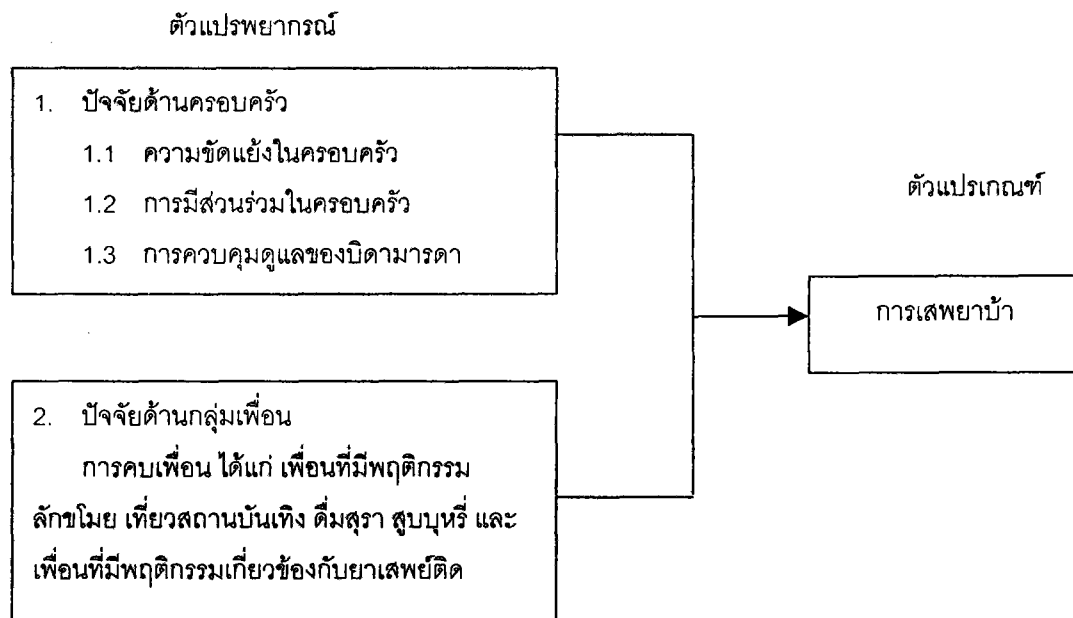
ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่
 - 1.1 ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ความขัดแย้งในครอบครัว
 - 1.1.2 การมีส่วนร่วมในครอบครัว
 - 1.1.3 การควบคุมดูแลของบิดามารดา
 - 1.2 การคบเพื่อน
2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ การเสพยาบ้า

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย
 - 1.1 ความขัดแย้งในครอบครัว หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก และการกระทำ ของเด็กและเยาวชน และสมาชิกในครอบครัวที่แสดงออกต่อกันในลักษณะของการโต้เถียง การไม่เชื่อถือ การไม่ยอมรับ ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ กฎระเบียบในบ้าน การทำกิจกรรมต่างๆ การเรียน การคบเพื่อน เรื่องการแต่งกาย
 - 1.2 การมีส่วนร่วมในครอบครัว หมายถึง พฤติกรรมของบิดา มารดา เด็กและเยาวชน ในการทำกิจกรรมร่วมกันและการแสดงความคิดเห็นร่วมกันในครอบครัว
 - 1.3 การควบคุมดูแลของบิดามารดา หมายถึง การรับรู้ของเด็กและเยาวชนที่มีต่อการปฏิบัติของบิดามารดาที่มีต่อเด็กในลักษณะการออกคำสั่ง การแนะนำ ติดตาม ชักถามการเป็นแบบอย่าง ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การคบเพื่อน การใช้จ่าย การใช้เวลาว่าง การปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในบ้าน การดื่มสุรา การสูบบุหรี่
2. การคบเพื่อน หมายถึง การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมลักขโมย เทียวสถานบันเทิง ดื่มสุรา สูบบุหรี่ และเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้แก่ การเสพ หรือจำหน่าย
3. การเสพยาบ้า หมายถึง ลักษณะการใช้ยาบ้าของเด็กและเยาวชนที่ใช้ยาบ้าซึ่งทำให้มีผลต่อร่างกาย เช่น การกิน การสูบ การสูดดม หรือการฉีด
4. เด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้า หมายถึง เด็กที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางที่มีพฤติกรรมเสพยาบ้า ได้แก่ บ้านเมตตา บ้านกรุณา บ้านมุทิตา บ้านอุเบกขา และบ้านปราณี
5. ยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลางมีลักษณะเป็นเม็ดกลมแบน มีหลายสี เช่น สีส้ม สีเขียว สีกะปิ สีซีโคลน สีเหลือง สีน้ำตาล วิธีการเสพยาบ้ามีหลายวิธี ได้แก่ กิน เหมือนยาทั่วไป ฉีดเข้าเส้น สูบเหมือนบุหรี่ และสูดควันระเหย ละลายน้ำดื่ม ฤทธิ์ของยาบ้าเมื่อเสพเข้าไปในระยะแรกจะรู้สึกกระปรี้กระเปร่า กระฉับกระเฉง ตื่นตัว สนุกสนาน สามารถทำงานได้นาน แต่เมื่อใช้ยาบ้าเป็นระยะเวลานานๆ จะมีอาการ หงุดหงิด กระวนกระวายอยู่ไม่สุข คลุ้มคลั่ง ประสาทแข็ง การตัดสินใจผิดพลาด มองเห็นภาพหลอน ตกใจง่าย จิตใจสับสน หวาดระแวง ส่วนอาการทางกายจะปวดเมื่อย มือสั่นผิวหนังแห้ง ระบบหายใจผิดปกติ กระเพาะอาหารทะลุ ปวดท้อง น้ำหนักตัวลด ตัวเหลือง ประสาทพิการ

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านครอบครัว และกลุ่มเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการเสพติดของเด็กและเยาวชน
2. ปัจจัยด้านครอบครัว และกลุ่มเพื่อน อย่างน้อย 1 ตัว สามารถพยากรณ์การเสพติดของเด็กและเยาวชนได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า
 - 1.1 ความหมายของยาบ้า
 - 1.2 ประวัติความเป็นมาของยาบ้า
 - 1.3 ลักษณะและชนิดของยาบ้า
 - 1.4 วิธีการเสพ
 - 1.5 ฤทธิ์ของยาบ้า
 - 1.6 อาการขาดยาบ้า
 - 1.7 โทษและผลกระทบของการเสพยาบ้า
 - 1.8 การบำบัดรักษาผู้เสพยาบ้า
 - 1.9 สาเหตุของการติดยาบ้า
 - 1.10 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับยาเสพติด
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวที่มีต่อการเสพยาบ้า
 - 2.1 ครอบครัวและการใช้ยาบ้าของวัยรุ่น
 - 2.2 ความขัดแย้งภายในครอบครัว
 - 2.3 การมีส่วนร่วมในครอบครัว
 - 2.4 การควบคุมดูแลของบิดามารดา
3. เอกสารเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้า
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
 - 4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

1.1 ความหมายของยาบ้า

สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดชัยภูมิ (2534 : 37) กล่าวว่า ยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาทและเป็นยาที่เสพติดเป็นนิสัยได้ มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทในส่วนสมอง ทำให้ความคิดอ่านฝ่องใส ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย มีอิทธิพลต่อระบบไหลเวียนของโลหิต กระตุ้นหัวใจ หายใจในระยะนานๆ สุขภาพจะทรุดโทรม มีความเสื่อมทางจิตถึงขั้นเป็นโรคจิต มีชื่อทางการค้าต่างๆ กัน เช่น เบนซีตรีน เอ็กซ์ติน ไอโซมัน นีโอเฟตามีน เป็นต้น มีทั้งเม็ด แคปซูล เครื่องดื่ม หรือบรรจุหลอดใช้ฉีดเข้าร่างกาย

วิจิตร บุญยโหดระ (2538 : 130) กล่าวว่า ยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดประเภทยากระตุ้นประสาทหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ยาขยัน ทำให้ตื่นตัว ไม่ง่วงเหงาหาวหลับ กระตุ้นการทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้เกิดความคิดอ่านแจ่มใสในสมอง และร่างกาย ไม่มีความเหน็ดเหนื่อย ในช่วงระยะแรกที่เสพเป็นพวกที่ต้องการกำลังทางร่างกายและสมองนิยมใช้

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข (2539 : 1-2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดประเภทที่ 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลางและระบบประสาทส่วนปลาย ทำให้ตื่นตัว กระปรี้กระเปร่า เหนื่อยช้า ได้แก่ ยาในกลุ่มแอมเฟตามีน ฟิโมลีน พิพราดอล เมทิลเฟนิเตด ไนอิติดแพทย์ใช้ในการรักษาโรคอาการซึมเศร้า ผู้ป่วยโรควงหลับ ยาลดความอ้วน ปัจจุบันไม่นิยมใช้เพราะให้ผลข้างเคียง ทำให้หลอดเลือดตีบเล็กลง มือสั่น ใจสั่น อาจก่อให้เกิดการติดยาและเกิดอาการทางประสาทได้ ประกอบกับมีการค้นพบยาใหม่ในการรักษาที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่า

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (2540 : 5) ได้ให้ความหมายของยาบ้า ว่าหมายถึง ยาประเภทกระตุ้นประสาทส่วนกลาง ซึ่งทำหน้าที่เก็บความทรงจำ ความคิด ควบคุมการทำงานของอวัยวะต่างๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว การทรงตัว เป็นต้น ทางทางแพทย์ได้คิดค้นขึ้นมาเพื่อใช้บำบัดรักษาโรคจิตซึมเศร้า โรควงหลับ (Narcolepsy) ปัจจุบันเลิกใช้แล้วเพราะทำให้คนไข้เกิดการเสพติด และมีผลข้างเคียงสูง เช่น ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดตีบเล็กลง และมีอาการทางจิตชนิดหวาดระแวง เกิดภาพหลอนต่างๆ อาจทำร้ายตนเองและผู้อื่นให้เกิดอันตรายถึงชีวิต

สุพัฒน์ วีระเจริญชัย (2540) ได้กล่าวไว้ว่า ยาบ้าเป็นยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาทที่อยู่ในกลุ่มแอมเฟตามีน ที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง เป็นยาที่ได้มาจากการสังเคราะห์ขึ้นมาและอยู่ในประเภทที่ผิดกฎหมาย

อินเนส และ นิกเกอร์สัน (พูนภิรมย์ ศิริพูน. 2524 : 1 ; อ้างจาก Innes and Nickerson. 1975) กล่าวว่า ยาบ้า หมายถึง เป็นสารเคมีกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีฤทธิ์ในการทำให้หลอดลมขยายตัว ลดความหิว ขจัดความอ่อนเพลีย และกระตุ้นประสาทส่วนกลาง ฤทธิ์ของยานี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ เช่น คนไข้ที่มีอาการพิษจากยาระงับประสาท ลดน้ำหนักคนอ้วน คนไข้ที่มีอาการลมชักหมดสติ นาร์โคเลปซี (Narcolepsy) คนไข้ที่มีอาการผิดปกติทางระบบประสาทแบบพาร์กินสันนิสซึม และใช้สูบดมเมื่อคัดจมูก ถ้าใช้ในปริมาณที่สูงจะเกิดความผิดปกติของกระเพาะอาหาร อาการประสาทหลอนและตื่นเต้นง่าย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ยาบ้า หรือ แอมเฟตามีน หมายถึง วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทที่จัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 เป็นยาที่ได้จากการสังเคราะห์ซึ่งออกฤทธิ์กระตุ้นโดยตรงต่อระบบประสาทส่วนกลาง วิธีการเสพยาเข้าไปโดยการกิน สูบหรือสูด เมื่อยาบ้าเข้าสู่ร่างกายในระยะแรกของการเสพจะทำให้ร่างกายตื่นตัว กระฉับกระเฉง สามารถทำงานได้เป็นระยะเวลานานแต่เมื่อใช้ยาเป็นเวลานานจะทำให้ร่างกายทรุดโทรม และมีอาการผิดปกติทางจิต เป็นโรคจิตประเภทหวาดระแวงและอาการประสาทหลอน คลุ้มคลั่ง ถ้าใช้ในปริมาณมากอาจทำให้ชัก หมดสติและเสียชีวิตได้ในที่สุด

1.2 ประวัติความเป็นมาของยาบ้า

กิติ ฉายศิริกุล และวนิดา พุ่มไพศาลชัย (2542 : 9) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของยาบ้า หรือ แอมเฟตามีน (Amphetamine) พบว่ายาบ้าถูกสังเคราะห์เป็นครั้งแรกสำหรับใช้รักษาทางการแพทย์สามารถใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายเพื่อรักษาอาการผิดปกติหลายอย่างและภาวะผิดปกติทางจิตใจ โดยนักเคมีชาวเยอรมันชื่อ Edelman ต่อมาในปี ค.ศ. 1927 พบว่าสารที่ค้นพบสามารถใช้ในการขยายหลอดลมได้ และบริษัท Smith Kline แอนเฟรนซ์ ได้ผลิตขยายหลอดลมชนิดสุดคมภายใต้ชื่อ Benzedrine (Benzedrine) ต่อมาในปี ค.ศ. 1932 ได้นำเอายาดังกล่าวไปผสมกับเครื่องตีและผลิตเป็นยาในรูปแบบยานัตถุ์ที่สามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าเพื่อใช้ในการรักษาอาการคัดจมูก โรคหืดหอบ ยาแก้แพ้ และโรคซึมเศร้า ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเรียกเป็น Amphetamine โดย American Medical Association ยานี้ได้แพร่หลายภายใต้ชื่อที่เรียกว่า pep-pills ในต้นปี ค.ศ. 1935 พบว่า แอมเฟตามีนสามารถใช้รักษาโรคเหงาหลับ (Narcolepsy) อาการ parkinsonism ที่เกิดขึ้นภายหลังจากภาวะเยื่อหุ้มสมองอักเสบ อาการซึมเศร้า และยังพบว่าสามารถใช้ลดอาการชุกชุกเกินกว่าปกติ (attention-deficit/ hyperactive) ของเด็กได้ ยานี้แพร่หลายและเริ่มผลิตเป็นยาเม็ดในปี ค.ศ. 1937 จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1940 ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้นำแอมเฟตามีนที่มีผลการออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลางให้ทหารในสนามรบใช้เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการรบต่อมาเมื่อพบว่าแอมเฟตามีนมีลักษณะเป็นสารเสพติดจึงถูกห้ามนำมาใช้ แต่ยังมีผลิตหรือการขายในตลาดมืด และในปี ค.ศ. 1966 ซึ่งตรงกับปี พ.ศ. 2498 ก็ได้แพร่ระบาดเข้ามาในประเทศไทย

การเข้าสู่ประเทศไทยของยาบ้า

ระยะที่ 1 การนำเข้ายาบ้าจากต่างประเทศ เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2496 คาดว่า ยาบ้าถูกนำเข้ามาจากต่างประเทศก่อนหน้านั้น เพราะในปี พ.ศ. 2498 เป็นปีที่ประเทศไทยได้ออกกฎหมายควบคุมยาในกลุ่มแอมเฟตามีนเป็นครั้งแรก ในช่วงนั้นไม่มีการผลิตในประเทศไทยนอกจากการนำเข้าแต่เพียงอย่างเดียว จากการตรวจพิสูจน์ยาบ้าที่จับกุมได้ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2513 พบว่า สารในยาบ้าเริ่มเปลี่ยนแปลงไป จากแอมเฟตามีนซัลเฟตเป็นเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะการนำเข้าแอมเฟตามีนซัลเฟตเริ่มมีความยากลำบากมากขึ้น แต่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517-2521 การจับกุมยาบ้าที่เป็นเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2521 ร้อยละ 93.9 เป็นเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์

ระยะที่ 2 การผลิตยาบ้าปลอมออกสู่ตลาด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 ความต้องการบริโภคยาบ้าในกลุ่มประชากรไทยได้ปรากฏมากขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวของตลาดยาบ้าเพิ่มมากขึ้นไปด้วย ในช่วงปี พ.ศ. 2522-2523 หน่วยปราบปรามยาเสพติดของไทยสามารถจับกุมเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ผลิตยาบ้าที่จะจำหน่ายสู่ตลาด สถานการณ์การผลิตยาบ้าในประเทศไทยจึงเริ่มมีความสลับซับซ้อนและแตกต่างไปจากสภาพเดิม โดยกลุ่มผู้ผลิตส่วนหนึ่งเริ่มใช้สารอื่นในการผลิตยาบ้าทั้งในรูปของการเจือปนและการปลอมยาบ้าขึ้นมาใหม่ และเริ่มมีการตั้งแหล่งผลิตในประเทศไทย กล่าวคือ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523-2524 จากการตรวจพิสูจน์ยาบ้าที่จับกุมมาได้พบว่ามี 2 ประเภทใหญ่ๆ ประเภทแรก ยังคงเป็นยาบ้าที่ประกอบด้วยแอมเฟตามีนซัลเฟต ซึ่งเป็นประเภทเดียวกับยาบ้าที่แพร่ระบาดมาก่อนหน้านี้ ส่วนอีกประเภทหนึ่ง มีลักษณะทางกายภาพเหมือนกับยาบ้าโดยทั่วไป แต่มีความแตกต่างในส่วนประกอบของยาเม็ดอย่างสิ้นเชิง ที่สำคัญ คือ มีการนำอ็พิดรีน คาเฟอีน และสารอื่นๆ มาเป็นส่วนผสมในการผลิตยาบ้าปลอมขึ้นมาอย่างแพร่หลาย โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524-2527 อ็พิดรีนและคาเฟอีนถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการผลิตยาบ้าปลอม และในปัจจุบันยังคงเห็นอยู่บ้างแต่มีจำนวนปริมาณน้อยมาก คำว่า ยาบ้าปลอม หรือยาบ้าปลอมในความหมายของผู้ใช้ คือ เป็นยาบ้าที่ออกฤทธิ์ช้า หรือออกฤทธิ์กระตุ้นช้า

ระยะที่ 3 การนำอ็พิดรีนเป็นสารตั้งต้นในการผลิตยาบ้า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 กลุ่มผลิตยาบ้าได้พัฒนายาบ้าให้ก้าวหน้ามากขึ้นอีก โดยการนำอ็พิดรีนเป็นสารตั้งต้นในการผลิตเป็นเมทแอมเฟตามีน ก่อนที่

จะนำไปผสมกับสารชนิดอื่นเป็นยาบ้าต่อไป ความก้าวหน้าของกระบวนการการผลิตนี้สามารถนำอีฟีดรีนเป็นสารตั้งต้นในการผลิตเป็นหัวเชื้อยาบ้า (เมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์) ได้ โดยในช่วงนี้หัวเชื้อยาบ้าจะถูกนำเข้ามาจากต่างประเทศผ่านมายังกลุ่มผู้ผลิตยาบ้าในประเทศไทยซึ่งมีเพียงไม่กี่กลุ่มเท่านั้น และกลุ่มเหล่านี้จะดำเนินการอัดเม็ดยาบ้า ก่อนที่จะนำออกจำหน่ายยังตลาดผู้ซื้อต่อไป

ปัจจุบันด้วยฤทธิ์ของยาบ้า จากการเสพจนทำให้ประสาทหลอน คลุ้มคลั่ง เสียสติ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้มีการประชาสัมพันธ์ให้เปลี่ยนชื่อเรียกออกเป็นกฎกระทรวงเปลี่ยนชื่อจาก “ยาม้า” เรียกชื่อใหม่ว่า “ยาบ้า” เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 (กระทรวงสาธารณสุข. 2539 : 1)

1.3 ลักษณะและชนิดของยาบ้า

1.3.1 ลักษณะของเม็ดยาบ้า

ยาบ้า หรือ แอมเฟตามีน มีลักษณะเป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น มีรสขมน้อยๆ ยาบ้าที่อยู่ในรูปของเกล็ดจะละลายน้ำได้ดี แต่ไม่ละลายในอีเธอร์ แต่ถ้าอยู่ในรูปเบสจะละลายได้ดีในอีเธอร์ แต่จะละลายได้ไม่ดีในน้ำ ในปัจจุบันมักทำเป็นรูปชนิดเม็ด มีลักษณะเป็นเม็ดกลมแบน

- ลักษณะของยาบ้าในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดเท่าที่มีมาในประเทศไทยทั้งสิ้น ขนาด น้ำหนัก และสัญลักษณ์

- สีของเม็ดยาบ้า มีทั้งสีเข้มและสีอ่อน รวมทั้งหมดประมาณ 27 สี แต่มีสีหลักๆ อยู่ประมาณ 5 สี ได้แก่ สีเหลือง เขียว น้ำตาล ส้ม ม่วง

- ขนาดของเม็ดยาบ้า ในอดีตพบว่ามีขนาดไม่เกิน 2.6 มิลลิเมตร แต่ปัจจุบันพบว่า พัฒนาการของยาบ้าชนิดใหม่ มีความหนาตั้งแต่ 2.7 มิลลิเมตรขึ้นไปและมีเส้นผ่าศูนย์กลางหลายขนาดซึ่งส่วนใหญ่พบว่า มีช่วงความยาวเส้นผ่าศูนย์กลางหลายชนิดซึ่งส่วนใหญ่พบว่า มีช่วงความยาวเส้นผ่าศูนย์กลางระหว่าง 6-6.3 มิลลิเมตร

- น้ำหนักของยาบ้าส่วนใหญ่อยู่ที่ระหว่าง 90.0-99.9 มิลลิกรัมต่อเม็ด รองลงมา มีน้ำหนักอยู่ที่ช่วงระหว่าง 80.0-89.0 มิลลิกรัมต่อเม็ด และมีน้ำหนักโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 85.0- 95.0 มิลลิกรัมต่อเม็ด

- สัญลักษณ์ของเม็ดยาบ้า ในปัจจุบันมีมากกว่า 20 สัญลักษณ์ เนื่องจากเป็นสารเสพติดที่มีความหลากหลายในการผลิต ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้ผลิต ส่วนผสมของการผลิต การแบ่งแยกขั้นตอนของการผลิต คุณภาพการปรุงแต่งรสและแต่งฤทธิ์ของนักเคมี สัญลักษณ์ที่ปรากฏบนยาเม็ดที่พบมากที่สุด ได้แก่ สัญลักษณ์ที่เป็นตัวเลข 99 ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นอักษร M,K และสัญลักษณ์ 99 ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็น – (เป็นเส้นผ่าศูนย์กลาง) นอกจากนี้ยังพบสัญลักษณ์อื่นๆ เช่น W และ WY ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็น – (เป็นเส้นผ่าศูนย์กลาง) หรือสัญลักษณ์ด้านหนึ่งเป็น 99 ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็น W (นิรนาท แสนสา. 2543 : 22-23 อ้างอิงจาก ส่วนการพัฒนาระบบข้อมูล สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ. 2540)

1.3.2 ชนิดของยาบ้า

ยาบ้าในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

ชนิดที่ 1 ยาบ้าแท้ เป็นยาบ้ากลุ่มแรกที่แพร่ระบาด มีส่วนประกอบที่สำคัญคือสารออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลางจำพวกแอมเฟตามีนและเมทแอมเฟตามีน ซึ่งยาบ้าในท้องตลาดปัจจุบันจะมีส่วนประกอบของเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ประมาณ 20-25 มิลลิกรัม หรือร้อยละ 20-30 (สุชาติ เลาหริพัฒน์. 2542)

ชนิดที่ 2 ยาบ้าปลอม เนื่องจากแอมเฟตามีนและเมทแอมเฟตามีนเป็นวัตถุออกฤทธิ์ประเภทที่ 2 มีการควบคุมและนำเข้าอย่างเข้มงวด จึงมีการนำเอาตัวยาที่ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลางแต่ออกฤทธิ์อ่อนกว่ามาใช้ ได้แก่ คาเฟอีน เฮโรฟินลิน อีฟีดรีน แทนแอมเฟตามีนและเมทแอมเฟตามีน

ชนิดที่ 3 ยาบ้าฉงน เป็นยาที่มีสารออกฤทธิ์ชื่อ เฟนโพรพอเรกซ์ (Fenproporex) หรือสารเอ็นเอทิลแอมเฟตามีน (N-Ethylamphetamine) เป็นอนุพันธ์ตัวหนึ่งของแอมเฟตามีน มีคุณสมบัติทางเคมีและทางกาย

ภาพบางประการแตกต่างจากพวกแอมเฟตามีน ซึ่งใช้เป็นยาลดความอ้วนที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง (อภิรัฐ ถนอมสิงห์. 2542 : 38)

1.4 วิธีการเสพยา

วิธีการเสพยาบ้า ส่วนการพัฒนาระบบข้อมูล (2542 : 23-28) ได้ศึกษาพบว่า การเสพยาบ้าในประเทศไทย มีด้วยกัน 3 วิธี ดังนี้

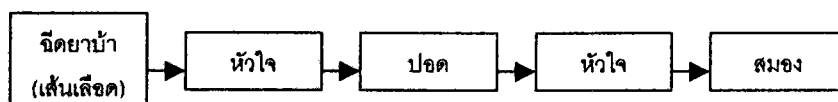
วิธีที่ 1 การกินหรือการกลืน เป็นลักษณะการเสพยาบ้า โดยการกินครั้งละ $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ หรือ 1 เม็ดต่อครั้ง โดยกิน หรือกลืนพร้อมน้ำหรือเครื่องดื่มบำรุงกำลัง การเสพด้วยวิธีนี้ใช้เวลาในการออกฤทธิ์ประมาณ 20-30 นาที เพราะการซึมซับเข้าสู่ร่างกาย โดยเฉพาะเมื่อผ่านกระเพาะอาหารและตับจะทำหน้าที่ดูดซับฤทธิ์ของยาบ้าไว้บางส่วน ทำให้ความรุนแรงของยาบัลดลง วิธีการกินลักษณะเช่นนี้ไม่เป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่น

ภาพประกอบ 3 แสดงกระบวนการซึมซับเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการกินหรือกลืน

(ที่มา : ส่วนการพัฒนาระบบข้อมูล สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2540 : 25)

วิธีที่ 2 การฉีด เป็นลักษณะการเสพยาบ้า โดยวิธีการฉีดเข้าเส้นเลือดดำ ใช้ปริมาณยาบ้าครั้งละ 1 เม็ด ใส่ลงในช้อนแล้วเติมน้ำเข้าไป จากนั้นเผาไฟให้เม็ดยาบละลาย หรือใช้วิธีบดยาบ้าให้ละลายน้ำ แล้วฉีดเข้าเส้นเลือดดำ วิธีการใช้ยาบ้าแบบฉีดจะออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเร็วกว่าแบบกิน เนื่องจากการซึมซับเข้าสู่ร่างกายโดยผ่านกระแสเลือดเข้าสู่หัวใจ ปอด และสมอง ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 แสดงกระบวนการซึมซับเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการฉีด

(ที่มา : ส่วนการพัฒนาระบบข้อมูล สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2540 : 25)

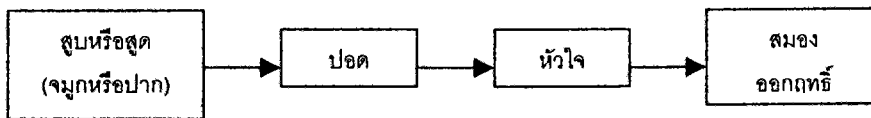
วิธีที่ 3 การสูบหรือสูด เป็นลักษณะการเสพยาบ้าโดยการสูบหรือสูดไอระเหยจากการเผายาบ้าที่อยู่ในกระดาษฟอยล์หรือกระดาษตะกั่ว ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 การสูดไอระเหยของเม็ดยาบ้า โดยใช้วัสดุที่เป็นกระดาษ ม้วนเป็นหลอดไว้สำหรับสูดไอระเหยจากการเผากระดาษฟอยล์ตะกั่วที่ใส่ยาบ้าโดยตรง ที่เรียกว่า "ไม่กลั่น" ซึ่งจะให้ความแรงกว่า แต่รู้สึกไม่นุ่มเท่าแบบสูบผ่านน้ำ

ลักษณะที่ 2 การสูบไอระเหยของเม็ดยาบ้าผ่านน้ำหรือที่เรียกว่า "กลั่น" ซึ่งให้ความรู้สึกหอม นุ่มไม่บาดคอ โดยใช้ขวดแก้วหรือขวดพลาสติก เป็นกระบอกที่บรรจุน้ำลงไป แล้วสูบไอระเหยยาบ้าตรงปากขวด จากการเผากระดาษฟอยล์ที่ใส่เม็ดยาบลงไป โดยมีวัสดุที่ทำจากโลหะเป็นรูปตัวยูเชื่อมระหว่างขวดกับกระดาษฟอยล์ที่เป็นไอระเหย การใช้แต่ละครั้งโดยวิธีการสูบหรือสูดจะใช้ยาบ้าในปริมาณที่ไม่เท่ากัน อาจมีตั้งแต่ $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ หรือ 1 เม็ดต่อครั้ง ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้

วิธีการใช้ยาบ้าแบบสูบหรือสูดไอระเหย จะออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเร็วกว่าการใช้วิธีอื่น ๆ เนื่องจากการซึมซับเข้าสู่ร่างกายและการออกฤทธิ์ทางสมองใช้เวลาเป็นวินาที วิธีการดังกล่าวนี้สามารถ

กระทำได้รวดเร็วสะดวกสบาย และได้ผลทันใจ จึงเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในหมู่นักเรียนวัยรุ่น เนื่องจากกระบวนการซึมซับเข้าสู่ร่างกายโดยผ่านปอด หัวใจ และสมอง ดังนี้

ภาพประกอบ 5 แสดงกระบวนการซึมซับเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการสูบหรือสูด

(ที่มา : ส่วนการพัฒนาระบบข้อมูล สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2540 : 25)

1.5 ฤทธิ์ของยาบ้า

สำเนา มากแบน. (2542 : 16-17) กล่าวไว้ว่า การออกฤทธิ์ของยาบ้าต่อร่างกาย จะขึ้นอยู่กับขนาดของยา วิธีการเสพ และตัวบุคคล ในผู้ใช้ยาบ้าโดยทั่วไป สามารถปิดบังอาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ให้ผู้ที่อยู่ใกล้สังเกตเห็นได้โดยไม่ยาก ทั้งนี้เพราะอาการไม่แตกต่างจากอาการของบุคคลทั่วไปที่เป็นผู้ที่ทำงานหนักเกินไป หรือเป็นผู้ที่มีอารมณ์หงุดหงิดเป็นครั้งคราว แต่อย่างไรก็ตามผู้ใช้ยาบ้าอาจจะมีอาการผิดปกติทางจิต (psychosis) ได้ เนื่องจากสารประกอบส่วนใหญ่ที่พบในยาบ้ามีส่วน คือ แอมเฟตามีนและเมทแอมเฟตามีน (Amphetamine / Methamphetamine) ที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง (CNS-Central Nervous System) อาจทำให้เกิดการกระตุ้นสมองมากเกินไปจนมีอาการกระสับกระส่าย อยู่ไม่สุข มีนงง นอนไม่หลับ อาการเคลิบเคลิ้ม (euphoria) หดหู่ หงอยเหงา สัน ปวดศีรษะ (กิติ ฉายศิริกุล และวนิดา พุ่มไพศาล. 2542 : 32) ซึ่งอาการต่างๆจะขึ้นอยู่กับปริมาณการเสพของผู้ใช้ ดังนี้

ผู้ที่ใช้น้ำละ 5-15 มิลลิกรัมจะทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น หัวใจเต้นเร็ว เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ มีสมาธิขึ้น ระดับน้ำตาลในเลือดสูงขึ้น ความตึงตัวของกระดูกและกล้ามเนื้อเพิ่มขึ้น ลำไส้และหลอดลมคลายตัว สำหรับนักกรีฑาและนักว่ายน้ำจะทำให้สามารถวิ่งและว่ายน้ำได้เร็วขึ้น (Winger and others. 1992 : 135)

ผู้ที่ใช้น้ำละ 20-30 มิลลิกรัม จะมีอาการตื่นเต้นง่าย พุดมาก มีการเคลื่อนไหวมาก มือสั่น เหงื่อออกมาก รู้สึกตึงเครียด วิตกกังวล นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง และม่านตาขยาย เมื่อหมดฤทธิ์ยาจะมีอาการอ่อนเพลียไม่ร่าเริง และมีอารมณ์เศร้า ถ้าใช้แอมเฟตามีนมากกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ต่อวัน จะทำให้มีผลเสียต่อสุขภาพ และทำให้เกิดการติดยาบ้าได้มากและเร็วขึ้น

ถ้าใช้เมทแอมเฟตามีนในปริมาณ 50 มิลลิกรัมต่อวัน ติดต่อกัน 3 วัน อาจกระตุ้นให้เกิดอาการทางจิต (psychosis) ได้ และมีโอกาสที่เกิดขึ้นได้เท่ากันทั้งผู้ที่มีพื้นฐานสภาพจิตปกติและไม่ปกติ (สำเนา มากแบน. 2542 : 16-17 อ้างจากวิชัย ไปษยจินดา และไพพรรณ พิทยานนท์. 2525)

ผู้ที่ใช้น้ำขนาด 100-200 มิลลิกรัมต่อวัน จะเกิดอาการ Acute Psychosis ชนิด Amphetamine Type (เหมือนโรคจิตหวาดระแวง โดยมีอาการหลงผิดหวาดระแวง (Paranoid Delusion) เป็นอาการที่สำคัญของโรค บางรายอาจพบว่ามีอาการที่เรียกว่า "Sing de Magnan" คือผู้ป่วยรู้สึกเหมือนมีมดหรือแมลงเล็กๆ มาไต่ตาม ผิวหนัง ที่แขนขา หรือตามตัว อาจมีความรู้สึกคัน หรือรู้สึกเหมือนยาได้แทรกซึมอยู่ใต้ผิวหนังผู้ป่วยบางรายพยายามใช้เข็มแทงผิวหนังเพื่อจะเอาสิ่งที่คิดว่าอยู่ภายใต้ผิวหนังนั้นออกมา จนเกิดเป็นรอยแผลเป็นไปทั่ว

ขนาดยาที่ใช้ที่อาจทำให้เสียชีวิตได้ (Lethal dose) จะอยู่ระหว่าง 500-630 มิลลิกรัม (สุชาติ ตรีทิพย์ชิตคุณ. 2541 : 23)

1.6 อาการขาดยาบ้า

เมื่อร่างกายได้รับยาบ้าเข้าไปเป็นระยะเวลาหนึ่งติดต่อกัน อำนาจของยาบ้าจะทำให้ระบบการทำงานต่างๆของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปอีกรูปหนึ่ง ถ้าใช้อย่างสม่ำเสมอจนเข้าขั้นติดแล้วร่างกายจะเกิดสภาพความเคยชินต่อการทำงานองร่างกายที่อยู่ในรูปแบบนั้น เมื่อร่างกายขาดยาบ้าการทำงานของร่างกายก็พยายามจะคืนตัวเข้าสู่ปกติ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายที่เกิดขึ้นโดยกระทันหันนี้ทำให้ผู้ติดยาบ้าเกิดอาการผิดปกติขึ้นกับร่างกายซึ่งเรียกว่าอาการขาดยา (Withdrawal Symptom) โดยทั่วไปอาการขาดยาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ (ชงชัย อุ่นเอกกลาง. 2541 : 49)

ระยะที่ 1 เป็นระยะแรกหลังหยุดยาทันที (Crash) ระยะนี้เรียกกันในกลุ่มผู้เสพยาว่า "ม้าถีบ" โดยผู้เสพยาจะใช้สุราเป็นตัวระงับอาการ ระยะนี้ใช้เวลา 9 ชั่วโมง จนถึง 4 วันหลังจากหยุดยา ในตอนเริ่มต้นผู้ป่วยจะมีอาการอยู่ไม่เป็นสุข (Dysphoria) เครียด หงุดหงิด กระวนกระวาย หรือมีอาการซึมเศร้า และมีอาการอยากยามากขึ้น บางรายก็อาละวาด ต่อมาจะเริ่มมีอาการอ่อนเพลีย เมื่อยล้า รู้สึกง่วงนอน หลับมาก หิวมาก

ระยะที่ 2 ระยะถอนยา (Withdrawal) ตัดจากระยะแรกจนถึงประมาณ 10 สัปดาห์ อาจยังมีอาการเครียด อ่อนเพลียอยู่บ้าง การนอนหลับและอารมณ์ค่อยๆ กลับสู่ภาวะปกติ แต่ยังมีอาการอยากยามากเป็นพักๆ ถ้ามีสิ่งกระตุ้น เช่น เพื่อนพูดชักชวน เห็นผู้อื่นเสพยา จะมีอาการอยากยาที่รุนแรงได้

ระยะที่ 3 ระยะหมดฤทธิ์ยา (Extinction) ระยะเวลาไม่แน่นอน อาจใช้เวลาเป็นเดือนๆ หรืออาจหลายๆ ปี หลังจากหยุดยาระยะนี้มีอาการเหมือนคนปกติเว้นแต่จะมีอาการอยากยาเป็นพัก หรืออาจมีอาการอยากยาเมื่อมีสิ่งกระตุ้น ดังนั้นจึงพบได้ว่าผู้ป่วยบางรายที่เลิกได้เป็นปีก็ยังมีหวนกลับมาเสพยาได้อีก

1.7 โทษและผลกระทบของการเสพยาบ้า

1.7.1 ผลของการใช้ยาบ้าทำให้เกิดโทษต่อผู้ใช้ คือ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2537 : 13-14)

- โทษเฉียบพลัน เป็นผลที่เกิดขึ้นทันทีทันใด ซึ่งเป็นอาการทางสมองที่ปรากฏให้เห็น ได้แก่ เวียนศีรษะ นอนไม่หลับ ตัวสั่น ตกใจง่าย ช่างพูด ประสาทตึงเครียด โกรธง่าย อ่อนเพลีย เป็นไข้ จิตใจสับสน บางครั้งมีอาการมึนงง บางครั้งกระวนกระวาย เพ้อคลั่ง ประสาทหลอน ถ้าเป็นผู้ป่วยโรคจิตอาจจะมีความรู้สึกอยากฆ่าตัวตายหรือฆ่าผู้อื่น ส่วนอาการที่เกี่ยวกับการไหลเวียนของโลหิตที่ผิดปกติที่ปรากฏให้เห็น ได้แก่ ปวดศีรษะ หนาวสั่น หน้าซีดหรือหน้าแดง หัวใจเต้นแรงและจังหวะการเต้นผิดปกติ ความดันโลหิตต่ำ ปวดหน้าอกด้านซ้าย เหงื่อออกมาก และปวดท้องอย่างรุนแรง ถ้าอาการรุนแรงมาก ก่อนเสียชีวิตอาจจะชักหมดสติ

- โทษจากการใช้เป็นระยะเวลานาน การใช้กลุ่มยาแอมเฟตามีนนี้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จะทำให้สมองและร่างกายถูกกระตุ้นเสมอ โดยไม่ได้รับการพักผ่อน ร่างกายจะต้องฝืนให้ทำงานหนักอยู่ตลอดเวลา ในที่สุดก็จะทำให้สุขภาพทรุดโทรมลงทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดอาการต่างๆ เช่นเดียวกับโทษเฉียบพลัน และทำให้ร่างกายเกิดโรคติดเชื้อได้ง่าย โรคที่พบบ่อยๆ ได้แก่ โรคตับอักเสบ ไตไม่ทำงาน โรคเกี่ยวกับปอด นอกจากนี้แล้วการใช้ยาแอมเฟตามีนเป็นระยะเวลานานจะทำให้สมองอักเสบ ตื่นตกใจง่าย นอนไม่หลับ ประสาทแข็ง น้ำหนักตัวลด การตัดสินใจผิดพลาด ประสาทอ่อน เป็นโรคจิตชนิดหวาดระแวงสับสน (Paranoid Psychosis) หรือ Amphetamine Psychosis อาจมองเห็นภาพหลอน (Illusion) ทำให้เกิดอาการประสาทหลอนถึงกับเป็นอันตรายต่อชีวิตได้

1.7.2 ผลกระทบจากการใช้ยาบ้า (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2534 : 17-20) ผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้น มี 4 ประการด้วยกัน คือ

1. ผลกระทบของการเสพยาบ้าต่อตัวผู้เสพยาหรือแอมเฟตามีน เป็นประจำจะถูกฤทธิ์ยากระตุ้นอยู่เสมอดังนั้นเมื่อหมดฤทธิ์ยาผู้เสพยาจึงมักจะมีสภาพอ่อนเพลียมาก หลับอย่างทันทีทันใด ระบบประสาทการรับรู้อ่อนลง นอกจากนั้นหากเสพยาเกินขนาดหรือเสพติดต่อกันเป็นเวลานาน ยัง

ก่อให้เกิดโทษและพิษภัยต่อร่างกาย โดยเฉพาะต่อจิตใจมักเกิดอาการประสาทหลอนหรือเกิดอาการของโรคจิต ทำให้เกิดปัญหากับตัวผู้เสพเองซึ่งการเสพยาบ้าที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดอุบัติเหตุมักจะมีสาเหตุเกิดมาจาก 1) ร่างกายถูกกระตุ้นในขณะที่ร่างกายรับไม่ไหว ระบบประสาทไม่สั่งการ 2) หมดฤทธิ์ยามีอาการหลับใน 3) ประสาทหลอน

2. ผลกระทบของการใช้ยาบ้าต่อครอบครัวในประเด็นนี้จะเป็นผลต่อเนื่องจากผลกระทบของการใช้ยาบ้าที่มีต่อผู้เสพเพราะหากหัวหน้าครอบครัวซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวเป็นผู้ใช้ยาบ้า ย่อมมีผลไปถึงครอบครัวด้วยคือ

- รายได้หรือเศรษฐกิจของครอบครัวประสบกับภาวะฝืดเคือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากว่ามีรายได้ทางเดียวจากหัวหน้าครอบครัว เพราะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายหรือได้รับผลกระทบข้างต้น

- สมาชิกในครอบครัว ต้องประสบความยากลำบากในการดำเนินชีวิต

หากหัวหน้าครอบครัวต้องประสบอุบัติเหตุ หรือถูกดำเนินคดีอันเนื่องมาจากการใช้ยาบ้า

- บุตรธิดาขาดการดูแลจากบิดา อาจเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ผิดหรือหันไปพึ่งยาเสพติดชนิดอื่นได้ นอกจากนี้อาจจะต้องขาดโอกาสทางการศึกษา ได้อาจไม่อาจศึกษาต่อได้เพราะต้องหันมาทำงานช่วยเหลือครอบครัวแทน

- หากหัวหน้าครอบครัวซึ่งเสพยาบ้า และเกิดอุบัติเหตุ สูญเสียอวัยวะ

ร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ ย่อมต้องเพิ่มภาระให้ครอบครัวในการเลี้ยงดูรักษาพยาบาล

- ในกรณีผู้เสพยาบ้าตกอยู่ในสภาวะร่างกายหรือหางานทำไม่ได้ นอกจากเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจในครอบครัวแล้ว ยังก่อให้เกิดภาวะแตกร้างในครอบครัว อาจมีปัญหาคความกดดันทางจิตใจ ทำให้อาจหันเหพฤติกรรมไปเสพยาเสพติดอื่น ๆ อันก่อให้เกิดปัญหาอีกหลายด้านตามมา

3. ผลกระทบของการใช้ยาบ้าต่อเศรษฐกิจหากพิจารณาผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อตนเองหรือครอบครัว ที่ชัดเจนก็คือผลที่ได้รับจากความสูญเสียต่างๆ ที่เกิดขึ้นสูงกว่ารายได้ ที่คาดว่าจะได้รับอย่างมากมายมหาศาล การเสพยาบ้าอาจจะช่วยให้รายได้เพิ่มขึ้นไม่มากเท่าใดนัก แต่หากเกิดอุบัติเหตุหรือความผิดพลาดแล้วก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมาก ต่อชีวิตตนเอง ต่อชีวิตผู้อื่น ต่อทรัพย์สินของตนเอง และต่อทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งเมื่อประมาณค่าทางเศรษฐกิจแล้วเป็นความเสียหายจำนวนมาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาบ้าให้หมดสิ้นไป

4 ผลกระทบของการใช้ยาบ้าต่อสังคม ได้แก่

- ✓ ยาบ้ากับปัญหาอาชญากรรม ยาบ้าโดยตัวมันเองแล้วถือว่าเป็นส่วนประกอบของอาชญากรรมชนิดหนึ่ง ได้มีผู้กล่าวไว้ว่าปัญหาอันสำคัญยิ่ง 3 ประการ ที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเทศต่างๆ ก็คือ ปัญหาการเสพยาโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการผลิตยาเสพติดโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการซื้อขายและขนยาเสพติดโดยผิดกฎหมาย

ดังนั้น ถ้าอาชญากรรม หมายถึง ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้นกฎหมายบัญญัติเป็นของห้าม และผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษตามกฎหมายได้บัญญัติไว้แล้ว ก็มีความหมายว่า ผู้ใช้ ผู้ผลิต และผู้ค้ายาที่ผิดกฎหมายย่อมเป็นผู้ประกอบอาชญากรรม หรือมีฐานะเป็นอาชญากร บุคคลจำพวกนี้จึงถือว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อสังคม ดังนั้นผู้ที่ใช้ยาเสพติด หรือผู้ผลิตหรือผู้ครอบครอง หรือผู้จำหน่ายยาเสพติดจึงเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ที่ต้องป้องกันและปราบปรามให้หมดสิ้นไป

1.8 การบำบัดรักษาผู้เสพยาบ้า

ขั้นตอนการบำบัดรักษาผู้เสพยาบ้า ตามขั้นตอนการรักษาแบบมาตรฐาน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ (สำนักงานพัฒนาการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2542 : 76)

1. **ขั้นเตรียมการก่อนรักษา (Pre-admission)** เป็นระยะที่ทำประวัติ บันทึกข้อมูลตรวจหลักฐานผู้ป่วย และการเตรียมผู้ป่วยให้เข้าใจกระบวนการรักษา กฎระเบียบ การกินยา การตรวจปัสสาวะ การขาด การลา ตระเตรียมรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยทั้งทางด้านสังคมและจิตวิทยา ตลอดจนการตรวจสภาพร่างกาย การตรวจการแพทย์ประกอบการดูแลขั้นต่อไป รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน สร้างแรงจูงใจในกระบวนการรักษาแก่ผู้ป่วย (ปกติใช้เวลาไม่เกิน 7 วัน แต่ในผู้ป่วยที่เสพยาบ้ามักมีแรงจูงใจในการรักษาต่ำ จึงต้องใช้เวลาในขั้นตอนนี้สั้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้)

2. **ขั้นตอนการถอนพิษยา (Detoxification)** เป็นระยะที่ดำเนินการปรับสภาพผู้ป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ จากสภาพผู้ติดยาให้หลุดจากสภาพเดิม ใช้วิธีการทางการแพทย์รักษาอาการทางกาย (Withdrawal Syndrome) ส่วนปัญหาทางจิตใจ สังคม ก็จัด โปรแกรมหรือมีเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญ แนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม (ขั้นตอนนี้ใช้เวลาไม่เกิน 45 วัน สำหรับผู้ป่วยที่เสพยาบ้ามักใช้เวลาเพียง 3-4 สัปดาห์ เพื่อให้พ้นระยะของ Withdrawal Syndrome โดยไม่หลุดจากโปรแกรมไปก่อน)

3. **ขั้นฟื้นฟูสมรรถภาพ (Rehabilitation)** เมื่อผ่านขั้นถอนยาแล้ว อาการทางกายของผู้ป่วยจะหายไปเกือบหมด แต่ที่ยังเหลือค้างมากระยะนี้คือนิสัยจิตใจแบบผู้ติดยาและกลุ่มเพื่อนที่ติดยาจะมาชักชวนให้กลับไปสู่สภาพเดิม นอกจากนั้นปัญหาที่เคยกระทำไว้กับครอบครัว การยอมรับและให้อภัยจากเพื่อนบ้าน สังคม ปัจจัยต่างๆที่อยู่ในสภาพเดิมจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ติดยากลับไปใช้ยาอีก ต้องแก้ไขโดยวิธีการทางจิตสังคม นอกจากนั้นบางคนอาจจะมีโรคอื่นที่ไม่ได้หายพร้อมกับการถอนพิษยาซึ่งจะต้องดูแลทางการแพทย์ต่อไป (ขั้นตอนนี้ใช้ระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน)

4. **ขั้นติดตามหลังรักษา (follow up)** เมื่อผ่าน 3 ขั้นตอนแรก ผู้ป่วยจะปลอดจากยาบ้าไประยะหนึ่ง รวมทั้งปัญหาทางร่างกาย จิตใจ สังคมก็ถูกปรับแก้ไขบางส่วน ถึงขั้นตอนนี้เขาจะได้กลับไปใช้ชีวิตอย่างคนปกติทั่วไปในชุมชนของเขา แต่ปัญหาทางนิสัยและจิตสังคมเดิมๆ ที่เคยเป็นก็อาจหวนกลับมาอีกได้ จึงต้องมีการติดตามเพื่อช่วยเหลือกำกับเป็นระยะเพื่อไม่ให้ผิดพลาดไปยังเส้นทางชีวิตเดิม (ขั้นตอนนี้ใช้ระยะเวลา 1-2 ปี)

1.9 สาเหตุของการเสพยาบ้า

จากการศึกษาสาเหตุของการเสพยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้า ซึ่งมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและบุคลากรในสาขาต่างๆ ที่ให้ความสนใจศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนติดยาเสพติด และได้มีผู้กล่าวถึงสาเหตุของการติดยาเสพติดไว้ดังนี้

สนิห สัมครการ และคนอื่นๆ (2530 : 60) ได้กล่าวถึงสาเหตุและแรงจูงใจในการติดยาเสพติดไว้ว่า

1. สาเหตุสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ คือ ความอ่อนแอ อ่อนไหว ทางด้านจิตใจและอารมณ์ของผู้ติดยาประกอบกับสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ราบรื่น

2. เหตุจูงใจสำคัญที่ทำให้มีการเริ่มเสพยา ได้แก่ ความอยากลอง (เพศชาย) ถูกเพื่อนและเพื่อนบ้านชักชวน และกลุ่มใจในปัญหาการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว (เพศหญิง)

ฉวี สิงห์วิสัย (หนึ่งททัย กอปรศรีสวัสดิ์. 2542 : 47. อ้างอิงจากฉวี สิงห์วิสัย 2533 : 66-67) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นมีแรงกระตุ้นมาจากหลายทาง เช่น

1. การแสดงค่านิยมที่ต้องการจะต่อต้านสิ่งที่ผู้ใหญ่บอก

2. อาจเป็นเพียงการอยากรู้อยากเห็นธรรมชาติเป็นการอยากลอง อยากมีประสบการณ์จะมีความรู้สึกเช่นไรถ้าได้ใช้ เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่ชอบเสี่ยง ชอบลองประสบการณ์ใหม่ๆ ทุกชนิด

3. วัยรุ่นที่ไร้โอกาส ต้องการหนีจากสภาพของตนชั่วคราว การใช้น้ำเป็นสิ่งที่ทำให้ตนลืมเหตุการณ์นั้นได้ชั่วคราว

4. การใช้จ่ายเป็นเพียงกิจกรรมที่ใช้ผ่อนคลายทางจิตใจ

5. การใช้จ่ายเป็นตัวลดความกระวนกระวาย ความทุกข์ การโดดเดี่ยวเหมือนการถูกละทิ้ง
 สุขา จันท์ธอม (2538 : 101) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการใช้จ่ายเสพติด ดังนี้

1. ติดเพราะยาซึ่งมีคุณสมบัติให้ติดเอง ผู้เคยเสพต้องใช้จ่ายเสพติดนั้นซ้ำต่อไปเรื่อยๆ ผู้เข้าไปคลุกคลีกับยาเสพติดแม้จะมีสุขภาพจิตดีและมีความตั้งใจแน่วแน่จะไม่ยอมให้ติด แต่ในบางครั้งผู้นั้นก็อาจติดได้เช่นกัน

2. ความอ่อนไหวทางจิตใจและอารมณ์ ซึ่งรุนแรงมากน้อยแล้วแต่บุคคล วัยรุ่นต้องการที่จะทำอะไรตามใจชอบหรือตามความนึกคิดของตน ต้องการที่จะได้รับสถานภาพทางสังคม เช่น ต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือในหมู่เพื่อนฝูง โดยพยายามทำอะไรให้คล้ายๆ กัน เลียนแบบกัน ต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น อยากทดลองกระทำในสิ่งที่ตนไม่เคยทำมาก่อน บางคนต้องการหลีกเลี่ยงความทุกข์ยากที่ประดังเข้ามาจากสิ่งแวดล้อม หรือจากความรู้สึกภายในที่ไม่สบายหรือเจ็บปวดต่างๆ หันมาสร้างโลกของตนเองโดยการใช้จ่ายเสพติด

3. ติดเพราะถูกชักชวน ถูกหลอกลวง ถูกบีบบังคับจากหมู่คณะ

4. สิ่งแวดล้อม นับว่าเป็นอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่งในการชักจูงให้บุคคลใช้จ่ายเสพติด เช่น อยู่ในละแวกที่มีการค้ายาเสพติด ครอบครัวขาดความอบอุ่น

เพียวาร์ เหมือนวงษ์ญาติ (หนึ่งหทัย กอปรศรีสวัสดิ์, 2542 : 47. อ้างอิงจากเพียวาร์ เหมือนวงษ์ญาติ 2539 : 9) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการติดยาเสพติดไว้หลายสาเหตุ ดังนี้

1. อยู่ใกล้ชิดกับยาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติด เช่น ในครอบครัว หรือรอบๆ ด้านที่อยู่อาศัย มีผู้ค้ายาหรือติดยาเสพติด

2. การใช้จ่ายเพื่อลดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาชีวิต ครอบครัวแตกแยก ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ปัญหาทางเศรษฐกิจ รายได้ไม่พอกับรายจ่าย หรืออาชีพการงาน

3. การถูกล่อลวง ชักชวน ถูกหลอกให้ทดลองโดยไม่รู้ว่าเป็นยาเสพติด

4. ความอยากรู้อยากลอง ความคึกคะนอง มักพบในวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลองบางคนยิ่งห้ามยิ่งตื้อรัน ต้องการเอาชนะ บางคนอยากอวดเก่งกล้าต่อเพื่อนฝูงจึงชักชวนกันเสพ

5. เพื่อระงับความเจ็บป่วย บางคนเจ็บป่วยเรื้อรัง แต่ไม่ได้รับการรักษาจากแพทย์ และผู้แนะนำให้ใช้จ่ายเสพติด

6. เพื่อแสดงความเป็นปฏิปักษ์กับครอบครัวสมาชิกในครอบครัวเกิดความขัดแย้งกัน ผู้เสพพยายามจะสร้างพฤติกรรมเพื่อประท้วงชีวิต โดยใช้จ่ายเสพติดช่วย

7. ผู้ที่มีจิตใจอ่อนแอ มีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจจะติดยาเสพติดได้ง่ายกว่าผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง

8. เพื่อกระตุ้นประสาท ให้ประสาทตื่นตัวอยู่เสมอ เช่น คนขับรถระยะทางไกลๆ ติดต่อกันเป็นเวลานานๆ หรือผู้ที่กำลังจะสอบ เร่งดูตำราอย่างหนัก ซึ่งผู้ใช้จ่ายเสพติดคิดว่าใช้แล้วจะมีประสาทที่ดี สามารถทำงานหรืออ่านหนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุภา มาลากุล (2538 : 186) ได้กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาเสพติดในวัยรุ่นไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. สาเหตุกระตุ้น เช่น ความเครียด ซึ่งได้แก่

1.1 ความต้องการตามธรรมชาติของวัย ได้แก่ การอยากรู้ อยากลอง

1.2 การเปลี่ยนแปลงจากเด็กเป็นวัยรุ่น

1.3 ความด้อย เสียเปรียบทางร่างกาย

1.4 ความผิดหวังในชีวิต เช่น พลาดรัก สอบตก ตกงาน ขัดแย้งกับพ่อแม่

2. สาเหตุสนับสนุน ได้แก่
 - 2.1 สารหรือยาต่างๆที่อยู่ใกล้ตัว หาง่าย ใช้สะดวก ราคาถูก ซื้อขายง่าย มีแพร่หลาย
 - 2.2 ตัวแบบที่ไม่ดีในครอบครัวหรือชุมชน เช่น พ่อแม่ใช้สารเสพติด ใช้เหล้า บุหรี่
 - 2.3 ความเชื่อและวัฒนธรรมท้องถิ่น เกี่ยวกับการยาเสพติด
 - 2.4 การขาดความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ
 - 2.5 การว่างงาน และการพักผ่อนหย่อนใจที่ไม่สร้างสรรค์ การขาดเป้าหมาย หรือไม่มีอะไรทำ
 - 2.6 การใช้เฮโรอีน เหล้า หรือกัญชา เพื่อระดับสมรรถภาพทางเพศ
3. สาเหตุทางบุคลิกภาพของวัยรุ่น ได้แก่
 - 3.1 เด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมต่อต้าน ผ่าฝืนคำสั่งผู้ใหญ่
 - 3.2 เด็กวัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอ หวั่นไหวง่าย ชอบพึ่งพาผู้อื่น
 - 3.3 เด็กวัยรุ่นที่เริ่มจะเป็นโรคจิต โรคประสาท มีความวิตกกังวลสูง
 - 3.4 เด็กวัยรุ่นที่มีแนวโน้มเชิงลักเพศหรือรักร่วมเพศ มีความไม่พอใจในเพศของตน

ลิขิต กาญจนภรณ์ (2533 : 240-241) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการติดยาเสพติด ดังนี้

 1. เป็นผู้ป่วยที่มีโรคทางกาย แล้วใช้ยาเพื่อบรรเทาความเจ็บปวด ต่อมาจึงเกิดอาการติดยา
 2. เป็นผู้ที่มีความผิดปกติทางบุคลิกภาพมาก่อนโดยส่วนร่วมพบว่ามักเป็นพวกที่มีแนวโน้มที่จะติดยาเสพติด มักมีบุคลิกภาพชนิดพึ่งพิงผู้อื่น (Dependence Personality) และบุคลิกภาพชนิดเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม (Antisocial Personality)
 3. เป็นผู้ป่วยโรคประสาทหรือโรคจิต ต่อมาได้รับการบำบัดโดยการใช้ยาก่อมประสาท และต่อมาได้พัฒนาอาการติดยาขึ้นมา
 4. มีสาเหตุมาจากสังคมและสิ่งแวดล้อม มีปัจจัยทางสังคมที่เป็นสาเหตุของการติดยาเสพติด ได้แก่
 - 4.1 เด็กที่มีปัญหาทางครอบครัว ขาดความรักความอบอุ่นใจ และหาทางออกด้วยการเสพยาเสพติดเพื่อก่อมประสาทตนเอง หรือทำให้เกิดการมีเมมา ทำให้หายจากการกลุ้มใจ ความวุ่นวายใจ และหนีออกจากภาวะที่เป็นจริงจากเหตุการณ์ทั้งหลาย
 - 4.2 เป็นเพราะความอยากรู้อยากเห็น ในสิ่งที่ไม่เคยทดลองมาก่อน อาจถูกชักจูงใจ ทดลอง หรืออยากลองด้วยตนเอง และในบางครั้งอาจมาจากความเชื่อที่ผิดๆ เช่น เชื่อว่าถ้าเสพยาเสพติดชนิดนั้นๆ แล้วจะทำให้สมรรถภาพทางเพศดีขึ้น
 - 4.3 เพราะการที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ที่เสพยาเสพติด และถูกชักชวนให้ลองใช้สารเสพติด
 - 4.4 เพราะทำงานเกี่ยวกับยา เช่น แพทย์ พยาบาล เกษตกร เนื่องจากรู้สรรพคุณของยาดีอยู่แล้ว สามารถนำยามาใช้กับตนเองเพื่อผลในการบำบัด ต่อมาพัฒนาเป็นการติดยา
 - 4.5 ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ผู้เสพยาเสพติดบางรายเลือกใช้สารเสพติดที่ทำให้อดทนต่อการทำงานสามารถทำงานได้นานๆ ไม่รู้สึกหิว ไม่รู้สึกง่วง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนที่ทำงานกลางคืน หรือต้องทำงานมากๆ เพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวจึงจำเป็นต้องพึ่งยา

ในต่างประเทศมีการศึกษาถึงสาเหตุของการติดยาเสพติด ไว้หลายประการ ดังนี้

โรส และ ออลาน (Rose and Alan. 1987 : 78-92) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการใช้ยาเสพติดว่ามาจากสาเหตุ ดังนี้

 1. จากเกณฑ์การเข้ากลุ่ม การถูกบังคับหรือการยุงจากกลุ่มเพื่อนหรือบุคคลที่รู้จักคุ้นเคย มักเกิดกับวัยรุ่นที่มีความรู้สึกที่ไม่มั่นคง และต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน จึงทำตัวเป็นผู้ตามและเลียนแบบเพื่อให้รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2. ความต้อร้นต้องการทำในสิ่งตรงข้ามกับครอบครัวและต้องการอำนาจ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยของการพัฒนาความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองและต้องการอิสระ การแสดงออกของการต้อร้นต่อครอบครัวหรือครูอาจารย์ในวัยนี้ถือเป็นเรื่องปกติที่วัยรุ่นจะแสดงออกในความไม่พอใจของตนที่มีต่อบุคคลอื่น ซึ่งการแสดงออกของความต้อร้นจะขึ้นอยู่กับค่านิยมหรือการใช้ชีวิตของวัยรุ่นแต่ละคนและจะเกิดขึ้นในระยะสั้น สำหรับวัยรุ่นที่มีปัญหาทางครอบครัวมีความเห็นห่างทางอารมณ์ มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีภายในครอบครัว ก็มีแนวโน้มที่จะใช้ยาและติดยาได้สูง

3. มีความรู้สึกที่ถูกปฏิเสธซึ่งเกิดจากประสบการณ์ในอดีต และการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและอารมณ์ทำให้วัยรุ่นเกิดคำถามในใจว่าตนเองได้รับการเอาใจใส่ การยอมรับ และมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจหรือไม่ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีทักษะเพียงเล็กน้อยในการเข้าสังคมและการแลกเปลี่ยนความรู้สึกกับคนอื่น รวมทั้งมีประสบการณ์ของการถูกปฏิเสธจากในอดีต และถ้าวัยรุ่นเกิดการรับรู้ว่าตนเองถูกปฏิเสธจากบุคคลใกล้ชิด เช่นครอบครัว เพื่อน และเพื่อนร่วมห้อง เพื่อจะเป็นการหลีกเลี่ยงความรู้สึกของการถูกปฏิเสธ หรือเพื่อไม่ให้ถึงถึงสิ่งต่างๆที่ทำให้ให้เกิดความรู้สึกวิตกกังวล วัยรุ่นมักใช้ยาเพื่อสกัดกั้นความรู้สึกเหล่านั้น

4. มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ เป็นคุณลักษณะส่วนใหญ่ของผู้ที่ติดยา จากการสัมภาษณ์วัยรุ่นที่ติดยาส่วนใหญ่จะยอมรับว่าตนเองมีความภาคภูมิใจในตนเองและความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกถูกปฏิเสธ ความสิ้นหวัง ความซึมเศร้า ความเบื่อหน่าย ความรู้สึกพ่ายแพ้ ความรู้สึกเหล่านี้มักเกิดกับวัยรุ่นที่ไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องต่างๆ และยังเป็นบุคคลที่เสี่ยงต่อการใช้ยาและแอลกอฮอล์อย่างผิดปกติ เสี่ยงต่อพฤติกรรมการทำร้ายตนเอง มีความล้มเหลวในด้านการเรียนและการทำงาน มีปัญหาในชีวิตแต่งงาน และปัญหาครอบครัว

5. ความสิ้นหวัง มักเกิดกับบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้ายและไม่สามารถป้องกันตนเองได้จากสถานการณ์นั้นเมื่อเกิดขึ้นบ่อยๆ จะทำให้กลายเป็นคนสิ้นหวัง มีความคิดว่าชีวิตนี้ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ไม่มีสิ่งดีๆ เกิดขึ้นในชีวิตของตน เมื่อเกิดความรู้สึกสิ้นหวัง ทางออกของการแก้ไขความรู้สึกเหล่านี้ คือการใช้ยา เพราะเชื่อว่ายาจะช่วยให้หลุดพ้นจากสภาวะที่ไม่พึงปรารถนานั้นได้ จะใช้ยาบ่อยขึ้นและเพิ่มปริมาณขึ้นจนกลายเป็นคนติดยาในที่สุด

6. การถูกบังคับให้กระทำตามความต้องการของครอบครัว มักเกิดกับวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีความคาดหวังในตัวบุตรสูงว่า จะต้องเป็นคนเรียนเก่ง ทำงานเก่ง ทำอะไรต้องถูกต้องทุกอย่าง ต้องเป็นที่หนึ่งตลอดเวลา ความคาดหวังเช่นนี้จะส่งผลให้วัยรุ่นมีปัญหาทางจิต มีความกดดัน ความเครียดและไม่มั่นใจในตนเอง

7. ความอยากรู้ อยากเห็น และต้องการหาประสบการณ์ เป็นความอยากรู้อยากทดลองของวัยรุ่นที่ต้องการหาประสบการณ์ในการใช้ยา โดยไม่มีเหตุผลมาจากการต่อต้านหรือหลีกเลี่ยงสภาวะที่ไม่ต้องการตามที่กล่าวในข้างต้น เป็นเพียงแต่ต้องการมีประสบการณ์ว่าครั้งหนึ่งได้เคยทดลองเสพยาเสพติดคิดว่าเมื่อเสพแล้วจะมีความรู้สึกอย่างไร แต่เมื่อเสพเข้าไปแล้วเกิดความรู้สึกที่ดี สนุกสนานทำให้ติดใจในรสชาติ และต้องใช้ยาเรื่อยๆ จนติดในที่สุด

8. ต้องการหลุดพ้นจากภาวะซึมเศร้า ภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ และความรู้สึกสิ้นหวัง ที่เกิดจากเหตุการณ์ที่สะเทือนใจในอดีตซึ่งเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น ความตึงเครียดในครอบครัว การถูกปฏิเสธจากครอบครัวหรือเพื่อน การถูกบังคับ ความเครียด การขาดเป้าหมาย และสาเหตุอื่นๆ ซึ่งคนส่วนใหญ่ไม่เพียงแต่วัยรุ่น มักจะหาทางออกด้วยการใช้ยาเพื่อเพิ่มพลังและทำให้ตนเองมีความรู้สึกที่ดีขึ้น

9. ความต้องการมีอำนาจเหนือความยับยั้งชั่งใจและความอาย วัยรุ่นมักจะเกิดความสงสัยว่าทักษะทางสังคมของตนเองจะเป็นสิ่งที่ทำให้ตนได้รับการยอมรับหรือถูกปฏิเสธ และจะรู้สึกหงุดหงิดเมื่อตนเองต้องกลายเป็นคนขี้อาย และกลัวที่จะทำอะไรผิดพลาด หรือแสดงความโง่เขลา เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนจนทำให้ถูกปฏิเสธจากเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ การใช้ยาในวัยรุ่นจากสาเหตุนี้จะทำให้เขาไม่ต้องยั้งคิดในการกระทำของตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย มีความเป็นตัวของตัวเองเมื่อต้องอยู่ในสังคม

10. ความเบื่อหน่าย ส่วนหนึ่งของสาเหตุนี้เกิดจากการที่ครอบครัวไม่มีการส่งเสริมให้เด็กได้มีกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองสนใจ จนทำให้เด็กมีเวลาว่างมากเกินไป จนเกิดความเบื่อหน่ายสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว จนในที่สุดก็ใช้ยาเพื่อกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกสนุกสนานในการทำกิจกรรมประจำวันจนกลายเป็นความเคยชิน เมื่อหยุดใช้ยาจะเกิดความรู้สึกที่ไม่สนุกสนาน ไม่มีความสุข จึงต้องกลับไปใช้ยาอีก

11. การขาดเป้าหมายและไร้จุดหมาย วัยรุ่นที่ไม่มีเป้าหมายในชีวิตเป็นไปตามทาง ซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า ความเบื่อหน่าย และความสิ้นหวัง แต่ไม่ได้หมายความว่าวัยรุ่นจะต้องประสบผลสำเร็จในทุกแผนการที่วางไว้แต่เน้นในแผนการที่อยู่ในอนาคตอันใกล้เพราะถ้าบุคคลตัดสินใจทำตามแผนการเพื่อไปให้ถึงเป้าหมาย เขาจะทุ่มเทและรู้สึกว่าเขาเองมีกำลังที่จะทำงานให้ได้ตามแผน และจะมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ในทางกลับกันของผู้ที่ติดภยันตรายจะมีอาการที่เรียกว่า "Amotivational Syndrome" เป็นลักษณะของการขาดเป้าหมาย ขาดแรงจูงใจ และขาดสิ่งที่น่าสนใจที่จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะเช่นเดียวกับผู้ที่ติดยาเสพติดชนิดอื่น ๆ

12. การรักษาความรู้สึก การรักษาความรู้สึกหรือภาพลักษณ์ภายนอกเป็นสิ่งสำคัญของวัยรุ่น เพราะเป็นการแสดงถึงการได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งเป็นการใช้กลวิธีบางอย่างหนึ่งของวัยรุ่นโดยเพื่อป้องกันตนเองจากบุคคลอื่นที่เข้ามาใกล้ และพยายามจะรักษาระยะห่างนั้นไว้จากตัวตนภายในของตนเอง โดยเฉพาะครอบครัวและผู้ที่มีอิทธิพลเหนือกว่า ความรู้สึกนี้อาจเกิดจากกฎเกณฑ์ของกลุ่มเพื่อนที่แสดงออกในลักษณะการต่อต้านต่อด้านครอบครัว มาตรฐานของสังคม หรือความพยายามที่จะเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของจิตใต้สำนึกที่ใช้เพื่อจะได้รับความเอาใจใส่จากบุคคลอื่น แม้ว่าจะเป็นการเอาใจใส่ที่เกิดมาจากการกระทำที่มาจากพฤติกรรมทางลบก็ตาม ส่วนใหญ่วัยรุ่นจะแสดงความรู้สึกออกมาในลักษณะต่อต้านมากกว่าการแสดงออกที่อ่อนโยน ในวัยรุ่นที่รู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความรักเขาก็จะแสดงความรู้สึกออกมาว่าไม่สามารถรักใคร่ได้ วัยรุ่นส่วนใหญ่สามารถแสดงความรู้สึกโกรธออกมาได้อย่างง่ายดาย แต่การที่จะแสดงความรัก ความหวังใยเอาใจใส่ดูแลกันนั้นทำได้ยาก วัยรุ่นจึงใช้ยาเสพติดเพื่อลดความเครียดซึ่งเกิดจากความรู้สึกโกรธที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและรุนแรงขึ้น

13. ความต้องการที่จะลดความเครียดและความวิตกกังวล ประสบการณ์หลายๆเหตุการณ์ทั้งของวัยรุ่นและผู้ใหญ่ อาจก่อให้เกิดความเครียดและความวิตกกังวลได้ โดยเฉพาะบุคคลที่อยู่ในภาวะซึมเศร้า วัยรุ่นส่วนใหญ่กลัวการถูกปฏิเสธ การโต้เถียงกับครอบครัว และมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุนำไปสู่ความวิตกกังวลได้ ในบุคคลทั่วไปเมื่อเกิดภาวะความเครียดและความวิตกกังวลจะเกิดการเรียนรู้เพื่อหาวิธีลดภาวะเหล่านั้น แต่ในผู้ที่ใช้ยาเสพติดจะไม่เคยเรียนรู้วิธีการที่จะช่วยลดความเครียดและความวิตกกังวล เพราะฤทธิ์ของยาเสพติดจะช่วยให้ออกจากสภาวะนั้นชั่วคราว เมื่อเกิดความเครียดและความวิตกกังวลจะใช้ยาเพื่อให้รู้สึกสบาย จนไม่เคยเรียนรู้วิธีการจัดการกับความเครียดและความวิตกกังวลด้วยตนเอง

14. เพื่อเป็นการปกปิดความบกพร่องของตนเอง วัยรุ่นจะใช้ยาเสพติดเพื่อเป็นเครื่องปกปิดปัญหาต่างๆ ที่ตนเองเป็นอยู่ เช่น ปัญหาที่โรงเรียน ปัญหาการเรียน ปัญหาการอ่าน หรือมีข้อบกพร่องทางสังคมอื่นๆ กลุ่มวัยรุ่นที่ใช้ยาเสพติดมักจะเป็นกลุ่มที่มีปัญหาค้ำค้ำกัน และแต่ละคนสามารถทำกิจกรรมร่วมกัน แต่กิจกรรมที่ทำร่วมกันจะไม่สามารถพัฒนาทักษะต่างๆให้ดีขึ้น ความบกพร่องทางการเรียนและทางสังคมจะเป็นสาเหตุทำให้วัยรุ่นรู้สึกไม่ดีเกี่ยวกับตนเอง ทำให้ความมั่นใจ มีความวิตกกังวล และรู้สึกสิ้นหวัง และทำให้หันไปใช้ยาเสพติดเพื่อแก้ปัญหาความรู้สึกดังกล่าว

15. เพื่อเพิ่มความตระหนักรู้ในอดีตผู้ที่ใช้ยาเสพติดมีความเชื่อว่าถ้าได้ใช้ยาเสพติดแล้วจะทำให้เพิ่มการรับรู้ในด้านต่างๆ เช่น ความคิด ความรู้สึก การรับฟังสิ่งต่างๆ ที่จะทำให้ผู้เสพมีอารมณ์ร่วมกับเหตุการณ์ต่างในชีวิตประจำวันได้ดี โดยเฉพาะในผู้ที่มีอารมณ์ซึมเศร้ามักจะขาดความใส่ใจในเหตุการณ์รอบตัว การให้ยาเสพติดจะช่วยให้เขามีความตื่นตัวอยู่เสมอ

16. เพื่อต้องการที่จะหลุดพ้นจากอาการทางจิต วัยรุ่นบางคนที่มีความเจ็บป่วยเป็นโรคจิตและโรคประสาท เช่น การเห็นภาพหลอน หูแว่ว หรือคิดว่าจะมีคนมาทำร้าย อาการดังกล่าวก่อให้เกิดความเครียดและวิตกกังวลอย่างรุนแรง เพื่อให้พ้นจากสภาพอารมณ์ดังกล่าวจึงต้องใช้ยาเพื่อลดความเจ็บป่วย ลดความกระวนกระวาย ซึ่งเขาคิดว่ายาที่ใช้จะช่วยลดอาการดังกล่าวได้ แต่ในทางการแพทย์แล้วยาที่วัยรุ่นใช้จะช่วยได้ในระยะแรกเท่านั้น แต่เมื่อใช้ยาไปนานเข้าจะทำให้เกิดอาการติดยา จึงต้องเพิ่มปริมาณและจำนวนครั้งที่เสพ

17. ต้องการที่จะลดความเจ็บปวด บุคคลที่ใช้ยาเสพติดเนื่องจากต้องพึ่งยาเสพติดเนื่องจากการวางเงื่อนไขว่าถ้าต้องการลดความเจ็บปวดทางจิต ต้องใช้ยาเสพติดเพื่อลดความเจ็บปวดจากสถานการณ์ต่างๆ เช่น ความรู้สึกโดดเดี่ยว การถูกปฏิเสธ ภาวะซึมเศร้า และความเศร้า

18. ต้องการที่จะลดความเครียดอื่นๆ นอกจากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น สาเหตุของการใช้ยาเสพติดอาจเกิดจากเลิกใช้ยาซึ่งทำให้เกิดความเครียด ความเจ็บปวด ความรู้สึกไม่สบายจากการเลิกยา และจากสาเหตุต่างๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นกลับเข้าสู่สภาวะเดิมทำให้ต้องกลับไปยาเสพติดอีก

เอนคอร์ (ประเสริฐ นุานี. 2541 : 24-25 อ้างอิงจาก Encore. 1987 : 4-5) กล่าวถึง สาเหตุที่ทำให้มีการใช้สารเสพติดจนถึงขั้นติดนั้นเกิดจากหลายสาเหตุหลายผสมผสานกัน ดังนี้

1. เหตุผลด้านอารมณ์ (Emotion Reason) เป็นการใช้สารเสพติดเพราะเกิดความต้องการภายในจิตใจ เช่น เพื่อเพิ่มพูนความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) หรือความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อหนีจากความผิดหวัง ลดความกระวนกระวายใจ หรือความตึงเครียด หลีกเลียงความกดดันในการตัดสินใจ และเพื่อการเป็นอิสระ

2. เหตุผลด้านร่างกาย (Physical Reason) เป็นการใช้สารเสพติดเพื่อให้ร่างกายได้ผ่อนคลาย ระบายความเจ็บปวด เพื่อความรู้สึกที่รุนแรงและความอดทน

3. อิทธิพลด้านสภาพแวดล้อม (Environment Reason) เป็นผลมาจากการที่สังคมมีความสับสน หรือการที่เด็กอยู่ในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ทำให้เด็กที่มีจิตใจอ่อนแอได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก

4. เหตุผลด้านสังคม (Social Reason) เมื่อบุคคลมีความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม หรือหลีกเลี่ยงจากความรู้สึกโดดเดี่ยว ดังนั้นเมื่อเข้ากลุ่มที่มีการเสพยาเสพติด บุคคลนั้นจะเกิดการเรียนรู้และทำตามแบบอย่างในกลุ่ม

5. เหตุผลด้านสติปัญญา (Intellectual Reason) เป็นการใช้ยาเพื่อบรรเทาอาการเครียดทางสมอง ชุสเตอร์ และ คิลบี (หนึ่งทัย กอปรศรีสวัสดิ์. 2542 : 49 อ้างอิงจาก Schuster and Kilby. 1992 : 778) กล่าวถึงสาเหตุการใช้สารเสพติดว่าเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

1. ความวิตกกังวล
2. พฤติกรรมของเพื่อน ถ้าเพื่อนดื่มเหล้า หรือสูบบุหรี่ วัยรุ่นอาจจะมีพฤติกรรมเช่นนั้นด้วย
3. วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวแตกแยกหรือมีการใช้สารเสพติด วัยรุ่นนั้นจะมีความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดได้

4. วัยรุ่นที่มาจากฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีแนวโน้มที่จะติดสารเสพติด

5. การใช้สารเสพติดในวัยรุ่นจะมีลักษณะผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และมักเป็นวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

สแตนเบิร์ก (Steinberg, 1993 : 436-437) ได้กล่าวถึงสาเหตุการใช้สารเสพติด ดังนี้

1. ลักษณะของบุคลิกภาพ เช่น โมโหง่าย เก็บกด มีปัญหา
2. ความสัมพันธ์ในครอบครัว ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดี เช่น ไม่มีความสนิทสนมกัน รู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ขัดแย้งกันอยู่เสมอ ทำให้เกิดปัญหาการใช้สารเสพติดได้มากกว่าครอบครัวที่มีความสนิทสนมกัน
3. วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีมารดาหรือบิดาใช้สารเสพติด
4. การใช้สารเสพติดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนที่ใช้สารเสพติดหรือกำลังใช้อยู่ ในผู้ที่ใช้สารเสพติดก็จะเลือกคบกลุ่มเพื่อนที่เข้า และจะคอยช่วยเหลือกลุ่มเพื่อนที่ใช้สารเสพติด
5. วัยรุ่นที่ใช้อย่างมากเป็นวัยรุ่นที่มีปัญหาด้านการพัฒนาทางจิตใจ เมื่อเวลาที่เขารู้สึกอ่อนแอ ก็จะมีอิทธิพลให้หันไปเข้ายาได้ง่าย

จากสาเหตุของการใช้สารเสพติดที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีความสลับซับซ้อนและมีความละเอียดอ่อน และสาเหตุนั้นไม่ได้มาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงสาเหตุเดียว สาเหตุต่างๆ เหล่านี้มีพื้นฐานมาจากการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพร่างกาย สภาวะอารมณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่น ดังนั้นในการพิจารณาถึงสาเหตุการเข้ายาเสพติด จึงควรพิจารณาจากหลายๆ สาเหตุ เพราะสาเหตุหลายๆ ประการจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเข้ายาเสพติด

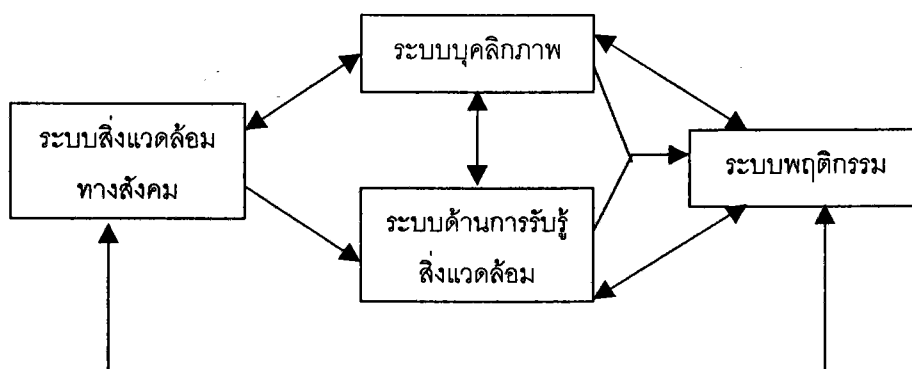
1.10 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ในทางวิทยาศาสตร์อธิบายว่า การติดยาเสพติดเป็นเรื่องของพฤติกรรมของบุคคล และพฤติกรรมของบุคคลย่อมมีสาเหตุ ซึ่งสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลหากเราเข้าใจว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากสาเหตุอะไร เราก็สามารถควบคุมพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้ด้วยการควบคุมที่สาเหตุของพฤติกรรม (ปรีชา วิหคโต. 2540 : 12)

1.10.1 ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเจสเซอร์

ทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุของการเริ่มเข้ายาเสพติดมีอยู่หลายทฤษฎี ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem Behavior Theory) ของเจสเซอร์เป็นทฤษฎีหนึ่งที่มีกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมตัวแปรส่วนบุคคล และบทบาทสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการแสดงพฤติกรรม ในทฤษฎีได้กล่าวถึงตัวแปรสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 3 กลุ่ม คือ

1. ภูมิหลัง และสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Background and Context Variable)
2. การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Perceived Environment)
3. บุคลิกภาพ (Personality)

ภาพประกอบ 5 แนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

(ดุษฎี โยเหลา และคนอื่นๆ. 2540 : 8 ปรับจาก Jessor, R. and others. 1991 : 21)

พื้นฐานของทฤษฎีมาจากแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมทุกอย่างเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสิ่งแวดล้อมโดยที่การศึกษา โดยการที่จะศึกษาเพื่ออธิบายพฤติกรรม จะต้องศึกษาตัวแปรทั้งสองกลุ่มพร้อมกันจะเห็นได้จากการใช้ลูกศรทิศทางเดียวที่เชื่อมระหว่างตัวแปรด้านบุคลิกภาพและการรับรู้สิ่งแวดล้อมไปสู่ระบบพฤติกรรม ว่ามีตัวแปรในกลุ่มสิ่งแวดล้อม 2 กลุ่ม คือ

1) สิ่งแวดล้อมทางสังคม หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม หรือลักษณะที่เป็นทางกายภาพ เช่น ระดับการศึกษา รายได้ การนับถือศาสนา โครงสร้างของครอบครัว

2) การรับรู้สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่บุคคลรับรู้จากประสบการณ์และสะท้อนมิติทางสังคมที่มีความหมายหรือมีความสำคัญต่อวัยรุ่น ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในเชิงสาเหตุมากกว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคม

3) บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทางจิตใจหรือบุคลิกภาพบางประการของแต่ละบุคคลที่มีผลต่อการเสพยาเสพติด ตามทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หมายถึงตัวแปรด้านความรู้คิดทางสังคม (Sociocognitive Variable) ได้แก่ ความเชื่อ ทัศนคติ ความคาดหวัง ค่านิยม และการกำหนดแนวปฏิบัติของตนเองและที่เกี่ยวข้องกับสังคม ซึ่งสะท้อนการเรียนรู้ทางสังคมและประสบการณ์ (Jessor and others. 1991 : 26-31)

1. สิ่งแวดล้อมทางสังคมกับการใช้ยาเสพติด

ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้กล่าวถึง สิ่งแวดล้อมที่เป็นพื้นฐานทางสังคมว่าเป็นลักษณะที่วัดได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ สภาพแวดล้อมที่พักอาศัย จากผลการวิจัยต่างๆ พบว่า กลุ่มผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขาย (อารยา สิโรดม และคนอื่นๆ. 2540 : บทคัดย่ออ้างอิงจากงานวิจัยยาเสพติด ปี พ.ศ. 2539-2541) ข้อมูลส่วนนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้วันชัย ธรรมจักร และคนอื่นๆ (2541 : 27) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการติดยาเสพติดของผู้ป่วยในศูนย์บำบัดรักษาเสพติดภาคใต้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัยเรียนอายุต่ำกว่า 25 ปีลงมา มีการศึกษาค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของฝ่ายวิชาการ กองสารวัตรนักเรียน (2536 : 44,51,59) พบว่านักเรียนที่ติดยาส่วนใหญ่จะเรียนสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ ในด้านรายได้ของครอบครัวจะมีรายได้ต่ำ

2. การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อมกับการใช้ยาเสพติด

การรับรู้สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่บุคคลรับรู้จากประสบการณ์และสะท้อนมิติทางสังคมที่มีความหมายและความสำคัญต่อบุคคลนั้น ในการอธิบายพฤติกรรมที่เป็นปัญหาจะศึกษากลุ่มตัวแปรการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความหมายหรือมีความสำคัญต่อวัยรุ่น ก็คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และกลุ่มเพื่อน ซึ่งตัวแปรด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อมที่ใช้ทำนายพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น ได้แบ่งลักษณะที่เป็นผลกระทบจากการรับรู้สิ่งแวดล้อม ออกเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) การเข้ากันได้ของครอบครัวและเพื่อน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของครอบครัวและอิทธิพลของเพื่อน 3) การยอมรับและไม่ยอมรับของครอบครัวต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และ 4) แบบอย่างพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเพื่อน (Jessor and others. 1991 : 29-30,200-201)ตัวแปรด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อมอาจแบ่งได้ 2 ระดับ คือ ตัวแปรที่มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรม เช่น การเป็นแบบอย่างในการใช้ยาเสพติดของพ่อแม่ และเพื่อน และตัวแปรที่ส่งผลโดยทางอ้อม เช่น การควบคุมของพ่อแม่ การควบคุมของเพื่อน อิทธิพลของพ่อแม่และของเพื่อน การรับรู้ความเครียด และเหตุการณ์วิกฤติที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิต

ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้กล่าวถึงลักษณะจิตวิทยาสังคมของวัยรุ่นส่วนใหญ่มักจะมีมุมมองและความเอาใจใส่ในเรื่องต่างๆ ที่ไม่ตรงกับครอบครัว และเพื่อนจะมีอิทธิพลในการตัดสินใจมากกว่าครอบครัว เพื่อนจะมีความสำคัญในการยอมรับและเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาลักษณะของวัยรุ่นที่กล่าวมานี้จะมีความสัมพันธ์ที่แน่นอนต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยเฉพาะปัญหาการเสพยาเสพติด

๒๑๕๒๖๑๖

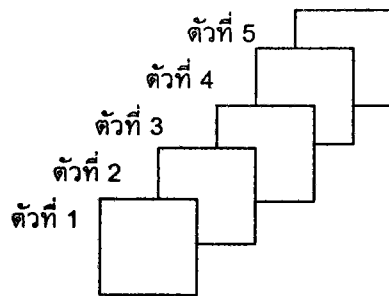
๓

3. บุคลิกภาพ

เจสเซอร์ และคนอื่นๆ (Jessor and others. 1991 : 26-27) ได้กล่าวว่า ลักษณะด้านบุคลิกภาพ ตามทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หมายถึง กลุ่มของตัวแปรด้านการรู้คิดทางสังคม (Sociocognitive variable) ได้แก่ ความเชื่อ ทศนคติ ความคาดหวัง ค่านิยม และการกำหนดแนวปฏิบัติของตนเองและที่เกี่ยวข้องกับสังคม ซึ่งสะท้อนการเรียนรู้ทางสังคมและประสบการณ์

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาแบ่งตัวแปรด้านบุคลิกภาพเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก คือ โครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายและความคาดหวัง ได้แก่ การเห็นคุณค่าของความสำเร็จ การเห็นคุณค่าความเป็นอิสระ ความคาดหวังเกี่ยวกับความสำเร็จ ความคาดหวังเกี่ยวกับความเป็นอิสระ โครงสร้างด้านความเชื่อ ได้แก่ ความแปลกแยก (Alienation) การยอมรับบรรทัดฐาน ค่านิยม และข้อยึดถือปฏิบัติของสังคม (social criticism) ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem) และความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนเอง และกลุ่มที่สามคือ โครงสร้างด้านการควบคุม ได้แก่ ทศนคติต่อต้านพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ทศนคติด้านจริยธรรม และความยึดมั่นทางศาสนา ตัวแปรสองกลุ่มหลัง เป็นตัวแปรที่ควบคุมมิให้บุคคลทำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (ดูขุฎิโยเหลา และคนอื่นๆ 2540 : 14)

1.10.2 ทฤษฎีโดมิโน (Domino Theory) ของเฮนริช (ปริชา วิหคโต. 2540 : 13-15. อ้างอิงจาก Heinrich. 1959) ซึ่งเป็นผู้อธิบายว่าการเกิดปรากฏการณ์ใดๆ จะประกอบด้วยเหตุการณ์ 5 เหตุการณ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เปรียบเสมือนโดมิโน 5 ตัว ที่เรียงใกล้กัน เมื่อตัวที่หนึ่งล้มย่อมทำให้ตัวโดมิโนถัดไปล้มตามไปด้วย ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 6 ภาพจำลองแนวคิดทฤษฎีโดมิโน ของเฮนริช (W.Heinrich.1959 .)

จากภาพโดมิโนแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

- 1) สภาพแวดล้อมหรือภูมิหลังทางสังคม (Social Environment of Background)
- 2) ความบกพร่องผิดปกติของบุคคล (Defects of Person)
- 3) สภาพการณ์หรือเงื่อนไขที่เสี่ยงภัย (Unsafe conditions)
- 4) การใช้ยาเสพติด (Drug Abuse)
- 5) การเจ็บป่วยหรือเสียหาย จากการใช้ยาเสพติด (Injury or Damages)

แผนภูมิโดมิโนมีดังนี้ โดมิโนตัวที่ 1 คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมหรือภูมิหลังของบุคคล โดยเฉพาะ ได้แก่ ภูมิหลังด้านครอบครัว เช่น การอบรมเลี้ยงดูครอบครัว ความรักความกลมเกลียวในครอบครัว สถานะทางการเงินในครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดาที่ส่งผลต่อการให้คำแนะนำสั่งสอนวิธีการแก้ไขเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนี้ภูมิหลังทางสังคมที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของนักเรียน ยังประกอบด้วย เพื่อน ครู ตัวแบบที่นักเรียนได้พบเห็นในสื่อมวลชนด้วย โดมิโนตัวที่ 2 ความบกพร่องผิดปกติของบุคคล ไม่

ว่าจะเป็นความบกพร่องของร่างกาย ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันการใช้ยาเสพติด โดมิโนตัวที่ 3 เป็นสถานการณ์เงื่อนไขที่ทำให้นักเรียนใช้ยาเสพติด เช่น เพื่อนชวน หรือมีเรื่องไม่สบายใจ โดมิโนตัวที่ 4 การใช้ยาเสพติด ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น ใช้เพียงครั้งเดียวแล้วเลิก การใช้แบบเป็นครั้งคราว หรือการใช้เป็นประจำและยังคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน โดมิโนตัวที่ 5 อันตรายหรือความเสียหายที่เกิดกับร่างกายและจิตใจ เสียค่าใช้จ่ายในการรักษา การหยุดงาน การพักการเรียน หรือการเสียชีวิตในที่สุด

ทฤษฎีโดมิโนนี้มีผู้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ลูกโซ่แห่งการติดยาเสพติด” โดยอธิบายว่าการติดยาเสพติดมีลักษณะต่อเนื่องกัน เป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงกันตามทฤษฎีโดมิโนนี้ยาเสพติดมีสาเหตุมาจากโดมิโนตัวที่หนึ่งล้มคือเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว ทำให้เกิดผลกระทบต่อตัวโดมิโนตัวอื่นๆ ดังนั้นในการป้องกันปัญหาการใช้ยาเสพติดจึงควรป้องกันโดมิโนตัวแรกคือหาทางป้องกันสถาบันครอบครัวด้วยวิธีการต่างๆ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวและการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

2.1 ครอบครัวและการเสพยาบ้าของวัยรุ่น

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยเฉพาะวัยรุ่น ครอบครัวจะเป็นแบบอย่างในการหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรม ตลอดจนจิตสำนึกของความเป็นมนุษย์ ปลูกฝังให้เกิดความรักและความรู้ในคุณค่าชีวิต และครอบครัวยังเป็นแหล่งสำคัญที่วัยรุ่นได้เรียนรู้ภาษา พัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ คุณธรรม ตลอดจนการปฏิบัติตนตามความเชื่อทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม (สมพงษ์ ธนธัญญา.2539 : 192) การที่เด็กจะเติบโตขึ้นมาอย่างมีคุณภาพที่ดี เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้ ก็เป็นผลมาจากสภาพครอบครัว โดยเฉพาะสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว เพราะสัมพันธภาพที่ดีจะนำไปสู่ความรักความอบอุ่นในครอบครัว เมื่อใดที่สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสงบสุขก็ย่อมเกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดความรักความกลมเกลียว อันมีผลไปถึงเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตมาเป็นสมาชิกที่ดีมีประสิทธิภาพของสังคม

เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เด็กจะได้รับความกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสังคมภายนอก ครอบครัวที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ดีจะเป็นเสมือนเกราะอันแข็งแกร่งที่จะป้องกันเด็กจากอิทธิพลด้านลบต่างๆ โดยเฉพาะการเสพยาบ้า ครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ดี (Healthy Function) คือครอบครัวสามารถปรับตัวกับภาวะความเครียดและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะระยะวัยรุ่นซึ่งเป็นระยะที่ครอบครัวจะมีความเครียดสูง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ครอบครัวต้องไม่ควบคุมเข้มงวด แต่ต้องให้อิสระภาพภายในขอบเขตอันเหมาะสม ครอบครัวจะทำหน้าที่ได้ดีก็ต่อเมื่อมีความสมดุลในแง่ต่างๆ เช่น การควบคุมพฤติกรรม การฝึกวินัย การกำหนดระเบียบ และการต่อรองความต้องการของแต่ละฝ่าย ทั้งหมดนี้จะช่วยให้วัยรุ่นพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง การควบคุมตนเอง ซึ่งจะทำให้วัยรุ่นมีความหนักแน่นมั่นคงเพียงพอที่จะไม่ไปใช้ยาเสพติด (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2540 : 271)

ขณะเดียวกันหากครอบครัวขาดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ก็จะไปสู่ปัญหาสังคมต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาเสพยาบ้า จากการศึกษามากมายที่ศึกษาปัจจัยการเสพยาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้า มักพบว่าวัยรุ่นที่ติดยาบ้าส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกัน แยกกันอยู่ หย่าร้าง พ่อหรือแม่เสียชีวิตหรือทั้งพ่อแม่เสียชีวิตทั้งคู่ เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์หรือสัมพันธภาพภายในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และเด็ก พบว่าเด็กส่วนใหญ่ที่ติดยาบ้ามาจากครอบครัวที่ห่างเหินกับพ่อแม่ ต่างคนต่างอยู่ เข้ากับพ่อแม่ไม่ได้ พ่อแม่อยู่ด้วยกันแต่ทะเลาะกันแทบทุกวันแสดงให้เห็นถึงความทุกข์ ความขัดแย้งในใจ ความคับข้องใจที่เด็กต้องเผชิญในครอบครัว ซึ่งในวัยนี้เด็กต้องการผู้ที่รักและไวใจเพื่อที่จะสามารถระบายความอัดอั้นใจ ระบายความทุกข์ ระบายปัญหาที่เด็กต้องเผชิญ เมื่อเด็กต้องเผชิญปัญหาแล้วไม่สามารถปรึกษาผู้ใดได้จะเกิดความรู้สึกอึดอัด อยากทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่ขวางหน้า มีความรู้สึกอยากหนีไปให้พ้นๆ โดยเฉพาะใน

กรณีที่ได้กมีเพื่อนที่ติดยาบ้าก็อาจถูกชักชวนให้ลองเสพยาบ้าได้ จึงเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กอยากลองเพื่อให้คลายจากความรู้สึกดังกล่าว (สำเนา มากแบน. 2542 : 46-47)

สาเหตุที่ครอบครัวมีส่วนผลักดันให้วัยรุ่นเสพยาบ้าโดยพิจารณาจากระบบครอบครัวที่มีการปฏิสัมพันธ์หรือการปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม ซึ่งมีหลายแบบดังนี้ (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2540 : 267-269 อ้างอิงจาก Reilly. 1976 ; Haley. 1980 ; Brook and Brook. 1992 ; Stanton and Todd. 1992)

1. ครอบครัวที่ห่างเหินกัน ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ ไม่อบอุ่น ปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างแห้งแล้ง ไม่มีชีวิตชีวา ไม่มีการสื่อสารทางบวก ไม่สนใจเมื่อสมาชิกมีพฤติกรรมเชิงบวก แต่กลับสนใจเมื่อมีพฤติกรรมเชิงลบ วัยรุ่นก็เกิดการเรียนรู้ที่จะทำให้ครอบครัวตื่นตัวและหันมาสนใจตน คือ การทำให้เกิดปัญหาขึ้นมา เช่น การติดยา เป็นต้น

2. การอบรมอย่างไม่คงเส้นคงวา การที่วัยรุ่นจะพัฒนาการไปได้ดีนั้น ต้องมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและการควบคุมที่มีระเบียบเสมอต้นเสมอปลาย แต่ในบางครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีความคงเส้นคงวา เมื่อลูกมีพฤติกรรมอย่างเดียวกันในระยะหนึ่งจะถูกลงโทษ แต่อีกระยะหนึ่งกลับได้รับรางวัล ทำให้เกิดความสับสนไม่รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด อะไรเป็นที่ยอมรับ หรือไม่เป็นที่ยอมรับ ทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้ยาเสพติดเกิดขึ้นได้

3. ความขัดแย้งในจิตใจพ่อแม่ บางครั้งวิธีการที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกก็ส่งเสริม การใช้สารเสพติด โดยไม่รู้ตัว ในระดับจิตใต้สำนึกพ่อแม่อาจพอใจที่ลูกใช้สารเสพติด อาจจินตนาการที่มีอิสระเสรีภาพ (ทั้งที่ภายนอกพ่อแม่จะตำหนิและห้ามปรามลูกก็ตาม) พ่อแม่ที่มีความรู้สึกดังกล่าวอาจแสดงท่าที่ไม่ชัดเจนต่อการที่ลูกใช้สารเสพติด จะห้ามก็ไม่ห้าม จะสนับสนุนก็ไม่สนับสนุน เช่น อาจพูดว่า “อย่าให้พ่อจับได้นะว่าใช้ยา ไม่งั้นเกิดเรื่อง” ซึ่งก็คือการบอกว่า จะใช้ยาไม่เป็นไร แต่อย่าให้เรื่องแดงขึ้นมา นอกจากนี้พ่อแม่เองก็มักปฏิเสธความจริง ทั้งที่ได้รับการยืนยันอย่างชัดเจนจากครูหรือตำรวจว่าลูกติดยา แต่บอกว่าเป็นไปไม่ได้

4. ความโกรธที่ซ่อนเร้นอยู่ การใช้สารเสพติดอาจเป็นวิธีที่แสดงความโกรธต่อพ่อแม่ในทางอ้อม เช่น “ถ้าพ่อแม่รู้ว่าผมใช้ยา เขาคงหัวใจวายตาย” บางครั้งวัยรุ่นอาจหาวิธีให้ตนเองถูกจับได้ในแบบที่ทำให้พ่อแม่เสียหน้า บางรายอาจถึงร้องรอยไห้ให้พ่อแม่รู้หรือไม่ก็บอกตรงๆ ว่า ตนกำลังใช้สารเสพติด

5. ความคาดหวังที่ไม่เหมาะสม พ่อแม่บางคนคาดหวังลูกมากเกินไปโดยตั้งเงื่อนไขว่าลูกต้องเป็นเช่นนั้นเช่นนั้นให้ได้พ่อแม่จึงจะรัก เมื่อลูกทำไม่ได้ตามที่พ่อแม่ต้องการ ก็ารู้สึกตนเป็นคนล้มเหลวและไม่มีค่า การใช้สารเสพติดเป็นทั้งการแก้แค้นและเป็นข้ออ้างที่คิดว่าทำไมตนจึงล้มเหลวและไม่ได้ตามที่พ่อแม่ต้องการ บางครอบครัวอาจลักษณะตรงข้าม คือ พ่อแม่คาดหวังเกินไป มองลูกเป็นคนล้มเหลวไม่มีอะไรดี ลูกก็ทำตัวให้เหมือนกับที่พ่อแม่คิดไว้ ลูกที่เกิดมาในครอบครัวแบบนี้จะเต็มไปด้วยความโกรธพ่อแม่ รวมทั้งความรู้สึกด้อยและไม่มั่นคงในตนเอง

6. ใช้สารเสพติดเพื่อลดอารมณ์และความรู้สึกที่ไม่ดี สารเสพติดเป็นสิ่งที่ช่วยลดอารมณ์หรือความรู้สึกเชิงลบ เช่น อารมณ์เศร้า กังวล และความรู้สึกว่าตนเองไม่มีอะไรดี หลายคนใช้ยาเพื่อลดความรู้สึกเฉยชา เหงา เบื่อหน่าย และเพื่อสร้างความตื่นเต้นให้กับตนเอง เพื่อให้รู้สึกว่าตนเองยังมีชีวิตอยู่ พฤติกรรมเช่นนี้มักพบในผู้ที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ เช่น แบบ Borderline เป็นต้น

7. การเลี้ยงดูแบบตามใจ การที่วัยรุ่นหันมาใช้สารเสพติดเพื่อลดอารมณ์เชิงลบนั้นสาเหตุหนึ่งมาจากการเลี้ยงดูแบบตามใจ พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกเหมือนเป็นทารก สนับสนุนให้หนีจากปัญหาและความคับข้องใจแทนที่จะเผชิญหน้าและเอาชนะมันให้ได้ ลูกจึงกลายเป็นคนที่เปราะบาง ไม่สามารถอดทนกับอารมณ์ทางลบ เช่น ความเศร้าหรือความผิดหวังได้ และต้องใช้ยาเพื่อลดความรู้สึกเหล่านั้น

8. การสูญเสียที่ไม่มีวันจบสิ้น ครอบครัวที่ไม่สามารถจัดการกับความรู้สึกเศร้าที่เกิดขึ้นจากการสูญเสียในอดีตได้อย่างเหมาะสม เช่น พ่อตาย แต่ทั้งแม่และลูกยังอยู่ในความเศร้าโศกเป็นแรมปี เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาอื่นที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข เช่น การแยกจากกันโดยที่ไม่มีโอกาสกล่าวคำอำลา หรือปัญหาขัดแย้งที่ค้างคาระหว่างสมาชิก เป็นต้น

9. ความล้มเหลวในการแยกจากพ่อแม่และพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Separation-Individuation) หมายถึงการที่วัยรุ่นแยกออกจากพ่อแม่และพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง เพื่อเตรียมตัวที่จะใช้ชีวิตตามลำพังแบบผู้ใหญ่ในอนาคต วัยรุ่นที่ติดยามักเป็นลูกคนเล็กที่พึ่งพิงหรือผูกพันกับพ่อแม่มากเกินไป (Symbiotic Relationship) ทำให้เกิดความกังวลไม่สามารถแยกตัวไปจากพ่อแม่ตั้งวัยรุ่นโดยทั่วไป การติดยากก็ทำให้วัยรุ่นต้องอยู่กับพ่อแม่ต่อไป ในบางกรณีการติดยายังเป็นข้ออ้างที่เด็กว่าถูกกล่าวหาว่าเป็นลูกแหวงและแยกจากพ่อแม่ไม่ได้

10. ทำให้ครอบครัวมีเสถียรภาพ การติดยาเสพติดอาจเป็นการช่วยให้ครอบครัวมีเสถียรภาพขึ้นมาโดย

- ช่วยให้ชีวิตครอบครัวไม่แตกหัก ปัญหาการติดยาจะช่วยดึงพ่อแม่ไว้ด้วยกัน ทั้งช่วยเบี่ยงเบนความสนใจของพ่อแม่ออกจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน ให้ไปสนใจปัญหาของลูกแทน
- ถ้าพ่อแม่แยกทางกันแล้ว การติดยาอาจทำให้พ่อแม่กลับมาคืนดีอีกครั้ง (เพื่อช่วยเหลือลูก)
- ช่วยกำหนดระยะใกล้-ไกลระหว่างพ่อแม่ (Distance Regulation) เช่น ถ้าพ่อแม่ใกล้กันมากเกินไปจนอาจเกิดปัญหาขึ้นมา พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของลูกก็จะเป็นตัวคั่นกลาง ทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่ต้องเข้าใกล้กันมาก แต่ถ้าทั้งสองเห็นห่างกันเกินไป พฤติกรรมของลูกก็จะทำให้ทั้งสองคนมาใกล้ชิดและปรองดองกันมากขึ้นเพื่อจะช่วยเหลือลูก
- ช่วยให้พ่อแม่ไม่ต้องเผชิญความโดดเดี่ยว เมื่อลูกโตขึ้นและต้องแยกออกไปจากครอบครัว และถ้าพ่อแม่เคยขัดแย้งกันและใช้ลูกเป็นคนกลาง เมื่อลูกจากไปความขัดแย้งจะเพิ่มขึ้น การติดยาเป็นการสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นในครอบครัวเพราะทำให้ลูกต้องอยู่กับพ่อแม่และเป็นกันชนให้กับพ่อแม่ได้เหมือนเดิม

เมื่อพิจารณาชีวิตด้านต่างๆ ของวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด จะพบว่ามียุปัจจัยหลายประการ เช่น มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับคนรอบข้าง ขาดความนับถือตนเอง มีการชะงักงันในการพัฒนาการ ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ทักษะในการคิดแก้ปัญหา ด้านครอบครัวเองก็มีการทำหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม มีความเครียดสูง ลักษณะนี้ทำให้วัยรุ่นรู้สึกเศร้า หมดหวังและเห็นห่างจากคนรอบข้าง ปัจจัยเหล่านี้เป็นทั้งเหตุและผลของการติดยาเสพติด (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2540 : 271)

- การศึกษาพบว่าครอบครัวของวัยรุ่นที่มีปัญหามักมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมหลายประการ เช่น
- พ่อแม่ทะเลาะกันอย่างรุนแรง และขัดแย้งกันในการกำหนดขอบเขตความประพฤติของลูกและการบังคับใช้กฎเกณฑ์ต่างๆ ในบ้าน
 - เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างลูกกับพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่ง อีกคนจะเข้าข้างลูกทำให้เกิดการเข้าพวกกันระหว่างพ่อ-ลูก หรือแม่-ลูก (Cross-generational coalition) ทำให้อำนาจของพ่อแม่ในการปกครองลูกอ่อนลงไป
 - กฎระเบียบของบ้านมีลักษณะไม่คงเส้นคงวา บางครั้งพ่อแม่ก็เข้มงวดกับกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และบางครั้งก็ปล่อยให้ลูกฝ่าฝืนกฎได้โดยไม่ว่ากล่าวอะไร
 - วัยรุ่นบางคนใกล้ชิดกับพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งมากเกินไป บางครั้งความใกล้ชิดนี้ก็มากกว่าความใกล้ชิดที่พ่อและแม่มีต่อกัน
 - มีการสลับอำนาจการปกครอง (Hierarchical reversal) คือ พ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งไม่มีอำนาจในการปกครองลูก แต่มีระดับอำนาจเท่ากับลูก หรือลูกกลายเป็นคนควบคุมพ่อแม่เสียเอง

ครอบครัวจะมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการของวัยรุ่นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ การปฏิบัติหน้าที่ประจำวัน ตามแนวความคิดการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวของแมคมาสเตอร์ (Mcmaister Model of Family Function หรือ MMFF) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นระบบเปิด (Open System) ซึ่งประกอบด้วย ระบบย่อย ได้แก่ สมาชิกแต่ละคน (Individual Subsystem) คู่สมรส (Spousal Subsystem) และพี่น้อง (Sibling Subsystem) ในระบบครอบครัวถ้ามีกระบวนการ (Process) ที่ไม่เหมาะสมจะทำให้เกิดปัญหาครอบครัวได้ (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2540 : 38)

ในการศึกษาว่าครอบครัวมีความเกี่ยวข้องอย่างไรต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนตามแนวคิด ของ MMFF สรุปได้ดังนี้

- แต่ละหน่วยในครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกัน พฤติกรรมของสมาชิกคนหนึ่งย่อมจะมีอิทธิพลต่อ สมาชิกคนอื่นๆ
- การทำความเข้าใจสมาชิกคนใดคนหนึ่ง ไม่สามารถกระทำได้โดยการวิเคราะห์บุคคลเพียงลำพัง จำเป็นต้องพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับครอบครัวทั้งระบบ
- รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์และการจัดองค์การในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนด พฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน

ตามแนวคิดของ MMFF จะแบ่งหน้าที่ของครอบครัวเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. การแก้ปัญหา(ความขัดแย้งในครอบครัว/Family Conflict)
 2. การสื่อสาร
 3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว
 4. การตอบสนองทางอารมณ์
 5. การผูกพันทางอารมณ์
 6. การควบคุมพฤติกรรม (การควบคุมดูแลของบิดามารดา/Parental Monitoring)
- (สัมพันธ์ภาพในครอบครัว/Family Involvement)

2.1.1 ความขัดแย้งภายในครอบครัว

ความขัดแย้งในครอบครัว หมายถึง ความคิดหรือการแสดงออกในเรื่องต่างๆ ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ เช่น การใช้อำนาจในการตัดสินใจ การคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ การโต้แย้ง การตำหนิติเตียน ตลอดจน การทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน หรือความขัดแย้งในบทบาทหน้าที่ ซึ่งอาจนำไปสู่การจบความสัมพันธ์ที่ติ ระหว่างสมาชิกในครอบครัวได้ ซึ่งความขัดแย้งในครอบครัวสามารถเกิดขึ้นได้กับสมาชิกทุกคนในครอบครัว (สมพงษ์ ธนัญญา. 2539 : 199)

ความขัดแย้งในครอบครัวถือเป็นปรากฏการณ์ปกติในวงจรชีวิตครอบครัว โดยเฉพาะในครอบครัวที่ ประกอบด้วยพ่อแม่และลูกที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น สาเหตุของความขัดแย้งอาจเกิดจากความแตกต่างทางด้านจิต วิทยาและสังคมระหว่างพ่อแม่และวัยรุ่น ทางด้านจิตวิทยากล่าวไว้ว่า วัยรุ่นถูกมองว่าเป็นวัยแห่งอุดมการณ์ (Idealistic) ในขณะที่ผู้ใหญ่ถูกมองว่าเป็นวัยแห่งความเป็นจริง (Realistic) ที่สามารถจะทำอะไรที่คิดให้เป็น จริงได้มากกว่าการคิดฝัน ส่วนทางด้านสังคมก็มีความแตกต่างกันในบทบาทระหว่างพ่อแม่และวัยรุ่น เช่น พ่อแม่มีหน้าที่ควบคุมดูแลพัฒนาการของลูกในขณะที่ยังเป็นเด็ก และในขณะที่วัยรุ่นก็ต้องการประสบการณ์ ที่อิสระเพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่เขาต้องการ (Schiamberg. 1988 : 622-623)

นอกจากนี้ความเป็นอิสระของวัยรุ่นที่มากขึ้นอาจกลายเป็นการสร้างการรับรู้แก่บิดามารดา ว่าเด็ก กำลังปฏิเสธตนเอง บิดามารดาเริ่มรู้สึกว่าคุณเองมีอิทธิพลน้อยลงต่อพฤติกรรมของเด็กและได้พยายามที่จะดึง เอาอำนาจการควบคุมกลับมา จึงเพิ่มการเลี้ยงดูแบบเผด็จการและเป็นการเริ่มต้นของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างบิดามารดา

ความขัดแย้งในครอบครัวนอกจากความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันแล้ว ปัญหาทางด้านการอบรมเลี้ยงดูอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัวได้ จากการศึกษาในต่างประเทศ พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น การช้ยาเสพติด ส่วนหนึ่งที่มีก่อกำกับวัยรุ่นที่เติบโตมาในครอบครัวที่มีบรรยากาศที่พ่อแม่เข้มงวด คาดหวังและออกคำสั่งกับลูกมากเกินไป (Authoritarian) หรือไม่เช่นนั้นก็ปล่อยปละละเลยทอดทิ้ง (Indifferent หรือ Neglectful) หรือตามใจเกินไป จากงานวิจัยโดย แลนดิส (Landis, 1954) ได้ศึกษา วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรกับปริมาณความขัดแย้งในครอบครัว พบว่า วัยรุ่นในครอบครัวเผด็จการรายงานว่ามีความขัดแย้งกับบิดามารดาของตนในด้านต่างๆ ทุกด้านมากกว่าวัยรุ่นในครอบครัวกึ่งเผด็จการ และความขัดแย้งน้อยที่สุดในครอบครัวประชาธิปไตย และงานวิจัยของนรา สมประสงค์ (2520 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวัยรุ่นไทยในกรุงเทพและต่างจังหวัดอายุระหว่าง 13-21 ปี จำนวน 433 คน โดยแบ่งตามการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ แบบทอดทิ้ง แบบประชาธิปไตย และแบบคุ้มครองเกินไป และวัดปริมาณความขัดแย้งกับบิดามารดาในหลายด้าน คือ ด้านการเรียน การแต่งกาย การใช้เงิน การคบเพื่อน และเรื่องส่วนตัวอื่นๆ พบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีความขัดแย้งกับบิดามารดามากกว่าวัยรุ่นที่ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบคุ้มครองมากเกินไป

ความขัดแย้งกับบิดามารดาเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่วัยรุ่นต้องเผชิญ ความขัดแย้งจะรุนแรงเพียงใดย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดู หรือบรรยากาศภายในบ้านความขัดแย้งในแต่ละครอบครัวอาจมีสาเหตุแตกต่างกันไป

สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับวัยรุ่น

เดวิส (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันท์, 2524 : 34-35; อ้างอิงจาก Davis, 1940.) กล่าวว่าสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบิดามารดาประกอบด้วยสาเหตุ 2 ประการ คือ ความแตกต่างระหว่างบุตรกับบิดามารดาในเรื่องต่างๆ ตลอดทั้งเรื่องภายในครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่างๆ ภายในบ้าน การแบ่งงานกันทำ การปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตร กิริยามารยาทของบุตรต่อบิดามารดาและพี่น้อง ตลอดจนการพูดจาสื่อสารในทางขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกัน

โลกา ซิลปิลมันน์ (2536 : 113) กล่าวว่าความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดาอาจจะมีหลายด้าน เช่น ด้านการเรียน การคบเพื่อน การใช้จ่าย ด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านกิริยามารยาทของวัยรุ่น เป็นต้น

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2540 : 61) กล่าวว่า ความขัดแย้งเกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในด้านบุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรม ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อมีคนมากกว่าหนึ่งคนมาอยู่ด้วยร่วมกัน ในครอบครัวปกติจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม แต่ในครอบครัวที่มีปัญหาหนักไม่ยอมแก้ไขความขัดแย้งหรืออาจใช้วิธีที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ครอบครัวมีความขัดแย้งมากขึ้น

ผลของความขัดแย้งในครอบครัว

สุพัตรา สุภาพ (2523. : 65) กล่าวว่าไว้ว่า การขัดแย้งในครอบครัวอาจนำไปสู่ปัญหาบ้านแตก (Broken Home) หรือปัญหาทางสุขภาพจิต ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมได้ ซึ่งผู้ที่กระทบกระเทือนมักจะถูกอยู่ที่เด็ก

สุรางค์ จันท์ธรม (2524. : 69) ได้กล่าวถึงผลของความขัดแย้ง ไว้ดังนี้

1. เกิดความสะเทือนอารมณ์ (Emotional Disturbance) ความสะเทือนอารมณ์จะส่งผลเสียให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน และกำลังใจในการทำงานด้วย
2. ก่อให้เกิดความกระวนกระวายใจ (Anxiety) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะสร้างรอยประทับในจิตใจ ให้

บุคคลครุ่นคิดไม่รู้จักจบสิ้นและเป็นผลเสียในการทำงานเช่นเดียวกัน เพราะไม่อาจจะจับความรู้สึกที่เกิดขึ้นให้เป็นปกติได้ง่าย

3. เป็นผลเสียต่อระบบทำงานของร่างกาย เช่น ระบบการย่อยอาหารเสียไปทำให้เกิดอาการอื่น ๆ ติดตามมาได้

จรรยา สุวรรณทัต (2533 : 405) กล่าวถึงผลของความขัดแย้งหรือไม่เข้าใจระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นว่าจะเป็นเหตุที่ทำให้เกิดสุขภาพจิตเสื่อมโทรม ไม่เฉพาะกับบุคคลคู่อื่นที่ต่างวัยกันเท่านั้น แต่ยังมีแผ่กระจายไปยังสมาชิกอื่นๆ ของครอบครัวด้วย เช่น พี่น้อง

ดวงกมล เวชยรยงรัตน์ (2533 : 288) กล่าวถึงผลของความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่อาจทำให้เกิดวิธีการปรับตัวที่ไม่พึงประสงค์แก่วัยรุ่นได้ 2 ทาง ได้แก่ การควบคุมตนเองไม่ได้ การแสดงอาการเครียดไม่พอใจ ไม่มั่นใจในตนเองและปากร้ายเพื่อลดความรู้สึกโกรธภายในใจและมักพูดเกินความจริง เมื่อความขัดแย้งลดลงหรือถูกขจัดไป ผลเสียหลายทางใจจะลดลง

โสภา ชปิลมันน์ (2536 : 138) ศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีปัญหาความขัดแย้งกันอยู่ตลอดเวลา ได้แก่ ใครคนใดคนหนึ่งบงการหรือเจ้ากี้เจ้าการอยู่ตลอดเวลาเมื่อคิด ขาดความรัก ขาดการเอาใจใส่ อิจฉาริษยากัน อยู่กันมากหน้าหลายตากันเกินไป หรือมีญาติเข้ามาสอดแทรก เป็นปัญหาตลอดเวลา นั้นจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กวัยรุ่นในครอบครัวนั้นมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมได้

2.1.2 การมีส่วนร่วมในครอบครัว

ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมแห่งแรกของวัยรุ่น พัฒนาการต่างๆจะมีจุดเริ่มต้นมาจากชีวิตครอบครัว ถ้าวัยรุ่นได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวดี เขาก็จะสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของเขาได้อย่างเรียบร้อยและราบรื่น แต่หากเขาประสบปัญหาเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว บุคลิกภาพของเขาย่อมกระทบกระเทือนไปด้วย (สมชาย รัตนกุล, 2526 : 66) ดังนั้นสัมพันธภาพที่ราบรื่นในครอบครัวจะเป็นเครื่องมือในการป้องกันปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันท์, 2524 : 54-56)

กุลวรรณ วิทยาวงศรจิ (2526. : 5-7) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัวไว้ว่า เป็นลักษณะพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก หรือพฤติกรรมของลูกที่ปฏิบัติต่อพ่อแม่ หรือพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกัน ซึ่งลักษณะที่พ่อแม่และลูกปฏิบัติต่อกันนั้น สามารถแสดงออกได้ทั้งทางภาษาพูด (Verbal) และกิริยาท่าทาง การกระทำ (Non-verbal) ลักษณะของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในครอบครัวต้องประกอบด้วย การมีความสัมพันธ์ที่มั่นคง มีศรัทธาต่อกัน รักกัน มีวินัย รับผิดชอบ และรู้จักบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคน มีความปรารถนาดีต่อกันและสามารถแสดงความรู้สึกผสมผสานทั้งหมดนี้ออกมาได้ในปริมาณที่เหมาะสม (นวรรตน์ ศรีรัฐเพชร, 2539 : 17 อ้างอิงจาก วิทยา นาควัชระ, 2537 : 258-259)

องค์ประกอบของสัมพันธภาพในครอบครัว

แกรนด์ดอล (สุธีรา นุ้ยจันทร์, 2530 : 20; อ้างอิงจาก Grandall) กล่าวถึงสัมพันธภาพในครอบครัวว่าเป็นความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ (Primary Relationship) มีองค์ประกอบดังนี้

1. จำนวนของบทบาท (Number of role) สัมพันธภาพในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กันหลายบทบาท เนื่องจากครอบครัวมีการปฏิสัมพันธ์กันหลายด้าน ทำให้เกิดความสนใจได้รู้จักค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนบุคลิกที่แท้จริงของกันและกัน
2. การสื่อสาร (Communication) ความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ เป็นความสัมพันธ์แบบปิด มีการพูดคุยดูแลแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกัน
3. อารมณ์ (Emotion) สัมพันธภาพในครอบครัวจะก่อรูปจากอารมณ์ต่างๆ ระหว่างสมาชิกก่อให้เกิดความรักความเข้าใจ ความผูกพันรักใคร่ และความขัดแย้ง

4. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึก (Transferability) ความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ ก่อรูปขึ้น โดยบุคคลหนึ่งบุคคลใดอย่างแน่นอน เป็นการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแต่ละบุคคลไป มีความรู้สึกผูกพันเฉพาะเจาะจงยากที่จะเปลี่ยนแปลง

ลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และลูกจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปตามการเจริญเติบโต และความต้องการของเด็ก โดยเฉพาะเมื่อลูกเข้าสู่วัยรุ่น ความผูกพันที่เคยมีกับพ่อแม่จะลดลงลูกจะเริ่มห่างจากครอบครัว ประกอบกับพัฒนาการด้านสติปัญญาของวัยรุ่นพัฒนามากขึ้น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หาเหตุผล ความช่างคิด ช่างสงสัยในกฎระเบียบ บรรทัดฐานของสังคมและค่านิยมของครอบครัว โรงเรียน และสังคม บวกกับความรู้สึกที่รุนแรงในวัยนี้ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัย (generation gap) สัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นกับผู้ใหญ่โดยเฉพาะพ่อแม่จะมีความตึงเครียดสูง ในการทำงานที่จะทำให้ครอบครัวรักษาสัมพันธภาพที่ดีไว้ คือการที่พ่อแม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของลูกให้อยู่ในขอบเขต มีการอบรมระเบียบวินัยที่เหมาะสม ไม่ตึง หรือหย่อนเกินไป ปรับเปลี่ยนกฎระเบียบ บรรทัดฐาน ค่านิยม และความคาดหวังให้เหมาะสม มีการสื่อสารกันในลักษณะที่เปิดเผยจริงใจและการยอมรับฟังความรู้สึกของลูก และให้โอกาสลูกในการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองอย่างเพียงพอ รวมถึงการมีเวลาให้กันเองเพียงพอ การใช้เวลาร่วมกันจะทำให้พ่อแม่มีโอกาสเข้าใจความรู้สึกของลูกมากยิ่งขึ้น สามารถแบ่งปันความรู้สึกนึกคิด แลกเปลี่ยนประสบการณ์จะทำให้เกิดความผูกพันแน่นแฟ้นขึ้นในครอบครัว

ปัญหาวิกฤติของสัมพันธภาพในครอบครัวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก็คือ ในขณะที่ลูกต้องการพ่อแม่ แต่พ่อแม่ก็ไม่มีเวลาให้เนื่องจากภาระหน้าที่การงาน การที่พ่อแม่มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน เหตุการณ์ที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกัน พ่อแม่เมาสุราหรือเล่นการพนัน พ่อแม่เลิกร้างกัน มีการเลี้ยงดูแบบตามใจไม่มีเหตุผล หรือเข้มงวดมากเกินไป ทำให้วัยรุ่นเกิดความทุกข์ใจ รู้สึกเบื่อ อยากหนีออกจากบ้านและขาดกำลังใจในการดำเนินชีวิต เป็นผลให้วัยรุ่นหันเข้าหาสิ่งยึดเหนี่ยวอื่น ๆ เช่น เพื่อน รวมทั้งการใช้ยาเสพติด (อุมาพร ตรังคสมบัติ.2540 : 28-30)

นอกจากนี้ มีงานวิจัยศึกษาถึงบรรยากาศของครอบครัวของวัยรุ่นที่เป็นผู้ใช้ยาเสพติดชนิดต่าง ๆ ซึ่งพบว่าวัยรุ่นที่ใช้ยาเสพติดชนิดต่าง ๆ มักรู้สึกว่าได้รับความลำเอียงและมีโอกาสน้อยหรือไม่มีโอกาสเลยในการเสนอความคิดเห็นในครอบครัว (สมจิตต์ ภาคกร. 2527) รวมทั้งการศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมสุดสสารระเหยส่วนใหญ่เป็นผู้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่แบบบงการ หรือมีฉะนั้นก็เป็นแบบละเลยทอดทิ้ง และเกิดจากบรรยากาศของครอบครัวที่มีพ่อแม่อารมณ์แปรปรวนไม่คงเส้นคงวา (อัสนา เปตะนันท์. 2536) และจากรายงานการวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของเยาวชน โดย ผจงจิต อินทสุวรรณ และคนอื่น ๆ (2539) พบว่า เงื่อนไขความสัมพันธ์ภายในครอบครัวถือว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญต่อการใช้ยาเสพติดของเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกห่างเหินกับพ่อ การเป็นตัวแบบของพ่อในการเสพติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ รวมทั้งบรรยากาศของครอบครัวที่เมื่อพ่อแม่เมาเหล้าแล้วมีการทะเลาะวิวาทกันในครอบครัวซึ่งส่วนใหญ่เนื่องมาจากบ่นว่าของแม่ด้วย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในต่างประเทศของ สไตน์เนอร์ (Steiner. 1971) และ สแชรเฟอร์ (Schaefer. 1987) ได้ศึกษานำสามเหลี่ยมสัมพันธ์ (Triangles) ของแคร์ปแมน (Karpman. 1968) มาอธิบายถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวที่มีการใช้แอลกอฮอล์ในผู้ใหญ่และการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่น โดยอธิบายถึงรูปแบบของบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวในลักษณะสามเส้าซึ่งประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกันสัมพันธ์กันในระดับต่ำของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งหนึ่งในสมาชิกครอบครัวจะมีลักษณะเป็นผู้คุกคาม (The Persecuter) ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้ใช้อำนาจ ช่มชู้ หรือการโยนความผิดให้แก่สมาชิกผู้มีลักษณะเป็นเหยื่อ (The Victim) จะมีลักษณะเป็นผู้อ่อนแอ ยอมเป็นผู้ที่รับเอาปัญหาที่เกิดขึ้น หรือภาวะอารมณ์เชิงลบของสมาชิกในครอบครัว และลักษณะของผู้ปกป้อง (The "Rescuer") จะมีบทบาทเป็นผู้คอยปกป้องผู้ที่เป็เหยื่อ

แต่การแก้ปัญหาดังกล่าวของผู้ปกป้องกลับเป็นการทำให้ผู้ที่เป็นเหยื่ออยู่ในภาวะที่กดดัน เนื่องจากการแก้ปัญหาดังกล่าวจะทำให้สัมพันธภาพระหว่างผู้ถูกคามและผู้ที่เป็นเหยื่อ เกิดความห่างเหินกันมากขึ้น ผู้ที่เป็นเหยื่อจะถูกทำให้รู้สึกว่าคุณเองไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้และต้องมีผู้ปกป้องคอยช่วยเหลือตลอดเวลา เช่น ในกรณีของวัยรุ่นชายที่โชยาสเพย์ติดจะอยู่ในฐานะเป็นเหยื่อของครอบครัว เนื่องจากการเขามีสัมพันธภาพที่ไม่ดี และขาดความใกล้ชิดกับพ่อ เนื่องจากพ่อไม่มีเวลาอยู่บ้าน และต้องทำงานหนัก พ่อจึงแสดงออกต่อลูกในบทบาทของผู้ถูกคาม เพราะเห็นว่าบุตรชายอยู่ในช่วงวัยรุ่นจึงใช้วิธีการเลี้ยงดูแบบเผด็จการ คอยควบคุมอย่างเข้มงวดและมักออกคำสั่งอย่างไม่มีเหตุ เมื่อทำผิดจะลงโทษด้วยวิธีที่รุนแรง ส่วนผู้เป็นแม่ก็จะทำหน้าที่เป็นผู้ปกป้อง (The "Rescuer") เมื่อพ่อจะใช้อำนาจบังคับ หรือมีการทำโทษอย่างรุนแรงในเรื่องที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (การถูกพักการเรียน, การยับยั้งพฤติกรรมผิดปกติ (disorderly conduct) และการไม่สนใจกฎระเบียบในครอบครัว) แม่ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้ปกป้อง จะคอยเป็นตัวกันระหว่างพ่อกับลูกวัยรุ่น เมื่อพ่อจะลงโทษลูกด้วยวิธีการที่รุนแรง แสดงให้เห็นว่าเกิดความล้มเหลวของสัมพันธภาพในครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อทำให้ลูกวัยรุ่นหันไปโชยาสเพย์ติด เนื่องจากครอบครัวไม่ได้เปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์ที่มั่นคงและเหมาะสมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างพ่อและลูกด้วยตนเอง

2.1.3 การควบคุมดูแลของครอบครัว

ตามทฤษฎีการควบคุม (Control Theory) กล่าวว่าถ้าตามธรรมชาติคนเราจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนวันแต่จะมีสิ่งใดมายับยั้ง (Krohn and Massey, 1980 : 529) ซึ่งมองว่าการเบี่ยงเบนเป็นเรื่องปกติ มนุษย์มีแนวโน้มโดยธรรมชาติที่จะละเมิดบรรทัดมาตรฐาน กฎเกณฑ์ สังคมจึงมีหน้าที่จะต้องควบคุม และการที่บุคคลปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม ก็เนื่องจากการมีควบคุมทางสังคมอยู่เหนือปัจเจกบุคคล พฤติกรรมเบี่ยงเบนจะเกิดขึ้นเมื่อการควบคุมทางสังคมเปราะบางหรือถูกทำลาย แต่เมื่อใดที่การควบคุมนั้นเข้มแข็งพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็จะไม่เกิดขึ้น (ประกาสี สุขทรศนีย์, 2536 : 19 ; อ้างอิงจาก Reiss)

การควบคุม เป็นวิธีการที่ครอบครัวควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิก การควบคุมพฤติกรรมเป็นสิ่งจำเป็นทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2540 : 45-46)

พฤติกรรมที่จำเป็นต้องการควบคุม แบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและชีวภาพ เช่น การกิน นอน ขับถ่าย ความต้องการทางเพศ และความก้าวร้าว เป็นต้น
2. พฤติกรรมด้านสังคม เช่น การคบเพื่อนฝูงหรือการเป็นสมาชิกในชมรมต่างๆ พฤติกรรมที่อาจเป็นอันตรายต่อร่างกาย หรือทรัพย์สิน เช่น การดื่มสุรา การเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การพยายามทำร้ายตนเอง

3. การรักษาระเบียบวินัยในครอบครัว

ลักษณะการควบคุมพฤติกรรมในครอบครัวแบ่งได้เป็น 4 แบบคือ

1. การควบคุมแบบเข้มงวด (Rigid Behavior Control) ครอบครัวจะกำหนดหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนเอาไว้แน่นอน มีกฎที่เข้มงวดและมีบทลงโทษเมื่อฝ่าฝืนกฎ ครอบครัวแบบนี้จะปฏิบัติภารกิจประจำวันได้ดี สมาชิกแต่ละคนจะรู้ว่าตนเองต้องทำอะไรแต่ผลเสียคือการปรับตัวจะเป็นไปได้ลำบาก เนื่องจากไม่มีโอกาสต่อรองหรือการเปลี่ยนแปลงกฎให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การควบคุมแบบนี้บางครั้งอาจนำไปสู่ปัญหาการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจภายในครอบครัวและการต่อต้านแบบดื้อเงียบ

2. การควบคุมพฤติกรรมแบบยืดหยุ่น (Flexible Behavior Control) ครอบครัวมีมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ แต่ก็มีความยืดหยุ่นพอประมาณ มีการพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและปรับเปลี่ยนกฎไปตามความเหมาะสม การควบคุมแบบนี้มีประสิทธิภาพที่สุด เพราะเป็นไปอย่างเข้าใจ สนับสนุนและยอมรับ

ในแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะอบรมให้เกิดระเบียบวินัย ไม่ใช่เพื่อที่จะมีอำนาจเหนือกว่า ทำให้สมาชิกรู้สึกอยากร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎที่ตั้งไว้

3. การควบคุมพฤติกรรมแบบอะไรก็ได้ (Laissez-faire Behavior control) ครอบครัวไม่มีทิศทางที่แน่นอนว่าสมาชิกควรประพฤติอย่างไร ไม่มีกฎเกณฑ์สำหรับเรื่องใดๆ เลย ใครจะทำอะไรก็ทำตามใจชอบ ไม่มีการชี้แนะ การตัดสินใจ หรือการแทรกแซงจากสมาชิกอื่นเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม การมอบหมายหน้าที่ไม่มีความชัดเจน สมาชิกมักขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และมักมีปัญหาในการสื่อสารเพราะไม่มีใครฟังใคร ครอบครัวแบบนี้ปฏิบัติหน้าที่ไม่ค่อยดี เด็กที่เติบโตมาในครอบครัวนี้จะรู้สึกไม่มั่นคง การควบคุมตนเองไม่ค่อยดี และอาจมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเพื่อเรียกร้องความสนใจ

4. การควบคุมพฤติกรรมแบบยุ่งเหยิง (Chaotic Behavior Control) ครอบครัวมีการควบคุมพฤติกรรมแบบขึ้นๆ ลงๆ บางครั้งเข้มงวด บางครั้งยืดหยุ่นและบางครั้งใครจะทำอะไรก็ได้ขึ้นอยู่กับความพอใจของแต่ละคน ลักษณะแบบนี้ทำให้สมาชิกสับสนว่าควรจะทำอย่างไรในสถานการณ์นั้นๆ การควบคุมแบบนี้เป็นแบบที่ไม่เหมาะสมที่สุด เพราะทำให้ครอบครัวไม่มีเสถียรภาพและไม่มีความเสมอต้นเสมอปลายในการปฏิบัติหน้าที่

ครอบครัวที่ทำหน้าที่ไม่ค่อยดี (Borderline Family) จะมีการควบคุมแบบที่ 3 คือการควบคุมพฤติกรรมแบบอะไรก็ได้ และแบบที่ 4 คือการควบคุมแบบยุ่งเหยิงทำให้สมาชิกในครอบครัวมีการประคับประคองทางอารมณ์น้อย ทำให้วัยรุ่นมีพัฒนาการทางอารมณ์ไม่สมบูรณ์ ไม่ค่อยมีความเป็นตัวของตัวเอง ขอบเขตระหว่างบุคคลในครอบครัวไม่ชัดเจน อารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวแปรเปลี่ยนได้ง่าย ตั้งแต่ความเศร้าจนถึงความโกรธอย่างรุนแรง ทำให้ความสุขในครอบครัวมีน้อย (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2540 : 49)

ปัญหาที่เกิดจากความบกพร่องในการควบคุมดูแลของพ่อแม่ที่พบบ่อยในวัยรุ่น (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2540 ; 186-187) คือ

1) การล้มเหลวในพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองและการเป็นอิสระจากครอบครัว (Individation) เป็นกระบวนการที่วัยรุ่นเริ่มเป็นตัวของตัวเองและเป็นอิสระจากครอบครัวกระบวนการนี้จะสำเร็จลงได้ต้องอาศัยความพยายามของวัยรุ่นและการช่วยเหลือของพ่อแม่ โดยเฉพาะการยืดหยุ่นกฎระเบียบให้เพียงพอที่จะช่วยให้วัยรุ่นมีความเป็นอิสระจากครอบครัว (Independent) และพึ่งพิงครอบครัว (Dependent) อย่างเหมาะสมในเวลาเดียวกัน

ความล้มเหลวในการพัฒนาพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองและการเป็นอิสระจากครอบครัว (Individation) อาจมีสาเหตุมาจากตัววัยรุ่นเองหรือปัญหาในครอบครัวก็ได้ แต่สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมในครอบครัว โดยพ่อแม่อาจควบคุมลูกมากเกินไป (Overcontrol) หรือควบคุมน้อยเกินไป (Undercontrol) ทั้งนี้พ่อแม่ไม่เข้าใจว่า ลูกเป็นบุคคลที่มีความคิดและความต้องการแตกต่างไปจากตน (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2540 ; 186-188)

การควบคุมที่ไม่เหมาะสมก่อให้เกิดความวิตกกังวลและความโกรธ ความรู้สึกนี้จะแสดงออกมาแตกต่างกันในแต่ละคน วัยรุ่นที่มีพื้นฐานอารมณ์แบบสู้ (Assertive) จะแสดงออกมาเป็นปัญหาพฤติกรรม เช่น ดิตยาเสพย์ติด หรือก้าวร้าว เพื่อบดบังความรู้สึกที่เจ็บปวดที่ตนมี ผู้ที่มีพื้นฐานอารมณ์แบบกลัว (Timid) ก็จะมีปัญหาทางอารมณ์ เช่น เศร้า กังวล หรือคิดอยากตาย

ครอบครัวที่ควบคุมลูกมากเกินไป (Overcontrol) มักมีสาเหตุจากการที่พ่อแม่มีความวิตกกังวลในพฤติกรรมของลูก พ่อแม่มักคิดว่าพฤติกรรมที่ลูกแสดงออกมานั้นไม่ถูกต้อง เป็นการขาดการนับถือพ่อแม่ ไม่มีน้ำใจต่อครอบครัวและพยายามมีอำนาจเหนือคนในครอบครัว พ่อแม่จึงตอบสนองด้วยการควบคุมลูกอย่างเข้มงวด แต่ยิ่งควบคุมมากเท่าไรวัยรุ่นก็จะหนีจากการควบคุมมากเท่านั้นโดยการต่อต้าน ทำหาย และทำในสิ่งที่ตรงข้ามที่พ่อแม่ต้องการ บางคนอาจแสดงออกด้วยการใช้ยาเสพย์ติดแทนเพื่อหนีการควบคุมที่เข้มงวด

ครอบครัวที่ควบคุมน้อยเกินไป (Undercontrol) มักมีสาเหตุมาจากการที่พ่อแม่มีความกังวลในวิธีการที่ตนเองควบคุมลูก เช่น อาจรู้สึกผิดถ้าต้องลงโทษลูก กลัวว่าจะทำให้ลูกรู้สึกอึดอัดถ้าอยู่กับลูกมากเกินไป หรือกลัวว่าจะก้าวร้าวควบคุมอารมณ์ไม่ได้จึงไม่ยอมควบคุมพฤติกรรมของลูกและปล่อยให้ลูกทำอะไรได้ตามใจชอบ พ่อแม่บางคนคิดว่าลูกกำลังช่วยตนเองได้ดี และสามารถก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ได้โดยไม่ต้องมีใครมาดูแลช่วยเหลือแต่ยิ่งปล่อยให้ลูกมากเกินไป ลูกจะพยายามทำให้พ่อแม่มาใกล้ชิดมาสนใจโดยการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากเท่านั้น และบางครั้งอาจใช้วิธีที่เป็นอันตรายเช่น พยายามทำร้ายตนเองใช้ยาเสพติด เป็นต้น

2) พฤติกรรมเกร (Conduct disorder) พฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคม เช่น ขโมยของ ก่อเรื่องทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายผู้อื่น จากการวิจัยผู้ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวมักได้รับการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสมแบบต่างๆ การควบคุมที่ไม่เหมาะสม พ่อแม่ที่ควบคุมลูกมากหรือน้อยอาจจะทำให้เกิดพฤติกรรมเกรได้ พ่อแม่ไม่สามารถร่วมมือกันปกครองลูก ระเบียบวินัยในตัวเด็กเกิดจากความสม่ำเสมอในการอบรม พ่อแม่ที่ไม่สามารถร่วมมือกันหรือมีความเห็นแตกต่างกันในการอบรมลูก จะทำให้การฝึกวินัยเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอและทำให้เด็กเกิดสับสน เมื่อลูกยังเล็กอาจจะมีเพียงปัญหาคือไม่เชื่อฟัง แต่เมื่อเข้าวัยรุ่นปัญหาจะมีความรุนแรงมากขึ้นออกมาในรูปของพฤติกรรมเกรได้ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ วัยรุ่นมีพฤติกรรมเกรเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของพ่อแม่ วัยรุ่นบางคนไม่สามารถถอนตัวออกจากปัญหาของพ่อแม่ได้ พฤติกรรมบางอย่างนอกจากลดความตึงเครียดระหว่างพ่อแม่แล้วยังช่วยให้วัยรุ่นลืมความเศร้า และความคับข้องใจอันเนื่องมาจากการทะเลาะเบาะแว้งของพ่อแม่ เช่นการใช้ยาเสพติด เป็นต้น

3. เอกสารที่เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนและการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

การคบเพื่อนและการเข้ากลุ่ม เป็นพัฒนาการทางสังคมตามธรรมชาติของบุคคลและวัยรุ่นส่วนใหญ่ กำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนจึงมีเวลาส่วนมากอยู่ที่โรงเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกัน เพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อเด็กวัยนี้มาก ในการศึกษาพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของวัยรุ่น โดยเฉพาะปัญหาการใช้ยาเสพติด ตัวแปรที่สำคัญ คือ ผลกระทบจากการคบเพื่อน การคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวัยรุ่นเพราะถ้าได้คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีแล้ว ก็อาจถูกเพื่อนชักจูงไปในทางเสื่อมเสียได้ (ผจงจิต อินทสุวรรณ และคนอื่นๆ. 2539 : 9)

ความสำคัญของกลุ่มเพื่อนนั้นได้มีผู้กล่าวเปรียบเทียบว่าเป็นครอบครัวที่สอง (Second Family) ของวัยรุ่นเนื่องจากการเข้ากลุ่มเพื่อนจะเป็นส่วนเติมเต็มในการพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคมให้กับวัยรุ่น (Muisener. 1994 : 91)

ตามแนวคิดเรื่องกลุ่มเพื่อนได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า กลุ่มเพื่อนไว้ว่า กลุ่มเพื่อนคือกลุ่มที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุเท่าๆ กัน ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน มีความคิด การกระทำคล้ายๆ กัน และมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการขัดเกลาทางสังคมของวัยรุ่น (Muss. 1990 : 157 ; Steinberg. 1989 : 11 ; อ้างอิงจากนิรนาท แสนสา. 2543 : 66) กลุ่มเพื่อนจึงมีความสำคัญที่ทำหน้าที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้วัยรุ่นเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ สำคัญ 4 ประการ คือ

ประการแรก ทำให้วัยรุ่นเรียนรู้ที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ โดยผ่านการเรียนรู้ในกลุ่มเพื่อน สามารถรับคำวิพากษ์วิจารณ์ และการปรับตัวอยู่ร่วมกับคนอื่นได้

ประการที่สอง กลุ่มเพื่อนเป็นสถานการณ์ทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ แยกแยะความเข้าใจเกี่ยวกับระบบค่านิยมของตนเอง เป็นกระบวนการสร้างเอกลักษณ์แห่งตนที่เป็นอัตมโนทัศน์ (Self-concept) ได้โดยมีการสำรวจและประเมินทางเลือกระบบค่านิยม คุณค่า ความหมายที่เหนือการควบคุมดูแลของพ่อแม่ ซึ่งกลุ่มเพื่อนนี้จะเป็นผู้ให้รู้สึกมั่นคงปลอดภัย ให้การสนับสนุนในการทดลองระบบค่านิยมในชีวิต

ประการที่สาม ในภาวะที่มีความกดดัน ความคับข้องทางจิตใจ โดยเฉพาะที่เกิดจากความสัมพันธ์ในครอบครัว กลุ่มเพื่อนจะเป็นสถานการณ์เงื่อนไขที่ช่วยเหลือทางความรู้สึกเหล่านี้ได้

ประการที่สี่ กลุ่มเพื่อนทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ สั่งสอน โดยจะอธิบายว่า ความคิดการกระทำแบบใดหมายถึงการเป็นพวกเดียวกัน หรือความเป็นคนในกลุ่ม (In group) และความคิดการกระทำที่ไม่ใช่พรรคพวกเดียวกัน (Out group) เช่นกลุ่มเพื่อนจะช่วยอธิบายหรือตอบคำถามหรือให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องการใช้ยาเสพติด รวมทั้งความคิด และการกระทำอื่นๆ ว่า การกระทำอย่างไร ถือว่าเป็นพวกเดียวกัน อย่างไม่ใช่พวกเดียวกัน (นิรนาท แสนสา. 2543 : 66-67 ; อ้างอิงจาก Ingersoll. 1989 : 228)

จากแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของกลุ่มเพื่อนดังกล่าว กลุ่มเพื่อนได้เป็นสถานการณ์เงื่อนไขที่ทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ ได้ทดลองระบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และการปฏิบัติตน เป็นสถานการณ์ที่รองรับความกดดัน ความคับข้องใจ หรือให้ช่วยเหลือแก่เพื่อนในกลุ่ม

นอกจากนี้ นักจิตวิทยาสังคมยังพบว่าแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจะมีช่วงการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงอายุ ซึ่งขึ้นอยู่กับความหมายที่วัยรุ่นได้ให้แก่กลุ่มเพื่อนของตนเอง คือ ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น จะให้ความสำคัญกับความเป็นเพื่อนสูงมาก การประเมินผลย้อนกลับ (Feedback) ในลักษณะทางลบจากกลุ่มเพื่อนจะกดดัน และมีผลทำให้วัยรุ่นต้องเลียนแบบหรือกระทำตามอย่างกลุ่ม (High Conformity) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะวัยรุ่นกลัวว่าตนเองจะไม่เหมือนเพื่อน และอาจต้องถูกออกจากกลุ่ม จึงยินยอมทำตามแม้ว่าบางขณะในใจจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ส่วนวัยรุ่นตอนกลาง มักจะให้ความหมายกับการเป็นเพื่อนว่า เพื่อนเป็นเรื่องของความมั่นคงปลอดภัยและเป็นทีไว้วางใจ ซึ่งเพื่อนจะหมายถึงใครบางคนที่ยังสามารถให้ความเชื่อมั่น ให้ความซื่อสัตย์จริงใจ แม้ในขณะที่จะอยู่แยกห่างจากกัน ตามลักษณะดังกล่าวนี้ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจึงอาจจะเข้มงวดตายตัวมีกติกาในกลุ่ม เนื่องจากต้องการความไว้วางใจและเนื่องจากกลัวการสูญเสียความเชื่อถือในสายตาของกันและกัน

จากการศึกษาการกลายเป็นผู้ใช้ยาเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นที่สำคัญประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าวัยรุ่นคบเพื่อนที่ไม่ดีเป็นผู้ใช้ยาเสพติด และบรรยากาศของกลุ่มเพื่อนก็เป็นเงื่อนไขที่กดดัน (Peer Pressure) ให้เกิดการเลียนแบบหรือคล้อยตามคำชักชวน (Conformity) ของเพื่อนได้ง่าย มีการศึกษาพบว่าวัยรุ่นมักเลือกคบเพื่อนที่มีทัศนคติ ค่านิยมคล้ายคลึงกับตนเอง กล่าวคือวัยรุ่นมักเลือกคบเพื่อนที่มีลักษณะคล้ายกับตน นอกจากนี้แล้วยังพบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีคุณลักษณะเป็นผู้ใช้ยาเสพติด มักเลือกคบเพื่อนที่มีคุณลักษณะชอบใช้ยาเสพติดด้วยเหมือนกัน (นิรนาท แสนสา. 2543 : 67 ; อ้างอิงจาก Kandel. 1985 : 159-169.)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับยาเสพติด

4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

พอลสัน (Paulson. 1971 : 5455-5456B) ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในนิวยอร์กที่ใช้สารเสพติด พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องบรรยากาศในครอบครัว ขาดความสัมพันธ์ที่ดี มีความรักความอบอุ่นน้อยกว่านักศึกษาที่ไม่ใช้สารเสพติด

บริสโก้ (Briscoe. 1971 :3767A) ศึกษาเรื่องการใช้สารเสพติดของนักเรียน โดยศึกษาความแตกต่างในด้านการรับรู้ของนักเรียนที่ติดสารเสพติดกับนักเรียนที่ไม่ใช้สารเสพติด ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและผู้ปกครอง ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ติดสารเสพติดมีความสัมพันธ์กับครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการเรียนรู้ พบว่านักเรียนที่ติดสารเสพติดมีความสามารถในการรับรู้ มีความรู้ความเข้าใจ และความจำดีกว่านักเรียนที่ไม่ติดสารเสพติด

นากาโน (Nagano, K. 1922) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้สารระเหยกับการดื่มสุราของบิดา มารดา โดยการศึกษาในผู้ที่ติดสารระเหยจำนวน 210 คน ที่มารับการรักษาบำบัดในโรงพยาบาลเซอรากายาเอ็น ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่รักษาผู้ที่ติดสุราและสารเสพติดในระหว่างปี ค.ศ.1983-1989 โดยศึกษาในสองประเด็น คือ สัดส่วนของผู้ติดสารระเหยกับบิดามารดาที่ติดสุรา และคุณลักษณะของผู้ที่ติดสารระเหยที่มีบิดามารดาติดสุรา โดยเปรียบเทียบกับกลุ่มที่บิดามารดาไม่ติดสุรา พบว่า ร้อยละ 21.4 ของกลุ่มตัวอย่างมีบิดามารดาติดสุรา ส่วนคุณลักษณะของกลุ่มผู้ติดสารระเหยที่บิดาติดสุรานั้น พบว่า 1) บิดามารดาเสียชีวิตหรือแยกทางกันก่อนอายุ 15 ปี 2) ถูกออกจากโรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา 3) ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ 4) ติดสารระเหยมาเป็นเวลานาน 5) มีจิตพยาธิวิทยาผิดปกติอย่างรุนแรง 6) ติดสารเสพติดชนิดอื่นร่วมด้วย และ 8) มีพื้นที่ที่ติดสารระเหยสูงกว่า ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า ผู้ติดสารระเหยส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาติดสุรา

แอนเดรียส (Andreas. 1982 : 162-C) ศึกษาปัญหาประจำวันของนักเรียน ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และการใช้แอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่มีปัญหา ครอบครัวแตกแยก และวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่สมบูรณ์ อายุระหว่าง 15-20 ปี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบ ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวแตกแยกมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้เกิดปัญหาด้านการศึกษามากกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่สมบูรณ์ และวัยรุ่นที่มีครอบครัวแตกแยกมีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ตั้งแต่อายุ 8-15 ปี มีเพื่อนเป็นแบบอย่างแทนพ่อแม่ มีความต้องการเป็นอิสระมาก และมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และมี การดื่มสุร่าบ่อยมากกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์

เทอท์เทิล (Tuttle. 1995) ได้ศึกษาเรื่องแรงสนับสนุนจากครอบครัว ความเป็นบุคคลของวัยรุ่นและการเกี่ยวข้องกับสุราและยาเสพติด และผลที่เกิดขึ้นในทางลบของบุคคลในระหว่างการใช้ยาเสพติด วิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายสูงกับระดับการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในระดับต่ำ คือการได้เรียนแรงสนับสนุนจากครอบครัว เด็กที่มีความเป็นตัวของตัวเองในด้านอารมณ์สูงจะมีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดมาก ซึ่งข้อค้นพบจากการศึกษานี้ให้ข้อเสนอแนะว่า การสนับสนุนจากครอบครัวมีความสำคัญในการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomous) และการป้องกันการติดยาเสพติดของวัยรุ่น

เนอร์โค และคนอื่นๆ (Nurco and others. 1998) ศึกษาเรื่องประสบการณ์ทางครอบครัวของผู้ติดยาเสพติดและการปฏิบัติของพ่อแม่ โดยทำการศึกษาจากผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาด้วยโปรแกรมการให้เมทาโดนอย่างถาวร เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลังถึงประสบการณ์ที่มีต่อพฤติกรรมของบิดามารดาในช่วงที่เป็นวัยรุ่น มีประเด็นที่น่าสนใจประการหนึ่งคือ ผู้ติดยาเสพติดเห็นว่ามารดาเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการปฏิบัติของครอบครัวมากกว่าบิดาในด้านการมีส่วนร่วม ความผูกพัน และความรับผิดชอบ

4.2 งานวิจัยในประเทศ

นิรมล เปลียนจรรยา (2530) ศึกษาเรื่องการใช้กัญชาและสารระเหยของนักเรียนวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร : การเรียนรู้ทางสังคม พบว่า ถ้าโรงเรียนอยู่ในย่านธุรกิจบันเทิงสถานบริการสภาพแวดล้อมดังกล่าวอาจจะเป็นสิ่งเร้าที่จะทำให้นักเรียนขาดความสนใจในการศึกษาเล่าเรียนเป็นผลทำให้หนีโรงเรียนและมีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง

สุริรา วิสารทพงศ์ (2531) ศึกษาเรื่อง ผลของการเครียดและแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อผู้ติดยาเสพติด ศึกษาในผู้ที่ติดยาเสพติดซึ่งถูกควบคุมความประพฤติ จำนวน 100 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ติดยาเสพติดมีความเครียดที่เกิดจากการเผชิญเหตุการณ์วิกฤติในชีวิตด้านครอบครัวมากที่สุด ได้แก่ เหตุการณ์ที่บิดามารดาทะเลาะวิวาทกัน บิดามารดาเมาสุราหรือเล่นการพนัน บิดามารดาเลิกร้างกัน เหตุการณ์วิกฤติด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ เหตุการณ์ที่สภาพแวดล้อมเป็นแหล่งมั่วสุม เป็นแหล่งจำหน่ายยาเสพติด และสภาพแวดล้อมเป็นชุมชนแออัด เหตุการณ์วิกฤติด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ เหตุการณ์สมาชิกใน

ครอบครัวเป็นโรคจิต โรคประสาทติดยาเสพติด และเหตุการณ์วิกฤติด้านการทำงาน ได้แก่ การว่างงาน และเหตุการณ์วิกฤติด้านเศรษฐกิจ คือ เหตุการณ์ที่ฐานะทางครอบครัวเปลี่ยนแปลงโดยยากจนลง

สนิท สมัครการ (2530) ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของหนุ่มสาวไทย โดยการสัมภาษณ์ประกอบการสังเกตผู้ติดยาเสพติดจากทัณฑสถานบำบัดพิเศษและสถานบำบัดรักษาเสพติดที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี จำนวน 1,033 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพสังคมและเศรษฐกิจของผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 20-24 ปี ได้รับการศึกษาค่อนข้างต่ำ คือจบการศึกษาระดับประถมศึกษาเกือบทั้งหมด ทางด้านฐานะของครอบครัวของผู้ติดยาเสพติด ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและยากจน โดยบิดาประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ รองลงมาคือพ่อค้า/นักธุรกิจ ส่วนมารดาประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจ และแม่บ้าน สภาพครอบครัวเกือบครึ่งของผู้ติดยาเสพติดมาจากครอบครัวที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน

วารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2531) ศึกษาสาเหตุการติดยาเสพติดในวัยรุ่น ศึกษากรณีเชียงใหม่ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มวัยรุ่นที่ติดยา จำนวน 76 คน และวัยรุ่นซึ่งไม่ติดยาเสพติด จำนวน 76 คน พบว่า กลุ่มที่ติดยาเสพติด พบว่า กลุ่มที่ติดยาเสพติดมีสภาพครอบครัวที่แตกแยก ร้อยละ 35.5 ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการติดยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่า กลุ่มที่ติดยาเสพติดมีผู้ปกครองที่ใช้การลงโทษด้วยการดุด่าจนกลัวมาก คิดเป็นร้อยละ 27.60 บิดามารดาทะเลาะกันบ้างเป็นบางครั้ง ร้อยละ 47.60 ทะเลาะและด่ากันทุกวันหรือบ่อยๆ คิดเป็นร้อยละ 23.80 และพบว่า มีเพื่อนที่ใช้ยาเสพติดคิดเป็นร้อยละ 89.50 และสาเหตุของการใช้ยาเสพติดมาจากเพื่อนชวนคิดเป็นร้อยละ 30.30

โสภา ชูพิกุลชัย ชปิลมันน์ และคนอื่นๆ (2533 : 12-21) ศึกษาการแพร่ระบาดของสารเสพติดในเด็กและเยาวชนย่านชุมชนแออัด : ศึกษาเฉพาะกรณีในกรุงเทพมหานครที่ระบุว่ามีการติดยาเสพติดมากที่สุด 6 เขต แบ่งเป็นสองกลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดในชุมชนแออัด กลุ่มที่สองเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดจากหน่วยงานต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย การศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีอายุเฉลี่ย 16 ปี อาศัยอยู่ในย่านชุมชนแออัดกับบิดามารดา บิดามารดามีรายได้เฉลี่ย 5,653 บาท/เดือน การศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กและเยาวชนเมื่อมีปัญหาปรึกษาบิดามารดา ปัญหาให้ที่เผชิญเป็นปัญหาครอบครัวและปัญหาส่วนตัว ส่วนใหญ่จะใช้บุหรี่ยาเสพติดหลายชนิดรวมกันและใช้สารระเหยเป็นเครื่องผ่อนคลายความเครียด เมื่อเผชิญปัญหาเริ่มใช้สารเสพติดอายุ 11-14 ปี ในครอบครัวของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่มีใครเคยใช้สารเสพติด มีเพื่อนส่วนใหญ่ใช้สารเสพติดและเป็นผู้ชักจูงเป็นครั้งแรก เด็กยอมรับว่ามีความอยากทดลอง มีความรู้สึกที่กำลังทำผิด และร้อยละ 82.3 ยอมรับว่าเกิดความรู้สึกมีแรงเมื่อใช้สารเสพติดครั้งแรก ร้อยละ 30.6 บอกว่าหายกลุ่ม เกิดความสบายใจขึ้น ความรู้สึกต่อสารเสพติดหลังจากที่เคยใช้ไปแล้วส่วนใหญ่บอกว่ารู้สึกเฉยๆ จะใช้อีกก็ได้ไม่ใช้ก็ได้ และมีจำนวนไม่น้อยตอบว่าอยากตอบสนองทันทีที่มีความต้องการเมื่อเห็นผู้อื่นกำลังใช้และรู้สึกคล้อยตามเมื่อเพื่อนชวน ด้านความรู้สึกของบิดามารดาเมื่อเด็กและเยาวชนใช้สารเสพติดนั้นจะมีความรู้สึกโกรธ ดุด่า ว่าลงโทษ เข้มงวดและตักเตือนแต่จำนวนร้อยละ 7.0 ที่บิดามารดาไม่สนใจเลย แหล่งแพร่ระบาดที่สำคัญของสารระเหย คือ ย่านชุมชนแออัด เด็กและเยาวชนยังบอกว่าการนอกจากแหล่งชุมชนแออัดแล้วยังมีโรงเรียน และตามศูนย์การค้า ส่วนกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดให้ข้อมูลว่า บ้านเพื่อนที่ไม่มีผู้ปกครอง ได้สะพอนลอย คิวมอเตอร์ไซด์ และตามใต้ถนนฟลัด ยังเป็นแหล่งแพร่ระบาดของสารระเหยอีก วิธีการแพร่ระบาดของสารเสพติดลำดับแรก คือ การถูกชักชวนจากเพื่อนฝูงหรือผู้ที่ใกล้ชิดและตามด้วยความอยากรู้อยากเห็น การถูกหลอกให้หลงเชื่อตามลำดับ และในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนใช้สารเสพติดทั้งสองกลุ่มให้ความเห็นว่าเห็นเพื่อนทำและทำตามเพื่อน เพื่อให้เข้ากับเพื่อนได้ และความสุขจากความเพลิดเพลินที่ได้รับหลังจากการเสพ เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 384-393) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนไทย โดยทำการศึกษาในนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด ซึ่งกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญและในระดับอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1,102 คน จากทุกภาคในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าบิดามารดาของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดเรียนจบชั้นสูงสุดระดับประถมศึกษา อาชีพบิดามารดาส่วนใหญ่รับราชการและค้าขาย รายได้ของครอบครัวเท่ากับหรือต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 34.12 รายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือนร้อยละ 33.48 พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวพบว่า บิดามารดา ญาติพี่น้อง และผู้ปกครองกว่าครึ่งดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีทะเลาะกันบ้าง ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา มากกว่าครึ่งอาศัยอยู่ในเขตเมือง และสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยมีศูนย์การค้าอยู่ในละแวกบ้าน ในส่วนตัวของนักเรียนเองเคยแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น มาสาย หนีโรงเรียน ขาดเรียน เล่นการพนัน ก่อการทะเลาะวิวาท แต่งกายผิดระเบียบ คณะผลการเรียนอยู่ระหว่าง 1.00-2.00 โดยเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่ามีความรู้ความเข้าใจว่าสารเสพติดที่ติดง่ายและมีพิษร้ายแรงที่สุด คือเฮโรอีน ในทัศนะของนักเรียนมีความคิดว่า บุคคลที่เสพยาจะหายไม่ว่าจะชั่วคราวหรือเป็นประจำถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม เพื่อนมีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดครั้งแรก รองลงมาคือตัวนักเรียนเอง สำหรับเหตุผลของบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติดทั้งๆที่รู้ว่าไม่เหมาะสมก็คือ ความอยากรู้อยากทดลอง มีปัญหาครอบครัว เพื่อน นักเรียนมีเพื่อนในชั้นที่ใช้สารเสพติด นักเรียนมีความเข้าใจว่า ถ้าเสพยาจะหายแล้วจะเลิกได้เมื่อต้องการสำหรับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลิกเสพยา คือ บิดามารดา นักเรียนสามารถซื้อเสพยาได้จากร้านค้า ร้านซ่อมจักรยานและร้านขายวัสดุ

วิชา ด้านดำรงกุล และคนอื่นๆ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาความรู้และทัศนคติการเสพยาเสพติดและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องของเด็กและเยาวชนที่ต้องโทษ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กและเยาวชนที่ต้องคดีสารเสพติดและคดีอื่นๆ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางจำนวน 687 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 8-24 ปี ร้อยละ 80 เป็นผู้ที่ทำงานทำ บางส่วนหารายได้พิเศษจากการลักขโมยหรือขายยาเสพติด ก่อนถูกจับ ร้อยละ 16 กำลังศึกษาอยู่ ครั้งหนึ่งเป็นเด็กต่างจังหวัด ร้อยละ 22 อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด ร้อยละ 40 รายงานว่าอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ร้อยละ 23 รายงานว่าพ่อแม่เคยทะเลาะกันในช่วง 1 เดือนก่อนถูกจับ ร้อยละ 60 รายงานว่าพ่อดื่มสุราเป็นประจำ ร้อยละ 26 รายงานว่าคนในครอบครัวเคยต้องโทษ ส่วนมากกลุ่มตัวอย่างจะเริ่มจากสารที่หาง่ายในสังคม เช่น เสพยา ไปจนถึงสารชนิดที่ร้ายแรงและหาง่ายในกลุ่มผู้เสพยา เช่น เฮโรอีน ชนิดที่นิยมใช้ คือ เสพยาและกัญชา อายุที่เริ่มใช้อยู่ระหว่าง 14-16 ปี สาเหตุหลักคืออยากรู้อยากทดลอง ผู้ที่เคยใช้มากกว่าร้อยละ 85 ไม่เคยรักษาเพื่อหยุดใช้สารเสพติด ส่วนใหญ่รายงานว่าสารเสพติดเป็นสิ่งไม่ดี เพราะทำให้เสียสุขภาพร่างกายและจิตใจ กลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 3 เคยดื่มสุรา ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีประสบการณ์ดื่มสุราก่อนใช้สารเสพติดอย่างน้อย 1 ปี และ 1 ใน 3 ใช้ในช่วงอายุเดียวกัน

ศรีวรรณ เจียรวิวัฒน์ชัย (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษา บทบาทของครอบครัวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดในเด็กและเยาวชน เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร รายงานบทบาทของครอบครัว พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังเป็นกลุ่มที่เริ่มใช้ยาเสพติด (Drug User) เท่านั้นยังไม่ใช้กลุ่มที่ติดยาเสพติดอย่างรุนแรง (Drug Addict) แต่มีแนวโน้มของการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงในกลุ่มดังกล่าวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในละแวกของชุมชนแออัดทั้งในกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ๆ ซึ่งจะพบว่าผู้ติดยาเสพติดเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี มีการศึกษาค้นคว้าหลังจากของครอบครัวนั้นส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา แต่เป็นครอบครัวที่มีปัญหา คือ บิดามารดาไม่เข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และไม่ได้ให้เวลาและความสนใจแก่บุตรเท่าที่ควร มีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีโดยการใช้ยาเสพติดอยู่ก่อน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพี่ชาย รองลงไปเป็นบิดา โดยเสพยาเฮโรอีนเป็นส่วนใหญ่ รองลงไป

เป็นสารระเหย กัญชา นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนที่มีความประพฤติเสียหายและคลุกคลีด้วยการทำกิจกรรมร่วมกันก็จะถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี

ธนวัฒน์ หาพิพัฒน์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาฆ่าของนักศึกษา : กรณีนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม และวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา ทั้งหมด 47 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 1,824 คน พบว่าปัจจัยภูมิหลังที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาฆ่าของนักศึกษา พบว่า ในส่วนของเพศ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชายมีแนวโน้มที่จะใช้ยาฆ่าสูงกว่านักศึกษาหญิง คือ นักศึกษาชายที่ใช้ยาฆ่า มีสูงถึงประมาณร้อยละ 16 ขณะที่นักศึกษาหญิงมีเพียงร้อยละ 4 นอกจากนี้ปัจจัยที่พบว่ามีแนวโน้มจะมีความสัมพันธ์กับการใช้ยาฆ่าของนักศึกษา ประกอบด้วย ผลการเรียน (นักศึกษาที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับไม่ดีใช้ยาฆ่าประมาณร้อยละ 20 ส่วนกลุ่มที่มีผลการเรียนดีใช้ยาฆ่าเพียงร้อยละ 5) รายได้ประจำของนักศึกษา (ในกลุ่มที่มีรายได้สูง คือสูงกว่า 3,000 บาท มีสัดส่วนผู้ใช้ยาฆ่าประมาณร้อยละ 29 ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ คือ ไม่เกิน 1,000 บาท มีสัดส่วนของผู้ใช้ยาฆ่าเพียงร้อยละ 12) และสถานภาพสมรสของบิดามารดา (กลุ่มนักศึกษาที่มีครอบครัวแตกแยกหรือไม่สมบูรณ์มีสัดส่วนผู้ใช้ยาฆ่าประมาณร้อยละ 18 ส่วนกลุ่มผู้ที่มีครอบครัวที่สมบูรณ์มีผู้ใช้ยาฆ่าเพียงร้อยละ 12) ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาฆ่าของนักศึกษาก็คือ ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อยาฆ่า พบว่า ในกลุ่มผู้ที่ไม่เคยใช้ยาฆ่าส่วนใหญ่มองภาพยาฆ่าในฐานะของสิ่งที่มีโทษ ในทางตรงข้ามกลุ่มที่ใช้ยาฆ่าในปัจจุบันส่วนใหญ่มองภาพยาฆ่าในฐานะของสิ่งที่มีแต่ประโยชน์

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาฆ่าของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การสมาคมกับเพื่อนที่ใช้ยาฆ่า ความรู้สึกผูกพันกับสถาบัน และครูอาจารย์ ความเชื่อในบรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ของสังคม ความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สังคมยอมรับ และความแน่นอนในการลงโทษ ซึ่งตัวแปรทั้ง 6 พบว่า การสมาคมกับเพื่อนที่ใช้ยาฆ่ามีขนาดความสัมพันธ์สูงที่สุดส่วนตัวแปรที่มีขนาดความสัมพันธ์ต่ำที่สุด ได้แก่ ความรู้สึกผูกพันกับสถาบันและครูอาจารย์

ดุษฎี โยเหลา และคนอื่นๆ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้และติดสารระเหยของเด็กเยาวชนในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 698 คน แบ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ติดสารระเหย จำนวน 298 คน กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารระเหย จำนวน 298 คน กลุ่มพ่อ-แม่/ผู้ปกครอง จำนวน 56 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 46 คน พบว่า ตัวแปรสำคัญที่ บ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร คือจำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัวและบุคลิกภาพชอบทำหาย โดยมีรายละเอียดคือ เด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยมีเพื่อนใช้มาก มีความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัวต่ำ และมีบุคลิกภาพชอบทำหายสูง ผลการสัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กที่ใช้สารระเหยพบว่า พ่อแม่ส่วนหนึ่งใช้การลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อลูกทำผิด และให้รางวัลเป็นวัตถุ และเงินกับพฤติกรรมดี ตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหยของเด็กและเยาวชนในจังหวัดยโสธร คือ จำนวนเพื่อนที่สารเสพติด ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว ความกลมเกลียวในครอบครัว บุคลิกภาพชอบทำหาย และการต่อต้านบรรทัดฐานสังคมสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย พบว่า พ่อแม่มีวิธีการในการควบคุมพฤติกรรมของลูก เมื่อลูกมีพฤติกรรมไม่ดีจะปล่อยเอง เมื่อลูกทำความดีจะให้รางวัลโดยเน้นที่เงินและสิ่งของ ตัวแปรสำคัญที่สัมพันธ์กับทัศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเหย และการรับรู้ความสามารถในการใช้สารระเหย คือ ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม บุคลิกภาพชอบทำหาย ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว และการเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์

วันชัย ธรรมจักร และคนอื่นๆ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการติดยาเสพติดของผู้ป่วยในศูนย์รักษาเสพติดติดภาคใต้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเป็นเพศชายทั้งหมดจำนวน 30 คน ส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ระหว่างวัยเรียน คือ 23 ปี ลงมา ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตร (ปวช., ปวส.) ภูมิหลังด้านครอบครัวส่วนใหญ่บิดาเสียชีวิต หรือบิดามารดาแยกทางกัน ฐานทางการเงินของ

ครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง จากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่อาจเป็นสาเหตุของการเสพติด คือ สาเหตุจากครอบครัว พบว่า เป็นครอบครัวที่มีปัญหาด้านการอบรมเลี้ยงดูลูก หรือมีปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งปัญหาด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวนี้ เกิดขึ้นในช่วงที่กลุ่มตัวอย่างอยู่ในวัยเด็ก หรือในช่วงที่จำความได้จนถึงชั้นประถมศึกษา 15 ราย หรือร้อยละ 50 เกิดในช่วงวัยเรียนชั้นมัธยมศึกษา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 18 ราย หรือร้อยละ 60 ลักษณะปัญหาที่พบมาก ได้แก่ การที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน อันเนื่องมาจากเสียชีวิต แยกทางกัน หรือแยกกันอยู่เนื่องจากการประกอบอาชีพ และหน้าที่การงาน นอกจากนี้ปัญหาการทะเลาะวิวาทกันในครอบครัวที่มีสาเหตุมาจากการดื่มสุรา การเล่นการพนัน ปัญหาการรู้สึกว่าการบิดามารดาร์กถูกไม่เท่ากัน หรือมีปัญหาการเลี้ยงดูด้วยการตามใจมากเกินไป และสาเหตุสำคัญอีกประการ ได้แก่ การที่มีบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อ พี่ น้อง และญาติเสพติดสาเหตุจากเพื่อน พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 26 ราย หรือร้อยละ 87 บอกว่า เสพยาครั้งแรกเพราะเพื่อนชวนสาเหตุจากตนเอง พบว่าสาเหตุของการทดลองเสพยาครั้งแรกพบว่ามีจำนวนถึง 26 ราย หรือร้อยละ 87 บอกว่าอยากลอง มีความทุกขใจ เครียด กิดเรื่องปมด้อย ความเหงาว่าเหวและไม่มีใครดูแล เพื่อสร้างความกล้า และเห็นว่าเป็นของเท่ห์

สำเนา มากแบน (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและการปฏิบัติของครอบครัวกับลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดในแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลรัฐญารักษ์พบว่า

1. บิดามารดาของวัยรุ่นที่เสพยาเสพติดส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว รายได้ครอบครัวพอกินพอใช้ สมพันธภาพระหว่างบิดามารดาอยู่ในระดับปานกลาง
2. การปฏิบัติของครอบครัวต่อวันรุ่นที่ติดเสพยาเสพติดอยู่ในระดับเหมาะสมมาก
3. วัยรุ่นที่เสพยาบ้าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 16-18 ปี เป็นจำนวนสูง สุด ลักษณะการเสพยาบ้าพบสูงสุดคือเสพยาทุกวัน วันละ 1 ครั้ง ค่าใช้จ่ายในการเสพยาบ้าวันละ 100-200 บาทและส่วนใหญ่เสพยาโดยวิธีการสูดควันระเหย
4. การปฏิบัติโดยภาพรวม ด้านการตอบสนองความต้องการทางชีวภาพ ด้านการ คงไว้ซึ่งการสื่อสารและสัมพันธภาพภายในครอบครัว และด้านการอบรมบ่มบาทที่เหมาะสมในสังคม มีความสัมพันธ์กับลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดามารดา ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัว และสมพันธภาพระหว่างบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางที่เสพยาบ้า จำนวน 1,500 คน และนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลในระดับมัธยมศึกษาที่ไม่เสพยาบ้า จำนวน 1,500 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง รวม 5 แห่ง คือ บ้านเมตตา บ้านกรุณา บ้านมุกดา บ้านอุเบกขา และบ้านปรานี จำนวน 403 คน ที่มีประวัติการเสพยาบ้า ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากประชากร และนักเรียนในโรงเรียนปทุมคงคา โรงเรียนมัธยมกษัตริย์พิทยา และโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญที่ไม่เสพยาบ้า จำนวน 391 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกันกับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางโดยพิจารณาจาก เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรสของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว (ดังแสดงในตาราง 1)

ตาราง 1 แสดงรายชื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง และจำนวนเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง	จำนวนเด็กและเยาวชน (คน)
1	กองแรกรับ (บ้านเมตตา)	75
2	สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายรุ่นใหญ่ (บ้านกรุณา)	151
3	สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายรุ่นเล็ก (บ้านมุกดา)	54
4	สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย (บ้านอุเบกขา)	60
5	สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง (บ้านปรานี)	63
	รวม	403

ตาราง 2 แสดงรายชื่อโรงเรียน และจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวนเด็กและเยาวชน (คน)
1	โรงเรียนปทุมคงคา	153
2	โรงเรียนมัธยมกะสันพิทยา	136
3	โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ	102
	รวม	391

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรสของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ประวัติการใช้ยาบ้า ปริมาณยาบ้าที่ใช้ วิธีการเสพยาบ้า เหตุผลที่ใช้ยาบ้า แหล่งที่สามารถหาซื้อยาบ้าได้ ชนิดของยาเสพติดที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ยาบ้า

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้า ได้แก่

- ส่วนที่ 1 ความขัดแย้งในครอบครัว
- ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในครอบครัว
- ส่วนที่ 3 การควบคุมดูแลของบิดามารดา
- ส่วนที่ 4 การคบเพื่อน

วิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรสของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ประวัติการใช้ยาบ้า ปริมาณยาบ้าที่ใช้ วิธีการเสพยาบ้า เหตุผลที่ใช้ยาบ้า แหล่งที่สามารถหาซื้อยาบ้าได้ ชนิดของยาเสพติดที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ยาบ้า

2. แบบสอบถามด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้า แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

2.1 แบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัว

2.1.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จากทฤษฎีความขัดแย้งระหว่างครอบครัวกับวัยรุ่นของเรย์มอนด์ มอนเตเมเยอร์ (Reymond Montemayor, 1986 : 130-144) และนารา สมประสงค์ (2520) โดยผู้วิจัยนำมาปรับเพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.1.2 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1.2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัว ไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ตรวจ

ความเที่ยงตรงของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และความมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.1.2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัว จำนวน 23 ข้อ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง 5 แห่ง คือ บ้านเมตตา บ้านกรุณา บ้านมุทิตา บ้านปราณี และบ้านอนุเบกขา จำนวน 50 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ ที่ไม่เสพยาบ้า จำนวน 50 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27 เปอร์เซนต์ เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อ โดยใช้ t-test และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้ในการวิจัย ได้ข้อคำถามจำนวน 17 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.7431 ถึง 14.0105

2.1.2.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยเลือกเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ 2 มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 125-126) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัวเท่ากับ .7962

ตัวอย่างแบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัว

คำชี้แจง

แบบสอบถามความรู้สึนึกคิด หรือการกระทำ ของท่าน ขอให้ท่านอ่านคำถามแต่ละข้อทางด้านซ้ายมือ แล้วพิจารณาว่าในข้อคำถามที่กำหนดมีความจริงกับท่านมากที่สุด จากนั้นขอให้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยแต่ละคำตอบมีความหมายดังนี้

จริง หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงของท่าน
ไม่จริง หมายถึง ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
0	ข้าพเจ้าทะเลาะกับพ่อแม่ด้วยสาเหตุเพียงเล็กน้อย.....
00	ข้าพเจ้าได้เถียงกับพ่อแม่ในเรื่องการงานภายในบ้าน.....
00	พ่อแม่ลงโทษข้าพเจ้าอย่างรุนแรง เมื่อท่านเกิดอารมณ์โมโห.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับความเป็นจริง	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
	คะแนน	คะแนน
จริง	1	0
ไม่จริง	0	1

เกณฑ์การแปลความหมาย

คะแนน	0 – 4.25	หมายถึง	ความขัดแย้งในครอบครัวต่ำ
	4.26 – 12.75	หมายถึง	ความขัดแย้งในครอบครัวปานกลาง
	12.76 – 17.00	หมายถึง	ความขัดแย้งในครอบครัวสูง

2.2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในครอบครัว

2.2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยผู้วิจัยนำมาปรับเพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.2.2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในครอบครัว ไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และความมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.2.2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในครอบครัวในครอบครัว จำนวน 23 ข้อ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง 5 แห่ง คือ บ้านเมตตา บ้านกรุณา บ้านมุกดา บ้านปราณี และบ้านอนุเบกขา จำนวน 50 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ ที่ไม่เสพยาบ้า จำนวน 50 คน จากนั้นนำมาตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27 เปอร์เซนต์ เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อ โดยใช้ t-test และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้ในการวิจัย ได้ข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.0399 ถึง 9.2408

2.2.2.3 หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยเลือกเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ 2 มาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 125-126) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความซัดแย้งในครอบครัวเท่ากับ .7603

ตัวอย่างแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในครอบครัว

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับท่านเกี่ยวกับการควบคุมดูแลของบิดามารดา ขอให้ท่านอ่านคำถามแต่ละข้อทางด้านซ้ายมือ แล้วพิจารณาว่าในข้อคำถามที่กำหนดมีความจริงกับตัวท่านมากที่สุด จากนั้นขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ที่ตรงกับความเป็นจริงกับท่านมากที่สุด โดยแต่ละคำตอบมีความหมายดังนี้

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมาก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		จริงมากที่สุด	จริงมาก	ไม่แน่ใจ	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
0	สมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้ารับประทานอาหารร่วมกัน.....					
00	การแสดงความคิดเห็นของข้าพเจ้า ไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับความเป็นจริง	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
	คะแนน	คะแนน
จริงมากที่สุด	5	1
จริงมาก	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่จริง	2	4
ไม่จริงเลย	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

คะแนน	0 – 20	หมายถึง	การมีส่วนร่วมในครอบครัวต่ำ
	21 – 60	หมายถึง	การมีส่วนร่วมในครอบครัวปานกลาง
	61 – 80	หมายถึง	การมีส่วนร่วมในครอบครัวสูง

2.3 แบบสอบถามการควบคุมดูแลของบิดามารดา

2.3.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยผู้วิจัยนำมาปรับเพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3.2 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.3.2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการควบคุมดูแลของบิดามารดา ไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และความมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3.2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการควบคุมดูแลของบิดามารดา จำนวน 23 ข้อ ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง 5 แห่ง คือ บ้านเมตตา บ้านกรุดา บ้านมุทิดา บ้านปราณี และบ้านอนุเบกขา จำนวน 50 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ ที่ไม่เสพยาบ้า จำนวน 50 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27 เปอร์เซนต์ เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อ โดยใช้ t-test

และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้ในการวิจัย ได้ข้อคำถามจำนวน 21 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 14.057 ถึง 197.593

2.3.2.3 ทหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยเลือกเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ 2 มาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 125-126) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัวเท่ากับ .8934

ตัวอย่างแบบสอบถามการควบคุมดูแลของบิดามารดา

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการระดับความเป็นจริงในการควบคุมดูแลของบิดามารดา ขอให้ท่านอ่านคำถามแต่ละข้อทางด้านซ้ายมือ แล้วพิจารณาว่าในข้อคำถามที่กำหนดมีความจริงกับตัวท่านมากที่สุด จากนั้นขอให้ท่านนักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ที่ตรงกับความเป็นจริงกับท่านมากที่สุด โดยแต่ละคำตอบมีความหมายดังนี้

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมาก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		จริงมากที่สุด	จริงมาก	เป็นจริงบ้าง	ไม่จริง	จริงเลย
0	พ่อแม่ห้ามข้าพเจ้าคบเพื่อนที่สงสัยว่าเสพยาเสพติด.....
00	พ่อแม่เรียกข้าพเจ้ามาซักถาม เมื่อข้าพเจ้าใช้เงินมากกว่าปกติ.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับความเป็นจริง	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
	คะแนน	คะแนน
จริงมากที่สุด	5	1
จริงมาก	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่จริง	2	4
ไม่จริงเลย	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

คะแนน	0 – 26.25	หมายถึง	การควบคุมดูแลของบิดามารดาต่ำ
	26.26 – 78.75	หมายถึง	การควบคุมดูแลของบิดามารดาปานกลาง
	78.26 – 105	หมายถึง	การควบคุมดูแลของบิดามารดาสูง

2.4 แบบสอบถามการคบเพื่อน

2.4.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยผู้วิจัยนำมาปรับเพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.4.2 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.4.2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการคบเพื่อน ไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และความมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4.2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการคบเพื่อน จำนวน 23 ข้อ ที่ได้

ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง 5 แห่ง คือ บ้านเมตตา บ้านกรุณา บ้านมุกดา บ้านปราณี และบ้านอุเบกขา จำนวน 50 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ ที่ไม่เสพยาบ้า จำนวน 50 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27 เปอร์เซนต์ เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อ โดยใช้ t-test และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้ในการวิจัย ได้ข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.2346 ถึง 10.4625

2.4.2.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยเลือกเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ 2 มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 125-126) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความซัดแย้งในครอบครัวเท่ากับ .8481

ตัวอย่างแบบสอบถามการคบเพื่อน

คำชี้แจง

แบบสอบถามการกระทำของท่าน ขอให้ท่านอ่านคำถามแต่ละข้อทางด้านซ้ายมือ แล้วพิจารณาว่าในข้อคำถามที่กำหนดมีความจริงกับท่านมากที่สุด จากนั้นขอให้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยแต่ละคำตอบมีความหมายดังนี้

จริง หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงของท่าน
ไม่จริง หมายถึง ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
0	เพื่อนของข้าพเจ้าชายยาบ้า.....
00	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนที่เสพยาบ้า.....
00	ข้าพเจ้าคบเพื่อนที่ตั้งใจเรียน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับความเป็นจริง	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
	คะแนน	คะแนน
จริง	1	0
ไม่จริง	0	1

เกณฑ์การแปลความหมาย

คะแนน	หมายถึง	การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่ำ
0 – 3	หมายถึง	
4 – 9	หมายถึง	การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนปานกลาง
10 – 12	หมายถึง	การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนสูง

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมคงคา โรงเรียนมัธยมสาธิต และโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ และผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง เพื่อขออนุมัติเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ทั้ง 5 แห่ง คือ บ้านกรุณา บ้านเมตตา บ้านมุทิตา บ้านอุเบกขา และบ้านปราณี และจากนักเรียนที่ไม่เสพยาบ้าโรงเรียนปทุมคงคา โรงเรียนมัธยมสาธิต และโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ

3. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจคะแนน แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

วิธีการจัดการกระทำกับข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์การวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for Social Sciences for MS WINDOWS) ดังนี้

1. ตรวจสอบ และคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์
2. ตรวจแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้การคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-moment Correlation Coefficient)
3. ค้นหาตัวพยากรณ์การเสพยาบ้า โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพยากรณ์ถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ร้อยละ
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย

1. ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย
2. สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและ กลุ่มเพื่อน โดยการทดสอบค่า t โดยการ ใช้ t-test (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 131-132)
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและด้านกลุ่มเพื่อน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 125-126)
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน
 - 3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment Correlation Coefficient)
 - 3.2 วิเคราะห์ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน ที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล

ในการวิเคราะห์และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
W	แทน	ค่าสถิติวอลด์เทสต์ (Wald Test)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พหุคูณ
R ²	แทน	ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พหุคูณ
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกของตัวพยากรณ์ซึ่งมีการแจกแจงเชิงเส้น
Exp(B)	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกของตัวพยากรณ์ซึ่งมีการแจกแจงโลจิสติก
Y	แทน	ค่าพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์
X ₁	แทน	ความขัดแย้งในครอบครัว
X ₂	แทน	การมีส่วนร่วมในครอบครัว
X ₃	แทน	การควบคุมดูแลของบิดามารดา
X ₄	แทน	การคบเพื่อน
Y	แทน	การเสพยาบ้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์การวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for Social Sciences for WINDOW) ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและสมมุติฐาน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐาน

2.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดามารดา และการคบเพื่อนโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

2.2 วิเคราะห์การค้นหาดัชนีพยากรณ์การเสพยาบ้า โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงลักษณะทางข้อมูลส่วนบุคคลด้านต่างๆ ของกลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานพินิจที่เสพยาบ้า และกลุ่มนักเรียนที่ไม่เสพยาบ้า

		กลุ่มผู้เสพยาบ้า N=403		กลุ่มผู้ไม่เสพยาบ้า N=391	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	329	41.4	334	42.1
	หญิง	74	9.3	57	7.2
อายุ	12	3	.4	4	.5
	13	4	.5	7	.8
	14	9	1.1	9	1.1
	15	43	5.4	41	5.4
	16	74	9.3	76	9.3
	17	161	21.2	151	20
	18	86	10.8	90	10.9
	19	13	1.6	13	1.3
	20	2	.3	-	-
	21	1	.1	-	-
ระดับการศึกษา					
	ประถมศึกษา	203	25.6	-	-
	มัธยมศึกษา	183	23	391	49.2
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	14	1.8	-	-
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	1	.1	-	-
	ไม่ได้ศึกษา	2	.3	-	-
สถานภาพการสมรสของบิดามารดา					
	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	152	19.1	277	34.9
	บิดามารดาหย่าร้าง	67	8.4	38	4.8
	บิดามารดาแยกกันอยู่	124	15.6	48	6
	บิดา หรือ มารดาเสียชีวิต	54	6.8	24	3
	บิดา หรือ มารดาเสียชีวิต	6	.8	4	.5
รายได้ของครอบครัว					
	ดีมาก	12	1.5	14	1.8
	ดี	37	4.7	80	10.1
	ปานกลาง	311	39.2	278	35
	ไม่ดี	43	5.4	19	2.4

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้เสพยาบ้ามีลักษณะคล้ายคลึงกันในเรื่องของจำนวนเพศ อายุ รายได้ครอบครัว แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องของระดับการศึกษา โดยกลุ่มผู้เสพยาบ้ามีระดับการศึกษาที่กระจายมากกว่า นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มผู้เสพยาบ้าที่มีครอบครัวแตกแยกมีจำนวนสูงกว่ากลุ่มผู้ไม่เสพยาบ้า

จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้า พบว่า มีจำนวนเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางที่เสพยาบ้าทั้งสิ้น 403 คน มีรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ยาบ้าดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงความถี่ และร้อยละของกลุ่มผู้เสพยาบ้าจำแนกตามพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของเด็กและเยาวชน

	ความถี่	ร้อยละ
ความบ่อยในการใช้ยาบ้า		
น้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง	70	17.4
สัปดาห์ละครั้ง หรือมากกว่าวันละครั้ง หรือมากกว่า	85	21
วันละครั้ง หรือมากกว่า	248	61.6
ปริมาณในการใช้ยาบ้า		
ครั้งละ 1 เม็ด หรือน้อยกว่า	189	46.9
ครั้งละ 2-5 เม็ด	134	33.3
ครั้งละ 6-10 เม็ด	42	10.4
มากกว่าครั้งละ 10 เม็ด	38	9.4
วิธีการเสพยาบ้า (ตอบได้มากกว่าหนึ่งวิธี)		
กินเหมือนยาทั่วไป	3	0.7
ใช้ไพลนแล้วสูดควันเข้าปอด	398	97.5
ฉีดโดยใช้เข็มฉีดยา	7	1.8
เหตุผลที่ใช้ยาบ้า (ตอบได้มากกว่าหนึ่งเหตุผล)		
เพื่อกระตุ้นร่างกาย	180	11.9
เพื่อลดความอ้วน	136	9
คลายความกลุ้มใจ	240	15.9
อยากลอง	742	49.1
เพื่อให้เข้ากับเพื่อนได้	209	13.8
ว่างๆก็เลยใช้	1	0.1
มีความต้องการเมื่อถึงเวลา (ใจสั้น)	1	0.1
ระยะเวลาที่ใช้		
น้อยกว่า 1 ปี	140	34.7
1-2 ปี	145	36
3-4 ปี	90	22.3
ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป	28	6.9

ตาราง 4 (ต่อ)

	ความถี่	ร้อยละ
ชนิดของสารเสพติดที่ใช้ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งชนิด)		
บุหรี่	286	47.6
ยาอี	14	2.4
ฝิ่น	6	1
สุรา	139	23.1
กัญชา	93	15.5
เฮโรอีน	15	2.5
สารระเหย	41	6.8
โคเคน	3	0.5
แวลเยี่ยม	2	0.4
โรมิกูม	1	0.2
แหล่งที่สามารถหาซื้อยาบ้าได้ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งแห่ง)		
คลองเตย	187	21.3
เชื้อเพลิง	32	3.5
อินทามระ	33	3.6
ชองนนทรี	14	1.5
หนองจอก	11	1.2

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เสพยาบ้าส่วนมากเสพวันละ 1 ครั้งหรือมากกว่า และส่วนใหญ่นิยมใช้วิธีเสพโดยใช้ไฟลนแล้วสูดควันเข้าปอด สาเหตุที่ใช้เป็นเพราะอยากลอง กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าสามารถหาซื้อได้จากคลองเตย สารเสพติดส่วนใหญ่ที่เคยใช้คือบุหรี่ และส่วนใหญ่ใช้ยาบ้ามาแล้ว 1-2 ปี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมุติฐาน

2.1 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางที่เสพยาบ้าและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่เสพยาบ้า รายละเอียดแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนของเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่เสพยาบ้า

	กลุ่มเสพยาบ้า		ความหมาย ของคะแนนเฉลี่ย	กลุ่มไม่เสพยาบ้า		ความหมาย ของคะแนนเฉลี่ย
	X	S.D.		X	S.D.	
ความขัดแย้งในครอบครัว	6.27	3.59	ปานกลาง	5.16	3.51	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในครอบครัว	54.95	9.92	ปานกลาง	57.51	8.42	ปานกลาง
การควบคุมดูแลของบิดามารดา	75.15	13.71	ปานกลาง	79.85	11.07	สูง
การคบเพื่อน	6.39	2.67	ปานกลาง	1.55	1.91	ต่ำ

จากตาราง 5 พบว่าเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางที่เสพยาบ้ามีความขัดแย้งในครอบครัวในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในครอบครัวปานกลาง การควบคุมดูแลของบิดามารดาในระดับปานกลาง และมีการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในระดับปานกลาง

นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่เสพยาบ้ามีความขัดแย้งในครอบครัวในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในครอบครัวปานกลาง การควบคุมดูแลของบิดามารดาในระดับสูง และมีการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในระดับต่ำ

2.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดามารดา และการคบเพื่อน โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 6-8

ตาราง 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดามารดา และการคบเพื่อน กับการเสพยาบ้าของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่เสพยาบ้า

ปัจจัย	X1	X2	X3	X4
ความขัดแย้งในครอบครัว (X ₁)	1.000	-0.381**	-0.074**	-0.322**
การมีส่วนร่วมในครอบครัว (X ₂)		1.000	0.223**	-0.143**
การควบคุมดูแลของบิดามารดา (X ₃)			1.000	-0.261**
การคบเพื่อน(X ₄)				1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 6 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดามารดา และการคบเพื่อน โดยความขัดแย้งในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในครอบครัว($r = -.381$) การควบคุมดูแลของบิดามารดา($r = -.074$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคบเพื่อน($r = .322$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดามารดา และการคบเพื่อน ของเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้า

ปัจจัย	X1	X2	X3	X4
ความขัดแย้งในครอบครัว (X ₁)	1.000	-0.429**	-0.011**	0.312**
การมีส่วนร่วมในครอบครัว (X ₂)		1.000	0.374**	-0.300**
การควบคุมดูแลของบิดามารดา (X ₃)			1.000	-0.238**
การคบเพื่อน(X ₄)				1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดามารดา และการคบเพื่อน โดยความขัดแย้งในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในครอบครัว($r = -.429$) และการควบคุมดูแลของบิดามารดา($r = -.011$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคบเพื่อน(X_4)($r=.312$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดามารดา และการคบเพื่อน กับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ปัจจัย	X1	X2	X3	X4	Y
ความขัดแย้งในครอบครัว (X_1)	1.000	-0.419**	-0.065**	0.326**	0.153**
การมีส่วนร่วมในครอบครัว (X_2)		1.000	0.331**	-0.263**	-0.138**
การควบคุมดูแลของบิดามารดา (X_3)			1.000	-0.303**	-.185**
การคบเพื่อน(X_4)				1.000	0.721**
การเสพยาบ้า (Y)					1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดามารดา และการคบเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการเสพยาบ้ามีค่าระหว่าง $-0.065 - 0.721$ โดยการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคบเพื่อน (X_4) ($r = 0.721$) ความขัดแย้งในครอบครัว (X_1) ($r = 0.153$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในครอบครัว (X_2) ($r = -0.138$) การควบคุมดูแลของบิดามารดา (X_3) ($r = -0.185$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเสพยาบ้า (Y) ของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 วิเคราะห์การค้นหาคำพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง โดยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 9 การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) เมื่อใช้การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางเป็นตัวแปรเกณฑ์ในการศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.	W	df	Sig.
a	.0359	.0716	.2513	1	.6162

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้นำค่าต่ำกว่าร้อยละ .01 เข้าสมการถดถอยโลจิสติก โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Forward Stepwise ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ของการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนของเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้า

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.	W	df	Sig.	R	Exp (B)
การคบเพื่อน	.7975	.0536	221.4266	1	.0000	.4505	2.2200
ค่าคงที่	-2.8651	.2090	187.9779	1	.0000		

$R^2 = .658$

จากตาราง 10 พบว่า การคบเพื่อน (X_4) เป็นตัวแปรอันดับแรก แสดงว่าการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนสามารถทำนายการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนได้ และทำนายได้ร้อยละ 65.8

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยนำตัวแปรที่ 2 ที่มีค่าต่ำกว่าร้อยละ .01 เข้าสมการถดถอยโลจิสติก ดังแสดงใน ตาราง 8

ตาราง 11 แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression)

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.	W	df	Sig	R	Exp (B)
การคบเพื่อน	0.8633	.0585	217.7946	1	.0000	.4468	2.3710
ความขัดแย้งในครอบครัว	0.1301	.0347	14.0893	1	.0002	-.1057	.8780
ค่าคงที่	-2.3649	.2370	99.5448	1	.0000		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Chi-Square = 545.262

Cox & Snell- R^2 = .503

Nagelkerke- R^2 = .671

จากตาราง 10 พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ได้อย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจาก ค่า Chi - Square ที่คำนวณได้เท่ากับ 545.262 และค่า Sig. = .0000 ซึ่งต่ำกว่า .01 คือ การคบเพื่อน (X_4) ความขัดแย้งในครอบครัว (X_1) ซึ่งปัจจัยทั้ง 2 นี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ได้ร้อยละ 67.10 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

$$\text{การเสพยาบ้า}(Y) = (-2.3649) + 0.8633 (\text{การคบเพื่อน}) (X_4) + 0.1301(\text{ความขัดแย้งในครอบครัว})(X_1)$$

สรุปผลข้อมูลการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เด็กและเยาวชนจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 8 คน ได้ข้อมูลโดยสรุปของเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้า ดังต่อไปนี้

จากเด็กและเยาวชน จำนวน 8 คนปรากฏว่าเด็กมาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์บิดามารดาหย่าร้าง 3 ราย บิดาเสียชีวิต 1 ราย อีก 4 ราย บิดามารดาอยู่ด้วยกัน และรายงานว่ามีปัญหาขัดแย้งทะเลาะเบาะแว้งกันอย่างรุนแรง และเด็กมีปัญหาขัดแย้งกับบิดาหรือมารดา หรือผู้ใหญ่ในครอบครัว

ในเด็กที่อยู่กับบิดา รายงานว่าความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดา ไม่ค่อยดี คือบิดาจะคนเข้มงวด และเจ้าระเบียบ จำนวน 2 ราย บิดาไม่สนใจและไม่มีความสนใจ ไม่มีโอกาสได้พูดคุยกัน 1 ราย บิดาชอบดื่มเหล้าเมา ชอบทุบตี ไม่รับผิดชอบครอบครัว จำนวน 2 ราย

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับมารดานั้นไม่ค่อยมีปัญหาเห็น เอาใจใส่ รักใคร่เด็กพอสมควร แม้ว่าบางครั้งจะจู้จี้ขี้บ่นบ้างก็รู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดา จำนวน 4 ราย ส่วนเด็กที่มีปัญหากับมารดา รายงานว่ามารดาจะเป็นคนเจ้าอารมณ์ โมโหง่าย รักลูกไม่เท่ากัน ทำโทษโดยไม่มีเหตุผล ทำให้เด็กรู้สึกน้อยใจ คิดว่ามารดาไม่รักตน 1 ราย

ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนเด็กทั้ง 8 รายงานว่าเป็นเพื่อนในโรงเรียน เด็กจะให้ความสำคัญกับเพื่อน เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจจะเล่าให้เพื่อนฟังมากกว่าเล่าให้บิดามารดาฟัง และใช้เวลาว่างใหญ่อยู่กับเพื่อน โดยเฉพาะสาเหตุสำคัญของการเสพยาบ้าของเด็กนั้นส่วนใหญ่รู้จักและเสพยาบ้าเพราะเพื่อนชักชวน

ประสบการณ์เกี่ยวกับยาเสพติด รายงานว่าเด็กทั้ง 8 ราย เคยทดลองยาเสพติดประเภทอื่นมาก่อน คือ บุหรี่ เป็นสิ่งแรกที่เด็กเริ่มในการทดลอง นอกจากนี้มีกาว และกัญชา สาเหตุส่วนใหญ่มาจากอยากทดลอง อยากรู้รสชาติของยาบ้า อยากลองเพราะต้องการลิ้มความทุกข์ และอยากลองเพราะไม่มีอะไรทำ สถานที่เสพยาที่บ้านเพื่อน ที่โรงเรียน และบ้านตนเอง

สิ่งที่เด็กต้องการคือ อยากให้บิดามารดาเข้าใจและยอมรับฟังเหตุผลของเด็กบ้าง อยากให้บิดามารดามีเวลาให้

1. ด้านครอบครัว

ครอบครัวถือเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวทั้งร่างกายจิตใจ และสังคมโดยเฉพาะวัยรุ่น ครอบครัวที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ดี โดยเฉพาะเด็กที่เสพยาบ้า จากการศึกษาพบว่า เด็กที่เสพยาบ้าส่วนใหญ่จะอยู่ในครอบครัวที่มีพ่อแม่อยู่ด้วยกันและไม่ได้อยู่ด้วยกัน บางคนอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น เช่น ย่า ยาย ลุง ป้า ผลจากการศึกษากล่าวได้ว่า เด็กที่เสพยาบ้าสามารถพบได้ในทุก ๆ

โครงสร้างของครอบครัว แต่เงื่อนไขสำคัญทางด้านครอบครัวที่มีผลต่อการเสพยาบ้า คือ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ หรือระหว่างพ่อแม่กับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติที่อาศัยอยู่ร่วมกัน สาเหตุที่ครอบครัวมีส่วนผลักดันให้เด็กเสพยาบ้าโดยพิจารณาจากระบบครอบครัวที่มีการปฏิสัมพันธ์ และการปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม ดังนี้

1.1 ความขัดแย้งในครอบครัว

ความขัดแย้งในครอบครัวเป็นการแสดงออกในการเรื่องต่างๆ ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ เช่นการใช้อำนาจในการตัดสินใจ การโต้แย้ง การตำหนิ ดิเตียน ตลอดจนการทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน หรือการขัดแย้งในบทบาทหน้าที่ เกิดจากการที่พ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ในครอบครัวปฏิบัติต่อกัน และปฏิบัติต่อเด็กโดยการใช้อารมณ์ ขาดเหตุผลและพยายามทำความเข้าใจกัน ความขัดแย้งนั้นถูกแสดงออกมาในรูปแบบของการทะเลาะเบาะแว้งเสมอ

“ยายไม่ฟังเหตุผลเชื่อแต่ลุง ฟังลุงข้างเดียว พออธิบายให้ฟังก็หาว่าเถียง รู้สึกน้อยใจ เขาเลี้ยงเรามา น่าจะรู้จักเรามากกว่าคนอื่น” (แสง)

“จะมีเรื่องทะเลาะกับลุงบ่อยมากขึ้น ยิ่งบ่นมาก ๆ คำมาก ๆ ก็เลยประชดกลับบ้านมีดบ่อย ๆ บางทีก็ออกไปอยู่บ้านเพื่อนเป็นวัน ๆ เบื่อที่จะฟังเสียงลุงบ่น” (แสง)

“เวลาพ่ออยากกินเหล้า แล้วแม่ไม่มีเงินให้ พ่อก็จะไววาย ต่ำตะโกนเสียงดัง บางทีก็ดบทำร้ายแม่ แล้วมาพาลตีหนู หนูเกลียดพ่อ นึกในใจอยากให้พ่อเมาเหล้าจนตาย” (เดือน)

ความไม่พอใจของวัยรุ่นที่มีต่อความขัดแย้งในครอบครัว เป็นเหตุผลประการหนึ่งที่มีส่วนผลักดันให้เด็กพยายามออกจากครอบครัว เมื่อเกิดความไม่พอใจ เป็นความรู้สึกที่เก็บกดอยู่ในใจ และเมื่อทนไม่ได้ก็เป็นการผลักดันให้ไม่ยอมอยู่ร่วมกับครอบครัว ต้องการออกนอกบ้าน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นให้มีโอกาสเข้าไปคบเพื่อนที่เสพยาบ้าได้ง่าย

“พอกลับจากไปเที่ยว เห็นแม่อยู่หน้าบ้าน แม่ไม่พูดอะไร ตรงเข้ามาตบหน้าจนเซไปชนรั้ว แล้วใช้ไม้ขีดรถเข็นตีจนแขน ขาแตก ตีไป ต่ำไป ตอนเช้าพ่อแม่ออกไปขายของก็เก็บเสื้อผ้าออกจากบ้าน” (แก้ว)

“ลุงชอบหาเรื่องทะเลาะ มีวันหนึ่งกลับบ้านเย็นก็หาว่าไปเที่ยว แอบไปเสพยา น้อยใจ ไม่พอใจผสมกัน บางทีก็ว่าเลื่อมมันไม่ดี เลี้ยงไปก็เปลือง สอนทำอะไรไม่จำ เลวตามเพื่อนมัน หลายๆ ครั้งเข้า ก็เลยออกไปอยู่กับเพื่อนบ้าง” (แสง)

1.2 การขาดการมีส่วนร่วมในครอบครัว

การมีส่วนร่วมในครอบครัวเป็นพื้นฐานของการสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว แต่ในครอบครัวของเด็กที่เสพยาบ้าจะเป็นครอบครัวที่บกพร่องในด้านนี้ พ่อแม่และคนในครอบครัวไม่ได้ให้ความสำคัญและกระทำกิจกรรมพื้นฐานภายในครอบครัว เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน การสนทนาพูดคุยกันในแต่ละวัน เมื่อครอบครัวละเลยต่อการมีกิจวัตรประจำวันร่วมกัน สมาชิกในครอบครัวจึงไม่อาจรับรู้ทุกข์สุขของแต่ละคน ต่างคนต่างอยู่แยกห่างจากกัน โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจ พ่อแม่ใช้เวลาในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัว ทำให้มีเวลาสนใจ และรับรู้ความรู้สึก หรือปัญหาของเด็กได้น้อยลง

“พ่อแม่ไม่ค่อยอยู่บ้าน พ่อจะไปทำงานตอนกลางคืน แม่ก็ออกไปขายของตั้งแต่ตี 2 ตี 3 บางทีไม่ได้คุยกันเลย” (เตี้ย)

“วัน ๆ ไม่ค่อยได้คุยกับแม่ แม่กลับมาเหนื่อย ๆ ไม่อยากเข้าใกล้เตี้ยถูกด่า ก็เลยห่าง ๆ ต่างคนต่างอยู่” (แก้ว)

ผลของการขาดการพูดคุยกันภายในครอบครัว ทำให้เด็กไม่มีโอกาสรับรู้ความรู้สึกความรู้สึกนึกคิดของคนอื่น การให้ความรักความเข้าใจกันมีน้อยลง เกิดความห่างเหิน แปรกแยกต่อกัน ต่างคนต่างมีกิจกรรม ไม่สนใจกัน เด็กต้องอยู่ตามลำพัง เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เด็กไม่สนใจต่อความเป็นไปในครอบครัว และหาโอกาสออกนอกบ้านเพื่อไปหาสิ่งที่ตนชอบ หรือทดแทนความรู้สึกขาดได้

1.3 การควบคุมดูแลของบิดามารดา

การควบคุมเป็นวิธีการที่พ่อแม่ใช้เป็นเงื่อนไขในการจัดการกับพฤติกรรมของเด็กในครอบครัว เพื่อให้มีพฤติกรรมอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ในครอบครัวของเด็กที่เสพยาบ้าที่เกิดจากความบกพร่องในการควบคุม มีสาเหตุจากการที่พ่อแม่มีความวิตกกังวล และไม่พอใจในพฤติกรรม พ่อแม่มักคิดว่าพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมานั้นไม่ถูกต้อง พ่อแม่ก็จะเพิ่มการควบคุมแบบเข้มงวดเกินไปจนเด็กรู้สึกอึดอัด ไม่เป็นตัวของตัวเอง หรืออาจสร้างไม่พอใจและไม่เข้าใจการกระทำของพ่อแม่

นอกจากนี้ความต้องการของวัยรุ่นที่มีมากขึ้นกลายเป็นการสร้างการรับรู้แก่พ่อแม่ว่าเด็กกำลังปฏิบัติตนเอง พ่อแม่จะเริ่มรู้สึกวุ่นวายตนเองมีอิทธิพลน้อยลงต่อพฤติกรรมของเด็ก และจะพยายามที่จะดึงเอา

อำนาจการควบคุมกลับมา จึงเพิ่มการเลี้ยงดูแบบและเป็นการเริ่มต้นของความขัดแย้งให้เกิดขึ้นระหว่างพ่อแม่กับเด็ก

“พอลกลับมาอยู่กับพ่อแม่ที่กรุงเทพฯ พ่อจะเลี้ยงดูแบบฝึกทหาร เพราะเห็นว่าตอนที่อยู่กับยาย ถูกเลี้ยงแบบตามใจ ไม่ค่อยถูกว่า ถูกตี มาอยู่ที่นี้ต้องทำตามระเบียบ ข้าวของต้องเข้าที่ เมื่อก่อนอยู่บ้านนอก มีมอเตอร์ไซด์ขี่ไปเที่ยวไหนได้ แต่ตอนนี้จะออกไปข้างนอกต้องบอกพ่อก่อน ทำเหมือนเรายังเด็ก เมื่อพ่อเมื่อบ้าน อยู่บ้านนอกดีกว่า” (เต๋น)

“เวลางคนข้างบ้านมาชวนไปเที่ยว ให้ไปเป็นเพื่อนกับลูกสาวเขา ก็รุ่นเดียวกัน ยาก็จะว่าไม่พอใจ ไม่ยอมให้ไป ยาไม่เข้าใจ แค่อยากจะไปเที่ยวเหมือนเพื่อนบ้าง ก็ไม่ให้ไป เงินก็ไม่ต้องเสียเขาออกเงินให้ มีขนมให้กิน แค่อยากไปดู ไม่มีเงิน ก็ไม่ซื้อของ แค่เที่ยวเฉยๆ ย่าชอบบังคับให้หลานอยู่แต่ในบ้าน ไม่ให้ออกไปข้างนอก” (อร)

จะเห็นได้ว่ายิ่งควบคุมมากเท่าไรเด็กก็จะยิ่งอยู่หนีจากการควบคุมมากเท่านั้น การห้ามปราม ไม่อนุญาตตามที่เด็กต้องการยิ่งเป็นการกระตุ้น ต่อต้าน และทำในสิ่งที่พ่อแม่ต้องการ หรือบางคนเก็บความไม่พอใจจนกลายเป็นการเพิ่มความขัดแย้งให้มากยิ่งขึ้น

“พอเริ่มขึ้นชั้น ม. 1 ก็เริ่มหนีเที่ยวย่าจับได้จะตี แต่ก็หนีเที่ยวอยู่เรื่อยๆ และเริ่มทะเลาะกับย่ามากขึ้น” (อร)

ในบางครอบครัวมีลักษณะการควบคุมแบบอะไรก็ได้ ไม่ค่อยเข้มงวด เด็กสามารถทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ ไม่มีกฎเกณฑ์สำหรับเรื่องใดๆ ไม่มีการซักถามติดตามดูแล้วเด็กจะไปทำอะไร

“แม่กลับมาที่เตรียมของไปขายวันต่อไป จึงไม่ค่อยสนใจพูดคุย หรือซักถาม เพียงแต่บอกว่าย่ากลับค่า ส่วนพ่อกินนอนทั้งวัน หรือไม่กี่ดูโทรทัศน์ ตกเย็นก็อาบน้ำกินข้าว แต่งตัวไปทำงาน” (เต๋ยว)

1.4 การคบเพื่อน

เด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้านั้นเด็กจะเลือกคบหา ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนที่มีความคิดหรือปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เด็กจะรู้สึกว่ามีความเข้าใจ มีความร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเขา และคิดว่าสามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจ มีความเห็นอกเห็นใจตนเองมากกว่า พ่อแม่ หรือคนในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กที่อยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนสูงมาก ความใกล้ชิด ความสนิทสนม ความเชื่อและความคิดที่คล้ายกัน มีผลทำให้เด็กและเลียนแบบหรือทำตามเพื่อน ซึ่งเด็กที่เสพยาบ้านั้นจะเห็นเพื่อนใช้ยาเสพติดประเภทต่างๆ แล้วเห็นอาการหรือผลที่ตามมาหลังจากบริโภครับทราบความรู้สึกหลังการใช้จ่ายมาจากเพื่อน ทำให้เด็กเกิดความเชื่อคล้อยตาม เพราะเด็กที่เสพยาบ้ามักจะมีปัญหา เมื่อเข้ากลุ่มเพื่อนที่มีปัญหา เด็กจะชักชวนกันไปเสพยาบ้าได้ง่ายเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา

“ตอนแรกไม่ตั้งใจจะลอง เพราะรู้ว่ามันไม่ดี แต่เพื่อนชวนหลายๆครั้งก็เลยลองดูดูคิดว่าจะลองแค่ครั้งเดียวแล้วจะไม่ลองอีก พอลองแล้วติดใจ ตัวจะเบา ไม่ต้องคิดอะไรมาก สนุกดี จึงขอเพื่อนเสพอีก 2-3 ครั้ง แต่รู้สึกไม่สบายใจ กลัวยายเสียใจ พยายามที่จะเลิก ก็อยู่ห่างๆเพื่อนที่ติดยาบ้า แต่พอทะเลาะกับลุง ไม่รู้จะไปไหนก็จะไปหาเพื่อนเห็นเพื่อนเสพออดใจไม่ไหวก็เลยเสพอีก และเสพมาเรื่อยๆ”(แสง)

“เนื่องจากแฟนขายและเสพยาบ้าอยู่ก่อนแล้ว จึงช่วยแฟนขายยาบ้า และเริ่มหัดเสพยาบ้า”(เดือน)

“เพื่อนบอกว่า “เต๋ยวมีปาร์ตี้กัน” ตอนแรกไม่รู้ว่ปาร์ตี้อะไรพอเข้าไปในบ้าน (เป็นห้องเช่าเล็กๆ ห้องเดี่ยวแคบ) มีแต่ควันเต็มไปหมด เข้าไปข้างในมีทั้งผู้หญิงผู้ชาย ทั้งกลิ่นกัญชา กลิ่นบุหรี่ เพื่อนชวนให้ลองยาบ้า อยากรู้ว่าเป็นอย่างไรเลยลองเสพ และก็เสพมาเรื่อยๆ จนติดและตัวเองก็ขายยา”(อร)

“แต่เพื่อนที่อยู่ด้วยกันแอบเจ้าของร้านใช้และเห็นเพื่อนใช้บ่อยๆ ซึ่งแหล่งที่ขายยาบ้าเป็นโรงแรม ม่านรูดอยู่ด้านหลังร้านอาหาร เวลาเพื่อนไปรับยา (เพื่อนจะเรียกว่า “ไปซื้อขนม”) เพื่อนก็จะชวนไปด้วย เพื่อนบอกว่าใช้แล้วสนุก ไม่คิดมาก ลืมทุกข์ เพื่อนชวนหลายครั้งแต่ไม่กล้าเสพเพราะกลัวติด แต่พอหลังๆ

เห็นเพื่อนเสพบ่อยๆจึงอยากลองใช้ดูจะได้ลิ้มเรื่องครอบครัว ลิ้มเรื่องพ่อ เมื่อลองแล้วก็ลิ้มเรื่องทุกซัดได้จริงๆ แต่เป็นระยะสั้นๆ พอหมดฤทธิ์ยา ก็เหมือนเดิม ก็ใช้ยาบ้ามาเรื่อยๆ”(วรรณ)

“เริ่มสูบบุหรี่ตั้งแต่อยู่ ม. 1 เพื่อนแอบเอาบุหรี่มาโรงเรียน เป็นบุหรี่นอก ที่บ้านเพื่อนเป็นร้านขายของ แอบขโมยพามา ก็สูบบุหรี่มาเรื่อยๆ แต่ไม่เคยสูบที่บ้านกลัวแม่รู้ จนอยู่ ม. 2 เทอมต้น เพื่อนเริ่มเอาบุหรี่ยัดใส่ยา บ้ามาให้สูบบอกว่าเอามาจากพี่ชาย ตอนแรกไม่รู้ว่ามียาบ้า จนมาเห็นเพื่อนบดยาบ้าผสมกับยาเส้นแล้วยัดกลับ เข้าในบุหรี่ ตอนหลังเพื่อนหัดทำอุปกรณ์เสพยาบ้า (ตัวผ่านน้ำ) บอกว่าจะได้รสนุ่มไม่แสบคอดีกว่ายัดใส่บุหรี่ ตอนแรกไม่กล้าลองกลัวติดและออกอาการแม่จะรู้ แต่เพื่อนบอกว่าเสพแล้วก็นอนอยู่ในห้องแม่ก็ไม่รู้ ก็เลยลอง เสพ จึงเสพมาเรื่อยๆ”(เตี่ยว)

“เริ่มกินเหล้าเป็น สูบบุหรี่เป็นที่ร้านอาหารที่สาวเป็นคนสอนให้ทุกอย่าง ตอนหลังที่สาวจะให้รับแขก ด้วยแต่ไม่กล้า ที่สาวเลยให้ลองจะได้ยาบ้าจะได้ไม่คิดมากจะเสพยาบ้าก่อนรับแขก ครั้งละ 1-2 เม็ด ที่สาวจะเป็นคนหามาให้”(แก้ว)

“เริ่มสูบบุหรี่เป็นจากเพื่อนตอนสูบไม่คิดอะไรทำเพราะสนุกได้อยู่กับเพื่อน เพราะเพื่อนส่วนใหญ่ก็สูบ และเริ่มรู้จักยาบ้าจากเพื่อนเช่นกัน เพื่อนเอามาจากเพื่อนต่างโรงเรียน และแถวๆ โรงเรียนก็ห่างๆ ตอนแรกที่ เพื่อนเอามาเสพยังไม่กล้าลอง กลัวอาจารย์จับได้ เห็นเพื่อนเสพอยู่หลายครั้ง จึงลองเสพบ้าง ที่ลองเสพเพราะ อยากรู้ว่าเป็นอย่างไร คิดลองแค่ครั้งเดียว แต่อยู่กับเพื่อนๆ ชวนก็เลยเสพมาเรื่อยๆ”(ตูน)

“เพื่อนเด็กบีมส่วนใหญ่จะใช้กัน เพื่อนแนะนำให้ลองบอกว่าจะได้อยู่ทน ไม่ง่วง เสพครั้งละเม็ด ได้ยาบ้า มาจากเพื่อน”(เต้น)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการดำเนินงานวิจัย

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว และกลุ่มเพื่อน ที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน
2. เพื่อค้นหาปัจจัยด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน ที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน
2. ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน อย่างน้อย 1 ตัว สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษานี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน และคาดว่าข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อบิดามารดา ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้า เพื่อเป็นแนวทางที่จะให้ความช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไข ปัญหาการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนได้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางที่เสพยาบ้า และนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลในระดับมัธยมศึกษาที่ไม่เสพยาบ้า
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง รวม 5 แห่ง คือ บ้านเมตตา จำนวน 75 คน บ้านกรุณา จำนวน 151 คน บ้านมุกตดา จำนวน 54 คน บ้านอุเบกขา จำนวน 60 คน และบ้านปรานี จำนวน 63 คน รวมทั้งหมดจำนวน 403 คน ที่มีประวัติการเสพยาบ้า ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) จากประชากร และนักเรียนในโรงเรียนปทุมคงคา จำนวน 153 คน โรงเรียนมัธยมกันตกา จำนวน 136 คน และโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ จำนวน 102 คน รวมทั้งหมดจำนวน 391 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัว และกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัว
2. แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในครอบครัว
3. แบบสอบถามการควบคุมดูแลของบิดามารดา
4. แบบสอบถามการคบเพื่อน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์การวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for Social Sciences for WINDOW) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยที่ศึกษา โดยใช้การคำนวณ ความถี่ และ ค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ใช้ศึกษา โดยใช้วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน(Pearson Product moment Correlation Coefficient)
3. ค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โคนใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมุติฐาน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการคบเพื่อน ($r = 0.721$) ความขัดแย้งในครอบครัว ($r = 0.153$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในครอบครัว ($r = -0.138$) การควบคุมดูแลของบิดามารดา ($r = -0.185$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับกับการเสพยาบ้า (Y) ของเด็กและเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การคบเพื่อนเป็นตัวแปรอันดับแรก ความขัดแย้งในครอบครัวเป็นตัวแปรอันดับสอง ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวน ของการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ได้ร้อยละ 67.10

3. สมการพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

$$\text{การเสพยาบ้า}(Y) = -2.3649 + 0.8633 (\text{การคบเพื่อน}) (X_1) + 0.1301 (\text{ความขัดแย้งในครอบครัว}) (X_2)$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการคบเพื่อน (X_4) ($r = 0.721$) ความขัดแย้งในครอบครัว (X_1) ($r = 0.153$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในครอบครัว (X_2) ($r = -0.138$) การควบคุมดูแลของบิดามารดา (X_3) ($r = -0.185$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเสพยาบ้า (Y) ของเด็กและเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การคบเพื่อน ในการศึกษาครั้งนี้เด็กและเยาวชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเสพยาบ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=0.721$) จากการศึกษาพบว่าเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าที่บ้านนั้นเด็กจะเลือกคบหาใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนที่มีความคิดหรือปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เด็กจะรู้สึกว่ามีใจความเข้าใจ มีความร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเขา และคิดว่าสามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจ มีความเห็นอกเห็นใจตนเองมากกว่า พ่อแม่ หรือคนในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กที่อยู่ในวัยรุ่น อายุระหว่าง 12-17 ปี หรือระดับมัธยม ซึ่งเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนสูงมาก ความใกล้ชิด ความสนิทสนม ความเชื่อและความคิดที่คล้ายกัน มีผลทำให้เด็กและเลียนแบบหรือทำตามเพื่อน ซึ่งเด็กที่เสพยาบ้าที่บ้านนั้นจะเห็นเพื่อนใช้ยาเสพติดประเภทต่างๆ แล้วเห็นอาการหรือผลที่ตามมาหลังจากรับทราบความรู้สึกหลังการใชยามาจากเพื่อน ทำให้เด็กเกิดความเชื่อคล้อยตาม เพราะเด็กที่เสพยาบ้ามักจะเป็นเด็กที่มีปัญหา เมื่อเข้ากลุ่มเพื่อนที่มีปัญหา เด็กจะชักชวนกันไปเสพยาบ้าได้ง่ายเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา สอดคล้องกับกองสารวัตร กรมพลศึกษา (2536) รายงานว่าเพื่อนมีบทบาทสำคัญในการเป็นข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดและชักจูงให้บุคคลทดลองยาเสพติด ซึ่งทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนได้ระบุถึงอิทธิพลของเพื่อนในการชักจูงให้เด็กและเยาวชนกระทำพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่ไม่เสพยาบ้า เนื่องจากมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับยาบ้ามากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของธนพัฒน์ หาพิพัฒน์(2539 : บทคัดย่อ) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาบ้าของนักศึกษา ได้แก่ การสมาคมกับเพื่อนที่ใชยาม้าและมีขนาดความสัมพันธ์ที่สูงที่สุด และงานวิจัยของดุษฐิ โยเหลา และคนอื่นๆ พบว่าตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร คือจำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด โดยมีรายละเอียด คือ เด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยมีเพื่อนที่ใชยาเสพติดมาก

ความขัดแย้งในครอบครัว ในการศึกษาครั้งนี้เด็กและเยาวชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเสพยาบ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=0.153$) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าที่บ้าน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นระหว่างพ่อแม่กับเด็ก ซึ่งเกิดจากการที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กด้วยการใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ขาดเหตุผลในการลงโทษ และการออกคำสั่ง ขาดการยึดหยุ่น และไม่พยายามทำความเข้าใจในความต้องการหรือความคิดเห็นของเด็ก การไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบาย หรือระบายความรู้สึก การเลี้ยงดูแบบเผด็จการ หรือเข้มงวดเกินไปไม่เหมาะสมกับเด็ก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ขาดพ่อหรือแม่ อยู่กับบุคคลคนอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ของตนเอง เด็กจะรับรู้ว่สิ่งที่คนในครอบครัวปฏิบัติต่อตนไม่ยุติธรรม และรู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่รักไม่เป็นที่ต้องการจากครอบครัว ส่งผลให้เด็กต้องออกไปแสวงหาความรัก ความอบอุ่นจากคนนอกบ้าน ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเอรี่ (Ary and other.1999 : 271-230) พบว่าความขัดแย้งในครอบครัว และการจัดการที่ไม่ดีตั้งแต่วัยเด็ก ครอบครัวมีการทะเลาะเบาะแว้งกัน จะเป็นผลักดันให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่ พฤติกรรมต่อต้านสังคม พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การล้มเหลวทางการศึกษา และการใช้ยาเสพติดยังเป็นผลมาจากครอบครัวที่มีความขัดแย้งสูงทำให้เกิดความบกพร่องในการควบคุมดูแลเด็ก เป็นผลให้เด็กมีโอกาสเข้ากลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและเสี่ยงในการติดยาเสพติดสูง

การมีส่วนร่วมในครอบครัว ในการศึกษาครั้งนี้เด็กและเยาวชน มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเสพยาบ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -0.138$) เด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้า นั้น จากการศึกษาพบว่าครอบครัวที่พ่อแม่มีเวลาพูดคุยหรือทำกิจกรรมร่วมกับเด็กลดลง ไม่สม่ำเสมอ หรือการที่เด็กไม่สามารถหากิจกรรมที่ตนเองชื่นชอบ และไม่สามารถหากิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกคนอื่นในครอบครัวได้ การถูกปฏิเสธจากครอบครัว การปิดโอกาสที่เด็กจะรับรู้ความเป็นไปในครอบครัว ส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกแปลกแยกคิดว่าตนเองไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ไม่เป็นที่ต้องการของพ่อแม่ หรือการที่พ่อแม่ไม่เวลาที่จะอยู่ดูแล ใส่ใจในปัญหาของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกเหงา ว้าเหว่ ขาดที่พึ่ง จะเป็นตัวผลักดันให้เด็กออกห่างจากพ่อแม่ สอดคล้องกับงานวิจัยสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับปัญหายาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคนอื่นๆ (2541 : 112-113) พบว่า ลักษณะของนักศึกษาที่เสี่ยงต่อปัญหาเสพติด คือ นักศึกษาที่ขาดการช่วยเหลือกันภายในครอบครัว เนื่องจากครอบครัวขาดความอบอุ่น บิดามารดาทะเลาะกัน หรือแยกทาง ต่างคนต่างทำงาน เนื่องจากต้องทำงานนอกบ้าน ทำให้นักศึกษาเกิดความเหงา ความว้าเหว่ เหงา และเลือกคบเพื่อนที่ไม่ดี และทำให้เกิดปัญหาเสพติดตามมา สอดคล้องกับการศึกษาของ หนึ่งนัย กอปรศรีสวัสดิ์ (2542 : 135-136) พบว่าเยาวชนที่ใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่ร้อยละ 60.01 มีความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว คืออยู่ด้วยกัน โดยไม่ทะเลาะกัน หรือทะเลาะกันนานๆ ครั้ง แต่ในขณะที่เดียวกัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.33 กลุ่มตัวอย่างมีเรื่องไม่สบายใจมาก แต่ไม่ได้ถึงขั้นทะเลาะกัน อาจอยู่ร่วมกันแต่ไม่ได้คุยกันหรือพูดกันน้อยมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของภาวิณี อยู่ประเสริฐ 2540 : บทคัดย่อพบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการใช้ยาเสพติดของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การควบคุมดูแลของบิดามารดา ในการศึกษาครั้งนี้เด็กและเยาวชน มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเสพยาบ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -0.186$) พบว่าครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้า นั้น ไม่สามารถทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมของเด็กได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่เข้มงวด ไม่สม่ำเสมอในการติดตาม ชักถาม หรือจากการที่พ่อแม่ไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดี การควบคุมแบบขี้ขลาดๆ บางครั้งเข้มงวด บางครั้งยี่หุบ และบางครั้งเด็กสามารถจะทำอะไรก็ได้ตามความพอใจ โดยไม่ถูกทำโทษ หรือบางครั้งทำไปแล้วถูกทำโทษการที่พ่อแม่ไม่ได้กำหนดกฎระเบียบที่แน่นอนกฎที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามใจตามอารมณ์ของพ่อแม่ ทำให้เด็กเกิดความสับสนว่าสิ่งไหนควรทำสิ่งไหนไม่ควรทำในเหตุการณ์ที่เด็กต้องตัดสินใจด้วยตนเอง ทำให้เด็กเกิดความไม่มั่นใจในความคิดและไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เช่น เมื่อเพื่อนให้ลองเสพยาบ้า เด็กไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าควรทำอย่างไร สอดคล้องกับลินเวอร์ และซิลเวอร์เบอร์ก (Linver and Silverberg, 1995) ได้ศึกษาพบว่าการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ การควบคุมทางจิตใจ และการกระทำที่เด็กนับถือ สามารถทำนายปัญหาพฤติกรรม พฤติกรรมผิดกฎหมาย การนับถือตนเอง การพึ่งตนเอง และอาการทางจิตในเด็กวัยรุ่น อายุ 13-14 ปี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแมคโคบี และมาร์ติน (ใจทิพย์ พวงทอง, 2540 : 41 อ้างอิงจาก Macoby and Martin, 1983) พบว่าการเลี้ยงดูที่บิดามารดาตั้งกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตาม แต่สนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็นได้และอธิบายเหตุผลในการให้เด็กปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติสิ่งใด ซึ่งเป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการกึ่งประชาธิปไตย หรือใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล จะทำให้เด็กมีลักษณะไม่พึ่งพาผู้อื่น เชื่อมั่นในตนเอง ควบคุมตัวเองได้ เป็นมิตร และให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ลักษณะบุคลิกภาพเช่นนี้เป็นบุคลิกภาพที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนห่างไกลจากปัญหาเสพติด นอกจากนี้งานวิจัยของคุชฎิ โยเหลา และคนอื่นๆ ศึกษาลักษณะการลงโทษ และการควบคุมของบิดามารดาของเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยพบว่า บิดามารดาของเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยในเขตกรุงเทพมหานครครั้งหนึ่ง เมื่อเด็กทำผิดจะลงโทษด้วยการตี และดุด่า ไม่ให้เงินใช้ กักบริเวณ งดค่าขนม อีก

ที่ควบคุมพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนโดยกำหนดหน้าที่ให้รับผิดชอบ สังเกต และซักถาม ห้ามไม่ให้ไปไหน ตอนกลางคืน ตั้งกฎเกณฑ์ให้กลับบ้านทุกวัน ส่วนบิดามารดาในจังหวัดโยธยามากกว่าครึ่งหนึ่งบอกว่าไม่มีวิธีการควบคุมดูแลพฤติกรรมของเด็ก

2. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การคบเพื่อน ความขัดแย้งในครอบครัว ซึ่งปัจจัยทั้ง 2 ตัวนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางได้ร้อยละ 67.10 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การคบเพื่อน เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญในการพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก เนื่องจากการคบเพื่อนและการเข้ากลุ่ม เป็นพัฒนาการทางสังคมตามธรรมชาติของบุคคล และวัยรุ่นส่วนใหญ่กำลังอยู่ใน วัยศึกษาเล่าเรียนจึงมีเวลาส่วนมากอยู่ที่โรงเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกัน เพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อเด็กวัยนี้มาก ในการศึกษาพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของวัยรุ่น โดยเฉพาะปัญหาการใช้ยาเสพติด ตัวแปรที่สำคัญ คือ ผลกระทบจากการคบเพื่อน การคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวัยรุ่นเพราะถ้าได้คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีแล้ว ก็อาจถูกเพื่อนชักจูงไปในทางเสื่อมเสียได้ง่าย นั้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อเด็กและเยาวชนมีการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนสูง ก็มีโอกาสดูใกล้เคียงและผูกพันกับเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาบ้าแล้วอาจจะทำให้เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะเสพยาบ้าสูงมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของผจงจิต อินทสุวรรณ และคนอื่นๆ(2539 : 65-68)พบว่าเพื่อนและเพื่อนสนิทมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการเสพยาบ้าและสารระเหย คือ ผู้เสพยาบ้ารายงานว่า เพื่อนและเพื่อนสนิทมีอิทธิพลร้อยละ 46.0 และ 37.0 ตามลำดับ ในขณะที่ผู้เสพยาบ้ารายงานว่า เพื่อนและเพื่อนสนิทมีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าร้อยละ 54.6 และ 32.8 ตามลำดับ และจากการศึกษาของเจสเซอร์ (Jessor and other.1991: 29-31) ศึกษาพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์และการใช้ยาเสพติดจากงานวิจัยหลายเรื่องพบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดังกล่าว ได้แก่การมีต้นแบบของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในกลุ่มเพื่อน

ความขัดแย้งในครอบครัว เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญในการพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนเป็นอันดับสอง เนื่องจากสภาพครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น ขาดความรักความเข้าใจที่ดีต่อการทะเลาะวิวาท มีความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวสูง โดยเฉพาะบิดากับเด็ก เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันให้เด็กและเยาวชนเข้าไปสู่ปัญหาสังคม โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด พบว่า วัยรุ่นที่ติดยาบ้าส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกัน แยกกันอยู่ หย่าร้าง พ่อหรือแม่เสียชีวิต หรือทั้งพ่อแม่เสียชีวิตทั้งคู่ เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์หรือสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างพ่อแม่ และเด็ก พบว่าเด็กส่วนใหญ่ที่ติดยาบ้ามาจากครอบครัวที่ขัดแย้งกับพ่อแม่ ต่างคนต่างอยู่ เข้ากับพ่อแม่ไม่ได้ พ่อแม่อยู่ด้วยกันแต่ทะเลาะกันแทบทุกวัน ความขัดแย้งในใจ ความคับข้องใจที่เด็กต้องเผชิญในครอบครัว ซึ่งในวัยนี้เด็กต้องการผู้ที่เด็กรักและไว้ใจเพื่อที่จะสามารถระบายความอัดอั้นใจ ระบายความทุกข์ ระบายปัญหาที่เด็กต้องเผชิญ เมื่อเด็กต้องเผชิญปัญหาแล้วไม่สามารถปรึกษาผู้ใดได้จะเกิดความรู้สึกอัดอั้น มีความรู้สึกอยากจะหนีไปให้พ้นๆ โดยเฉพาะในกรณีที่เด็กมีเพื่อนที่ติดยาบ้าก็อาจถูกชักชวนให้ลองเสพยาบ้าได้ จึงเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กอยากลองเพื่อให้คลายจากความรู้สึกดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ พบว่า การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน มีความสัมพันธ์กับความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดามารดา และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยเฉพาะปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การคบเพื่อนและความขัดแย้งในครอบครัว ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ดังนั้น ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 บิดามารดา หรือผู้ปกครอง

ครอบครัวที่มีเด็กและเยาวชนอยู่ในความดูแล ควรจัดให้มีสภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวที่แสดงถึงความรัก ความเข้าใจ ให้การยอมรับและสนับสนุนจากบุคคลในครอบครัว บิดามารดาควรเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้พบว่าความขัดแย้งในครอบครัวเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนได้ ครอบครัวที่มีความขัดแย้งในครอบครัวสูงมากเพียงใดยิ่งส่งผลให้เด็กและเยาวชนเสี่ยงต่อการเสพยาบ้าสูงมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนมีโอกาเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและเพื่อลดความขัดแย้งในครอบครัว บิดามารดาควรอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนอย่างถูกต้องตามเหมาะสมตามความต้องการของเด็กในแต่ละวัย ส่วนวิธีการอบรมเลี้ยงดูควรเน้นการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ให้ความรักสนับสนุนมากกว่าการใช้อารมณ์ หรือแบบเผด็จการ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสดีกในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในครอบครัว รวมทั้งการสร้างกฎระเบียบ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆภายในบ้าน เพื่อลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นบิดามารดาควรจะมีบทบาทหน้าที่ที่จำเป็นทุกด้าน อย่างชัดเจน ให้กับสมาชิกอย่างเหมาะสม และดูแลให้สมาชิกแต่ละคนทำหน้าที่ให้ครบถ้วน การให้เด็กและเยาวชนได้มีอิสระในการกระทำบางอย่าง เช่น การทำกิจกรรมที่เด็กชื่นชอบ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในครอบครัว บิดามารดา ควรหาโอกาสพูดคุย หรือทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เพื่อสร้างความใกล้ชิด และเป็นการเรียนรู้ และทำความเข้าใจอุปนิสัยของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความคุ้นเคยกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เมื่อมีปัญหาเด็กและเยาวชนก็สามารถมาปรึกษาคนในครอบครัวได้อย่างสนิทใจ

การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชน บิดามารดาควรเอาใจใส่และมีความสม่ำเสมอในการฝึกฝนเด็กและเยาวชนให้มีนิสัยรักการศึกษา รักความก้าวหน้า มีความขยันหมั่นเพียร มีระเบียบวินัย และการปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรม ให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติดรวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีในการไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่างๆ ในสังคม รวมทั้งคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กที่อาจจะเสี่ยงต่อการประพฤติดนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น ไม่ควรอนุญาตให้เด็กไปเที่ยวในสถานบันเทิงในเวลากลางคืน

การคบเพื่อน บุคคลในครอบครัว คือ บิดามารดา พี่น้อง หรือบุคคลที่เด็กให้ความรัก ควรตรวจสอบดูแลการคบเพื่อนของเด็ก ให้ข้อคิดและแนะนำในการคบเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีการควบคุมพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม บิดามารดาต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กและเยาวชนมักจะรวมกลุ่มกับเพื่อนในวัยเดียวกัน และมักให้เพื่อนมีความสำคัญกว่าบิดามารดา เมื่อมีปัญหาอะไรมักชอบไปปรึกษาเพื่อน บิดามารดาจึงควรทำความรู้จักอุปนิสัยใจคอและความประพฤติของเพื่อนของเด็กและเยาวชนแต่ละคน เพื่อให้ได้รู้ว่าเด็กและเยาวชนอยู่ในกลุ่มเพื่อนดีหรือไม่ดี เพื่อชี้แนะให้เด็กและเยาวชนรู้จักคบเพื่อนที่ดี ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อม ในขณะที่ด้วยกันบิดามารดาควรจะมีหน้าที่ต่อเพื่อนของเด็กและเยาวชนในลักษณะที่เป็นมิตร เป็นกันเอง ไม่แสดงท่าทางที่รังเกียจ หรือคอยจับผิด เพื่อให้เด็กและเยาวชนจะได้รู้สึกอบอุ่นใจ สบายใจ

ที่จะพาเพื่อนมาบ้านและเป็นการสร้างความไว้วางใจ และแสดงถึงการยอมรับ ของบิดามารดาที่มีต่อเพื่อนของ เด็กและเยาวชน ความมีน้ำใจและความมีเหตุผลของบิดามารดาจะทำให้เด็กและเยาวชนไม่แสดงอาการ ต่อต้าน ถ้าบิดามารดาห้ามปรามการคบหาสมาคมกับเพื่อนที่บิดามารดาเห็นว่าไม่เหมาะสมหรือเพื่อนที่จะนำไปสู่ทางที่ไม่ดี เด็กและเยาวชนก็จะปฏิบัติตาม ส่วนเพื่อนของเด็กและเยาวชนก็จะเกรงใจและไม่กล้าชักชวน ไปในทางที่เสื่อมเสีย และยิ่งไปกว่านั้น บิดามารดาควรทำความรู้จักมักคุ้นกับบิดามารดาของเพื่อนของเด็ก และเยาวชนด้วย หากเกิดอะไรขึ้นการติดต่อและการปรึกษาหารือของบิดามารดาอาจจะช่วยให้เหตุการณ์ร้าย กลายเป็นดี หรือป้องกันปัญหาที่จะเกิดได้ทัน่วงที

1.1 โรงเรียน ผู้บริหารและครู

1.1.1 ควรจัดกิจกรรมที่ครบถ้วนเพื่อการพัฒนาจิตใจ อารมณ์ สังคม และร่างกาย เพื่อให้เด็กและเยาวชน พัฒนาให้เป็นคนที่ เก่ง ดี มีความสุข ได้อย่างถูกวิธี เช่น ด้านกีฬา การประกวดความสามารถด้านต่างๆ การจัดชมรมต่าง ๆ

1.1.2 ควรจัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบดูแล เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาทางการเรียน การคบเพื่อน บุคลิกภาพ และปัญหาอื่นเพราะว่าเด็กอาจจะมีปัญหาที่ซ่อนเร้น และส่งผลต่อพัฒนาการด้านอื่นๆ ของเด็ก และสามารถช่วยเหลือได้ทัน่วงที

1.1.3 จัดโครงการเพื่อการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด เช่น โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน การฝึกทักษะชีวิตในการป้องกันยาเสพติด เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำปัจจัยด้านความขัดแย้งในครอบครัว และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าไปทำการวิจัยทดลอง เพื่อศึกษาหาวิธีที่จะป้องกันการเสพยาบ้าในเด็กและเยาวชน

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าในเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงต่อการเสพยาบ้ากลุ่มอื่นๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กองบัญชาการตำรวจนครบาล. (2542). *สรุปรายงานการจับกุมคดีเกี่ยวกับยาเสพติดประจำปี 2542*. กรุงเทพฯ.

การพัฒนาการระบบ, ส่วน. (2540). *การศึกษาระบบพัฒนาการผลิตในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : ส่วนการพัฒนาการระบบข้อมูล สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ.

กองสารวัตรนักเรียน. (2536). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนไทย*. กรุงเทพฯ : กรมพลศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงสาธารณสุข. (2539). *คู่มือการรณรงค์เพื่อการลดخينการใช้วัตถุออกฤทธิ์ (ยาบ้า) ในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา*. ชาญภูมิ : กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชกร.

กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ. (2526). *ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว*. ปริญญาโท นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กุหลาบ รัตนสังขธรรม. (2541). *สัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก*. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

กิติ ฉายศิริกุล และพนิดา พุ่มไพศาลชัย. (2542). *สารกระตุ้นประสาท ยาบ้า*. เชียงใหม่ : โรงพยาบาลสวนปรุง.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม, สำนัก. (2537). *สรุปสถานการณ์การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการอาหารและยา. สำนัก. (2537). *ยาบ้า*. กรุงเทพฯ : กองเผยแพร่และการควบคุมการโฆษณา. กระทรวงสาธารณสุข.

จิรพันธ์ ไตรทิพย์จรัส. (2542). *โครงสร้างทางสังคมของโรงเรียนกับการแพร่ระบาดของยาบ้า : ศึกษากรณีโรงเรียนมัธยมศึกษา*. ปริญญาโท กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชิตชนก ชิงเขาว์. (2539). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

คุษฎิ โยเหลา, ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และชัยวัฒน์ วงษ์อาสา (2540). *ปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้และติดสารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดยโสธร*. รายงานการวิจัยฉบับที่ 63. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธงชัย อุ่นเอกกลาง. (2540). *ยาบ้า*. โรงพยาบาลธัญญารักษ์. กรมการแพทย์. กระทรวงสาธารณสุข.

ธนพัฒน์ หาพิพัฒน์. (2539). *พฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมและวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา*. ปริญญาโท สศ.ม. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นวรรตน์ ศรีรัฐเพชร. (2539). *สัมพันธภาพของพ่อแม่ลูกกับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น*. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิรมล เปลี่ยนจรรยา. (2530). *การใช้กัญชาและสารระเหยของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร : การเรียนรู้ทางสังคม*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- นิรนาท แสนสา. (2543). กระบวนการเข้าสู่ยาบ้าของนักเรียนวัยรุ่น. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ์. (2534). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บี แอน บี.
- ประภาส สุขทรสนีย์. (2536). ลักษณะการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นศึกษาเฉพาะเขตชุมชนแออัดคลองเตย. ปรินูญานินพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประเสริฐ นานูบี. (2541). การศึกษาเจตคติที่มีต่อสิ่งเสพติดของนักเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 4. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ✓ปรีชา วิทโคต และคนอื่นๆ. (2540). การศึกษาสภาพการใช้ยาเสพติดของนักเรียนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- ผจงผจิต อินทสุวรรณ และคนอื่นๆ. (2539). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการติดยาเสพติดของเยาวชน. รายงานการวิจัยฉบับที่ 55. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดลองทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- รักช้อน รัตน์วิจิตรเวช. (2538). กระบวนการติดยาเสพติด. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ลาดทองใบ ภูอภิรมย์. (2530). บทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาเสพติด. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ลิขิต กาญจนารณ์. (2533). จิตวิทยาพื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์ เล่ม 1. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2531). สาเหตุการติดยาเสพติดในวัยรุ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- . (2531). การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน : แนวคิดทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์.
- วิทยา เกริกกุลลาภินชัย. (2543). การศึกษาวิธีการเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน. สารนิพนธ์ ปรินูญา กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิภา ด้านดำรงกุล, อุษณีย์ ฝั่งปาน และศศิธร แจ่มถาวร. (2539). ความรู้และทัศนคติต่อการเสพยาเสพติด. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ✓วันชัย ธรรมสังการ และคนอื่นๆ. (2540). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการติดยาเสพติดของผู้ป่วยในศูนย์บำบัดรักษา ยาเสพติดภาคใต้. สงขลา : ศูนย์วิจัยพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศาลเยาวชนและครอบครัวสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางกระทรวงยุติธรรม. (2541). รายงานประจำปี 2541. กรุงเทพฯ.
- ศรวิรรณา เจียรวัฒน์ชัย. (2539). "บทบาทของครอบครัวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดในเด็กและเยาวชน", ใน บทความวิจัยยาเสพติด ปี พ.ศ. 2539-2541. หน้า 26-28 กรุงเทพฯ.

- สมจิตต์ ภาติกร และคนอื่นๆ. (2527). มูลเหตุของใจเสภาพเสพยาเสพติดให้โทษและสารเสพติดของเด็กชายวัย
รุ่น *อำเภอเมือง เชียงใหม่*. คณะพยาบาลศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สัมพันธ์ ธนัญญา. (2539). "ประมวลประเด็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว", ใน สถาบันครอบครัว
มุมมองของนักสวัสดิการสังคม. หน้า 199. กรุงเทพฯ : เจพริ้นต์.
- สนิท สมัครการ และคนอื่นๆ. (2530). พฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและสารเสพติดของ
หนุ่มสาวไทย.คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและ
เภสัชกรสาธารณสุข.
- สารวัตรนักเรียน,กอง. (2536). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนไทย.กรุงเทพฯ : กรมพล
ศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชา จันท์ธอม. (2538). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- สุชาติ ตรีพิชัยคุณ. (2541). *กลไกการออกฤทธิ์ของแอมเฟตามีน*. คู่มือแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหา
การระบาดของยาบ้าด้านการแพทย์และสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมชน
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุพัฒน์ ธีรเจริญชัย. (2540). *ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภา มาลากุล และคนอื่นๆ. (2538). ปัญหาการเสพติดและปัญหาทางเพศในเด็กวัยรุ่น. เอกสารการสอนชุด
วิชา พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม (หน่วยที่ 9-15). พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช.
- สุธีรา นัยจันทร์. (2530). *การศึกษาบทบาทครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีครอบครัวผู้ใช้
บริการทางสังคมผู้สูงอายุคืนแดงและครอบครัวสมาชิก ชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสงฆ์. วิทยานิพนธ์
(คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สุธีรา วิสารทพงศ์. (2531). *ผลของความเครียดและแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีผู้ติดยาเสพติด*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต (สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุพัตรา สุภาพ. (2523). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- โสภา ชูพิกุลชัย ชปิลมันน์. (2533). *การศึกษาการแพร่ระบาดของสารติดยาเสพติดในเด็กและเยาวชนย่าน
ชุมชนแออัด : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตกรุงเทพมหานคร*. คณะกรรมการพัฒนาชุมชน สภาสังคม
สงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- สำเนา มากแบน. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและการปฏิบัติของครอบครัวกับลักษณะ
การเสพยาบ้าของวัยรุ่นที่เข้ารับการรักษาในแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลธัญญารักษ์*. วิทยานิพนธ์
นิพนธ์. (การบริหารพยาบาล). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หนึ่งหทัย กอปรศรีสวัสดิ์. (2542). *การศึกษาสาเหตุของการติดยาเสพติดและการคาดหวังในการเข้ารับ
การรักษาของเยาวชนที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการ
แนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อดสำเนา.
- อภิรัฐ ถนอมสิงห์. (2541). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด
ประเภทยาบ้าในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง*. วิทยานิพนธ์ สด.ม. (สังคมวิทยา
และมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2540). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว*. กรุงเทพฯ : เพื่อฟ้าพรินต์ จำกัด.
- อังสนา เปศะนันท์. (2536). *การศึกษากรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนบางโพธิ์มาวาส สังกัด
กรุงเทพมหานครที่มีพฤติกรรมสูดดมสารระเหย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อดสำเนา.

กรินทร์วิโรฒ. อัดสำเนา.

- Asperning Andreas. (1990). "Everyday Problems of Adolescents, Social Environment and The role of Alcohol," *Dissertation Abstracts International*. Vol 51 no.1 : 162-C.
- Dennis V. Ary. And others. (1999). "Adolescent problem behavior : the influence of parent and peer," in *Behaviour Research and Therapy*. Vol 37 no. 3 : 217-230.
- Jesser R. Gerard and others. (1991). *Beyond adolescence : Problem behavior and young adult development*. New York : Cambridge University press.
- Muisiner P Philip . (1994) *Understanding and Treating Adolescent Substance Abuse*. U.S.A. Sage
- Nurco D.N. and others. (1998, February). "The Family Experience of Narcotics and their Subsequent Parent Practices,," *American Journal Drug Alcohol Abuse*. Vol 24.no1: 37-59.
- Nagano,K. (1992,June). "A Study on the Relationship between Solvent Abuse and Alcoholism in Parent Generation,," *Arukoru Kenkyuto yakubutsu Ison*. Vol 27. no 3 ; 297-312
- Schiamberg, Lawrence B. (1988). *Child and Adolescent Development*. New York : Macmillan.
- Terence V. P. Throberry. (1997). *Handbook of antisocial*. U.S.A. : John wiley & sons.
- Tuttle, J. (1995, March). "Family Support Adolescent Individuation and Drug and Alcohol Involvement,," *Journal of Family Nursing* Vol. 1 no. 3 : 303-326.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5726, 5644

ที่ ทม 1012/ ๒๕๒๖

วันที่ ๒๑ กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิญกุล นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนกลาง” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทา สุรักษา และ ศาสตราจารย์ ดร.พองพรรณ เกิดพิทักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทา วงษ์อินทร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนกลาง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิญกุล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เทริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5726,5644

ที่ ทม 1012/ 2425

วันที่ 24 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิญกุล นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญาโท เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนกลาง” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทา ผู้รักษา และ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนกลาง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิญกุล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1012/ 2906

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 25 กรุงเทพฯ 10110

31 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปฏิญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทา สุรักษา และ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในการนี้ นิติมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้แก่ บ้านเมตตา และบ้านบราณี แห่งละ 50 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ในระหว่างเดือนสิงหาคม – กันยายน 2544

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล ได้เก็บข้อมูลในการทำปฏิญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ 2979

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

สิงหาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทา สุรักษา และ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณี นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 1-6 จำนวน 80 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2544

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/3443

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 กันยายน 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสันพิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทา ผู้รักษา และ ศาสตราจารย์ ดร.ส่องพรหม เกิดพิทักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้ให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 1-6 จำนวน 200 คน ตอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ในระหว่างเดือนกันยายน 2544

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ 3442

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/๔ กันยายน 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมคงคา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทา สุรักษา และ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 1 – 6 จำนวน 200 คน ตอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ในระหว่างเดือนกันยายน 2544

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

1. คุณภาพเครื่องมือ
2. สรุปรณีศึกษา
3. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
4. ประวัติย่อผู้วิจัย

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัว

ลำดับข้อ	27% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ	α coefficient : if item deleted
1.	.4516	.7812
2.	.4481	.7814
3.	.3657	.7874
4.	.3025	.7912
5.	.5285	.7752
6.	.3687	.7874
7.	.3516	.7884
8.	.4214	.7837
9.	.3745	.7868
10.	.3390	.7895
11.	.2655	.7949
12.	.3887	.7861
13.	.4840	.7796
14.	.2734	.7928
15.	.3269	.7898
16.	.3860	.7861
17.	.4380	.7822

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัว = 0.7962

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในครอบครัว

ลำดับข้อ	27% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ	α coefficient : if item deleted
1.	.2840	.7544
2.	.3178	.7515
3.	.3548	.7482
4.	.4445	.7404
5.	.3433	.7492
6.	.4218	.7438
7.	.3593	.7478
8.	.3677	.7478
9.	.4130	.7426
10.	.5011	.7343
11.	.3863	.7452
12.	.2665	.7580
13.	.2531	.7581
14.	.4508	.7389
15.	.3285	.7510
16.	.3289	.7512

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในครอบครัว = 0.7603

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการควบคุมดูแลของบิดามารดา

ลำดับข้อ	27% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ	α coefficient : if item deleted
1.	.0874	.8927
2.	.6474	.8855
3.	.5284	.8891
4.	.4204	.8910
5.	.3801	.8922
6.	.6173	.8933
7.	.3831	.8921
8.	.5651	.8870
9.	.7132	.8817
10.	.5956	.8860
11.	.7490	.8819
12.	.7220	.8819
13.	.6944	.8825
14.	.6759	.8835
15.	.5271	.8865
16.	.5899	.8931
17.	.5572	.8873
18.	.6408	.8853
19.	.6272	.8852
20.	.6819	.8837
21.	.4186	.8908

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการควบคุมดูแลของบิดามารดา = 0.8934

ตาราง 15 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

ลำดับข้อ	27% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ	α coefficient : if item deleted
1.	.6089	.8293
2.	.6339	.8272
3.	.4567	.8407
4.	.4757	.8395
5.	.4345	.8446
6.	.6648	.8248
7.	.4186	.8432
8.	.4976	.8380
9.	.4359	.8421
10.	.5669	.8327
11.	.5596	.8333
12.	.4887	.8385

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน = 0.8481

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด และกรอกรายละเอียดลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. เพศ
 ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา
 ประถมศึกษา ปีที่..... ปวส. ปีที่.....
 มัธยมศึกษา ปีที่..... ปริญญาตรีปีที่.....
 ปวช. ปีที่..... อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ข้างเจ้ามีรายได้แต่ละเดือนประมาณ
 ต่ำกว่า 1,000 บาท 2,000-3,000 บาท
 1,000-2,000 บาท มากกว่า 3,000 บาท

5. สถานภาพการสมรสของบิดามารดา
 บิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดาและมารดาเสียชีวิต
 บิดามารดาแยกกันอยู่ บิดาหรือมารดาเสียชีวิต
 บิดามารดาแยกกันอยู่

6. รายได้ของครอบครัวโดยรวมอยู่ในเกณฑ์
 ดีมาก (มีเงินเก็บทุกเดือน) ปานกลาง (พอกินพอใช้)
 ดี (ส่วนใหญ่มีเงินเก็บ) ไม่ดี (ไม่ค่อยพอใช้ เป็นหนี้)

7. ประวัติการใช้ยาบ้า
 ไม่เคยใช้ เคยใช้ ถ้าเคยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ใน ต่อไปนี้
 นานๆ ครั้ง (2-3 เดือนครั้ง หรือน้อยกว่านั้น)
 ใช้ทุกเดือน
 ใช้ทุกสัปดาห์
 ใช้ทุกวัน
 ใช้มากกว่า 1 ครั้ง ต่อวัน

8. ปริมาณยาบ้าที่ใช้
 ครั้งละ ¼ เม็ด ครั้งละ 2-5 เม็ด
 ครั้งละ ½ เม็ด ครั้งละ 6-10 เม็ด
 ครั้งละ 1 เม็ด มากกว่า 10 เม็ดต่อครั้ง

9. วิธีการเสพยาบ้า

- กินเหมือนกินยาทั่วไป
- ใช้ไฟลนแล้วสูดควันเข้าปอด
- ละลายน้ำแล้วฉีดโดยใช้เข็มฉีดยา
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. ระยะเวลาที่ใช้ยาบ้า.....ปี

11. แหล่งที่สามารถหาซื้อยาบ้าได้ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

1.
2.
3.

12. เหตุผลที่ใช้ยาบ้า (กรุณาใส่หมายเลขเพื่อเรียงลำดับความสำคัญของเหตุผลที่ใช้)

- เพื่อให้อ่านหนังสือ หรือทำกิจกรรมต่างๆ ได้นานขึ้น
- เพื่อลดความอ้วน
- เพื่อหาประสบการณ์แปลกใหม่
- เพื่อให้เข้ากับเพื่อนได้
- เพื่อนชวนให้ลอง
- คลายความกุ่มใจ
- อยากรู้ฤทธิ์ยา
- อื่นๆ (ระบุ).....

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน

โดย กนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 5 ตอน

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล
- ตอนที่ 2 ความขัดแย้งในครอบครัว
- ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในครอบครัว
- ตอนที่ 4 การควบคุมดูแลของบิดามารดา
- ตอนที่ 5 การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

- 1 การตอบแบบสอบถามในแต่ละตอน ให้ใส่เครื่องหมายถูกลงในช่องที่ตรงกับสภาพเป็นจริงของท่านมากที่สุด
- 2 ขอความกรุณาตอบข้อคำถามให้ครบทุกข้อ เพราะถ้าขาดข้อหนึ่งข้อใด จะทำให้แบบสอบถามนี้ไม่สมบูรณ์ และไม่สามารถนำผลไปวิเคราะห์ผลได้
4. แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 7 หน้า มีข้อคำถามทั้งหมด 65 ข้อ
5. ข้อมูลที่ท่านตอบลงไปแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับ และนำไปเพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความขัดแย้งในครอบครัว

คำชี้แจง

แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำ ของท่าน ขอให้ท่านอ่านคำถามแต่ละข้อทางด้านซ้ายมือ แล้วพิจารณาว่าในข้อคำถามที่กำหนดมีความจริงกับท่านมากที่สุด จากนั้นขอให้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยแต่ละคำตอบมีความหมายดังนี้

จริง หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงของท่าน
ไม่จริง หมายถึง ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
1.	ข้าพเจ้าทะเลาะกับพ่อแม่ด้วยสาเหตุเพียงเล็กน้อย.....
2.	ข้าพเจ้ามีความคิดเห็นไม่ตรงกับพ่อแม่.....
3.	ข้าพเจ้าโต้เถียงกับพ่อแม่อย่างรุนแรง.....
4.	ข้าพเจ้าโต้เถียงกับพ่อแม่ในเรื่องการแบ่งหน้าที่การงานภายในบ้าน.....
5.	พ่อแม่บ่นว่าเรื่องผลการเรียนที่ไม่ดีตามที่ท่านต้องการ.....
6.	เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าจะทำงานส่วนตัว เล่น หรือพักผ่อนพ่อแม่มักบ่นและให้สนใจในเรื่องการเรียนจนข้าพเจ้ารำคาญ.....
7.	พ่อแม่ชอบทะเลาะกันเองจนข้าพเจ้ารำคาญ.....
8.	ข้าพเจ้าไม่พอใจที่พ่อแม่มอบหมายงานในบ้านให้.....
9.	พ่อแม่มีเรื่องถกเถียงกับคนในบ้านจนข้าพเจ้ารำคาญ.....
10.	พ่อแม่ลงโทษอย่างรุนแรง เมื่อท่านเกิดอารมณ์โมโห.....
11.	พ่อแม่บ่นว่าเรื่องการใช้จ่ายของข้าพเจ้า.....
12.	พ่อแม่ไม่พอใจ เมื่อข้าพเจ้าทำกิจกรรมที่ข้าพเจ้าชอบ เพราะทำให้เสียเวลาเรียน.....
13.	เมื่อข้าพเจ้านอนตื่นสายในวันหยุดพ่อแม่มักบ่นว่าจนนำรำคาญ.....
14.	ข้าพเจ้าพอใจที่จะทำตามคำสั่งของพ่อแม่.....
15.	ข้าพเจ้าพอใจที่จะทำตามกฎระเบียบที่กำหนดพ่อแม่ให้.....
16.	พ่อแม่หัวเก่าไม่เข้าใจความต้องการของข้าพเจ้า.....
17.	พ่อแม่ไม่พอใจการวางตัวของข้าพเจ้าเวลาที่ข้าพเจ้าอยู่ในกลุ่มเพื่อน.....

ข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 14,15

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในครอบครัว

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการระดับความเป็นจริงในการควบคุมดูแลของบิดามารดา ขอให้
อ่านคำถามแต่ละข้อทางด้านซ้ายมือ แล้วพิจารณาว่าในข้อคำถามที่กำหนดมีความจริงกับตัวท่านมากที่สุด
จากนั้นขอให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ที่ตรงกับความเป็นจริงกับท่านมากที่สุด โดยแต่ละ
คำตอบมีความหมายดังนี้

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมาก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย

ข้อที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	ไม่แน่ใจ	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
1.	สมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้ารับประทานอาหารร่วมกัน.....
2.	สมาชิกในครอบครัวและข้าพเจ้ามักพูดคุยกันเมื่อมีเวลาว่าง.....
3.	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆในครอบครัว.....
4.	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในครอบครัวเสมอ.....
5.	สมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้ามีโอกาสไปเที่ยวนอกบ้านร่วมกัน เช่น สวน สาธารณะ สวนสัตว์.....
6.	เมื่อมีปัญหาในครอบครัว สมาชิกในบ้านพยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน...
7.	สมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้าไม่มีโอกาสได้พูดคุยกัน.....
8.	ครอบครัวของข้าพเจ้าหาโอกาสที่จะพักผ่อนร่วมกัน เช่น ดูโทรทัศน์ อ่าน หนังสือ ฟังเพลง เล่นเกม.....
9.	ครอบครัวของข้าพเจ้าต่างคนต่างอยู่.....
10.	สมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้ามีโอกาสไปเยี่ยมญาติร่วมกัน.....
11.	เมื่อมีเวลาว่างครอบครัวของข้าพเจ้าทำงานอดิเรกด้วยกัน.....
12.	การแสดงความคิดเห็นของข้าพเจ้า ไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกใน ครอบครัว.....
13.	การพูดคุยกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่เป็นเรื่องที่ต้องกระทำ
14.	เมื่อมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในบ้าน พ่อแม่จะเล่าเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นให้ สมาชิกในครอบครัวทุกคนได้ฟัง.....
15.	เมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ พ่อแม่จะทำตามเสียงส่วนใหญ่ของ
16.	สมาชิกในครอบครัว.....
	พ่อแม่ไม่สนใจเมื่อข้าพเจ้าขอคำปรึกษา.....

คำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 7,9,16

ตอนที่ 4 การควบคุมดูแลของบิดามารดา

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการระดับความเป็นจริงในการควบคุมดูแลของบิดามารดา ขอให้
อ่านถามแต่ละข้อทางด้านซ้ายมือ แล้วพิจารณาว่าในข้อคำถามที่กำหนดมีความจริงกับตัวท่านมากที่สุด จาก
นั้นขอให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ที่ตรงกับความเป็นจริงกับท่านมากที่สุด โดยแต่ละคำ
ตอบมีความหมายดังนี้

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงของท่านบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมาก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		จริงมากที่สุด	จริงมาก	เป็นจริงบ้าง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1.	พ่อแม่แนะนำให้เลือกคบเพื่อนที่ตั้งใจเรียน.....
2.	พ่อแม่ห้ามข้าพเจ้าคบกับเพื่อนที่มีนิสัยชอบทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น.....
3.	พ่อแม่ให้เงินใช้ในจำนวนที่เหมาะสม.....
4.	พ่อแม่ดูแลให้ข้าพเจ้าใช้เงินอย่างประหยัด.....
5.	ข้าพเจ้าสามารถซื้ออะไรก็ได้ตามต้องการโดยไม่ต้องปรึกษาพ่อแม่ก่อน.....
6.	พ่อแม่จะเรียกข้าพเจ้าไปซักถาม เมื่อข้าพเจ้าใช้เงินมากกว่าปกติ.....
7.	พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ไปค้างบ้านเพื่อนหรือญาติ.....
8.	พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ไปเที่ยวกลางคืนกับเพื่อน.....
9.	พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ โดยเฉพาะเวลากลางคืน.....
10.	พ่อแม่อบรมเรื่องการวางตัวกับเพื่อนต่างเพศอย่างเข้มงวด.....
11.	พ่อแม่กวดขันเรื่องการคบเพื่อนที่มีนิสัยชอบเที่ยวกลางคืน.....
12.	พ่อแม่กวดขันเรื่องการคบเพื่อนที่ดื่มสุรา สูบบุหรี่.....
13.	พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าสูบบุหรี่.....
14.	พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าดื่มสุรา.....
15.	พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดี ด้วยการไม่สูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติด.....
16.	พ่อแม่ไม่สนใจว่าข้าพเจ้าไปอยู่ที่ไหนหลังเลิกเรียน.....
17.	พ่อแม่ซักถามรายละเอียดของเพื่อนที่ข้าพเจ้าไปค้างคืนด้วย.....
18.	เมื่อพ่อแม่ทราบที่ข้าพเจ้าออกไปนอกบ้าน ท่านจะถามเวลากลับบ้าน.....
19.	ข้าพเจ้าต้องกลับบ้านตรงตามเวลา.....
20.	ข้าพเจ้าต้องขออนุญาตพ่อแม่ก่อนออกจากบ้าน.....
21.	พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องปฏิบัติตามกฎระเบียบ.....

ข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 5,16

ตอนที่ 5 การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

คำชี้แจง

แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำ ของท่าน ขอให้ท่านอ่านคำถามแต่ละข้อทางด้านซ้ายมือ แล้วพิจารณาว่าในข้อคำถามที่กำหนดมีความจริงกับท่านมากที่สุด จากนั้นขอให้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยแต่ละคำตอบมีความหมายดังนี้

จริง หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงของท่าน
ไม่จริง หมายถึง ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
1.	เพื่อนของข้าพเจ้าชายยباب้า.....
2.	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนที่เสพยาบ้า.....
3.	ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่มีนิสัยลักขโมย.....
4.	ข้าพเจ้าเคยร่วมมือกับเพื่อนในการขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น.....
5.	ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่มีนิสัยชอบทะเลาะวิวาท.....
6.	ข้าพเจ้าตามเพื่อนไปเที่ยวกลางคืน.....
7.	เพื่อนพาข้าพเจ้าไปสถานบันเทิงที่มีการจัดปาร์ตี้ยาเสพติด.....
8.	เพื่อนของข้าพเจ้าเป็นคนจัดหายาบ้ามาให้.....
9.	ข้าพเจ้าร่วมดื่มสุรากับเพื่อนเสมอ.....
10.	เพื่อนของข้าพเจ้าสูบบุหรี่.....
11.	ข้าพเจ้าคบกับกลุ่มเพื่อนที่ตั้งใจเรียน.....
12.	ข้าพเจ้าคบกับกลุ่มเพื่อนที่มีความประพฤติดี.....

ข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 11,12

กรณีศึกษาที่ 1 : วรรณ

วรรณ เพศหญิง อายุ 17 ปี รูปร่างท้วม ผิวขาว คอยเก่ง ร่าเริง จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาศัยอยู่กับแม่ วรรณเป็นลูกคนโต มีน้องชาย 1 คน ปัจจุบันแม่ย้ายมาเช่าบ้านอยู่ในกรุงเทพฯ หลังจากที่วรรณมาอยู่ในสถานพินิจ วรรณเล่าให้ฟังว่าพ่อกับแม่หย่ากันตั้งแต่วรรณเรียนชั้นม. 1 ตอนที่พ่อกับแม่อยู่ด้วยกันมักจะทะเลาะกันเป็นประจำ บางครั้งพ่อจะทำร้ายร่างกายแม่ พ่อไปมีภรรยาใหม่อีกบ้านหนึ่ง สาเหตุที่ทะเลาะกันส่วนใหญ่มาจากปัญหาเรื่องการเงินไม่พอใช้ เนื่องจากแม่จะเป็นคนรับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่ายในบ้านคนเดียว ส่วนเงินพ่อที่หามาได้ส่วนใหญ่จะนำไปให้ภรรยาใหม่จนหมด วรรณไม่ชอบการกระทำของพ่อ (แม่เหล้าแล้วทุบตีแม่, ต่ำว่าวรรณ, ไม่ทำงานที่เป็นหลักแหล่ง)ที่ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัวและชอบทำร้ายแม่ แต่ถ้ามืดมืดแล้วพ่อจะอารมณ์ดีและมาพูดคุยเล่นด้วย ชักถามการเรียนของวรรณและน้องชายบางเป็นบางครั้ง แต่ส่วนใหญ่พ่อจะคุยเล่นกับน้องชายมากกว่า ความต้องการของวรรณอยากให้พ่อทำงานเพื่อช่วยหาเงินบ้าง และอยากให้พ่อกลับมาอยู่บ้าน ถึงแม้ว่าเวลาที่พ่อกลับมาอยู่บ้านจะทะเลาะกับแม่บ้าง ก็ยังดีกว่าที่บ้านไม่มีพ่ออยู่ด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกับแม่ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก รู้สึกรักและสงสารแม่มาก เมื่อวรรณจบ ม. 3 จึงออกมาช่วยแม่ทำงานหาเงิน สงสารแม่เวลาทะเลาะกับพ่อ เพราะแม่เป็นคนไม่ค่อยพูด เวลาพ่อตำว่า แม่จะเป็นฝ่ายเงียบไม่เถียงด้วย เวลาขอเงินหรือต้องการอะไรแม่จะเป็นคนหามาให้ แม่จะเอาใจใส่ลูกเป็นอย่างดี ถ้ามีเวลาว่างแม่จะพาไปเที่ยวที่สวนสาธารณะที่อำเภอแต่ไม่บ่อยนัก เวลาที่วรรณมีปัญหาจะไม่ค่อยปรึกษาแม่เพราะไม่อยากให้แม่ไม่สบายใจ ส่วนใหญ่จะพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหรือไม่ก็ปรึกษาเพื่อน วรรณมีน้องชายเพียงคนเดียวอายุ 5 ขวบ มีความใกล้ชิดกันมาก มีความสัมพันธ์กันดี วรรณรักและห่วงใยน้องมาก เพราะอายุห่างกันมาก และเป็นคนเลี้ยงน้องมาตั้งแต่เกิด วรรณมียาย อาศัยอยู่บริเวณบ้านใกล้ๆ กัน ยายมักจะว่าแม่เสมอเรื่องที่ไปแต่งงานกับพ่อเพราะยายเห็นว่าพ่อเป็นคนเจ้าชู้ ไม่ค่อยสนใจทำงาน แต่ยายจะสงสารวรรณกับน้อง เวลาที่มีขนมหรือเงินก็มักจะนำมาให้เสมอ แต่วรรณไม่ค่อยจะสนิทกับยายมากนัก วรรณอยากให้ครอบครัวของตนเองกลับมาอยู่ด้วยกันครบ พ่อ แม่ ลูก เวลาเห็นครอบครัวคนอื่นอยู่ด้วยกันจะรู้สึกน้อยใจ เสียใจ รู้สึกเป็นปมด้อยที่ตนเองไม่มีพ่อเหมือนคนอื่น ๆ มักจะแอบร้องไห้บ่อยๆ ทำให้รู้สึกว่าตนเองเป็นคนใจอ่อน ไม่เข้มแข็ง และเป็นคนมีปมด้อยเรื่องครอบครัว (เรื่องไม่มีพ่อ) เชื่อคนง่าย คิดมากในเรื่องที่เสพยาบ้า รู้ว่ายาบ้าเป็นสิ่งไม่ดีแต่ก็ใช้ยาบ้าเพราะอยากจะมีความสุข แต่ถ้าตนเองเป็นคนมีจิตใจเข้มแข็งมากกว่านี้คงไม่เสพยาบ้า

วรรณเล่าว่ามีเพื่อนสนิทจากหมู่บ้านเดียวกัน ที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯด้วยกัน 1 คน วรรณคิดว่าตนเองเป็นคนติดเพื่อน และรักเพื่อนมาก เพื่อนพูดอะไรจะเชื่อหมด และทำตามเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกับเพื่อนเป็นไปด้วยดี ช่วยเหลือกันดี เวลามีอะไรก็มักจะแบ่งปันกันเสมอ สาเหตุที่ทำให้เสพยาบ้า คือ เพื่อนที่ทำงานอยู่ที่เดียวกันชวนให้ลองเสพ เนื่องจากวรรณเข้ามาทำงานร้านอาหารในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นร้านอาหารที่ขายตอนกลางคืนทำให้วรรณต้องอยู่จนดึก ในระยะแรกของการทำงานสามารถอยู่ดึกได้อย่างสบาย ไม่มีปัญหาในการทำงาน สามารถเก็บเงินได้จำนวนมากและสามารถซื้อสร้อยทองใส่ และมีเงินเก็บส่งไปให้แม่ที่ต่างจังหวัด เจ้าของร้านก็รัก เพราะวรรณเป็นคนขยันทำงาน และมักจะให้เงินค่าแรงเพิ่ม ทำให้วรรณอยากทำงานมากขึ้นเพราะหวังว่าจะได้เงินเยอะๆ ส่งไปให้แม่ จนเพื่อนที่ทำงานอยู่ด้วยกันแนะนำให้ใช้ยาบ้าเพื่อที่จะทำงานได้นานและอยู่ได้จนสว่าง แต่วรรณปฏิเสธเพราะเจ้าของร้านมีข้อห้ามว่าถ้าใครใช้ยาบ้า จะไล่ออกจากงาน และจะจับส่งตำรวจ จึงไม่กล้าใช้ แต่เพื่อนที่อยู่ด้วยกันแอบเจ้าของร้านใช้และเห็นเพื่อนใช้บ่อยๆ ซึ่งแหล่งที่ขายยาบ้าเป็นโรงแรมย่านรูตอยู่ด้านหลังร้านอาหาร เวลาเพื่อนไปรับยา (เพื่อนจะเรียกว่า “ไปซื้อขนม”) เพื่อนก็จะชวนไปด้วย เพื่อนบอกว่าใช้แล้วสนุก ไม่คิดมาก ลืมทุกข์ เพื่อนชวนหลายครั้งแต่ไม่กล้าเสพเพราะกลัวติด แต่พอหลังๆ เห็นเพื่อนเสพบ่อยๆจึงอยากลองใช้ดูจะได้ลืมเรื่องครอบครัว ลืมเรื่องพ่อ เมื่อลองแล้วก็ลืมเรื่องทุกข์ได้จริงๆ แต่เป็นระยะสั้นๆ พอหมดฤทธิ์ยา ก็เหมือนเดิม ก็ใช้ยาบ้ามา

เรื่อยๆ จนเงินเก็บเริ่มหมด ทองที่มีอยู่ก็นำไปขายเพื่อมาซื้อยาบ้าเสพ ทำงานได้ไม่นานเหมือนก่อน จนเพื่อนแนะนำให้รับยาบ้ามาขายเอง ก็ตัดสินใจขายเพราะรู้จักกับคนขายยาบ้าอยู่ก่อน ขายยาบ้าอยู่ 6 - 7 เดือนมีเงินเก็บเป็นหมื่น จึงกลับบ้านเอาเงินไปให้แม่ ซื้อทองให้แม่ใส่ เมื่อแม่ถามว่าเอาเงินมาจากไหน ก็โกหกว่าลงทุนขายค้ายกับเพื่อน แม่ก็ไม่สงสัย รู้สึกดีใจที่แม่และน้องอยู่สบายๆไม่ต้องทำงานหนัก หลังจากนั้นจึงลงทุนซื้อยาบ้าเพิ่มกว่าเท่าโดยเพื่อนเป็นคนไปรับของและหาลูกค้าให้ ขายมาเรื่อยๆจนโดนเพื่อนโกงยาและเงินค่ายาไปหมื่นกว่าบาท จึงออกมารับของเอง สาเหตุที่ถูกจับได้เพราะไปเสพยาบ้าที่บ้านของเพื่อน ซึ่งบ้านหลังนี้เคยถูกจับข้อหาขายยาบ้ามาก่อนแต่บรรณไม่รู้ ว่าตำรวจเพิ่งเลี้ยงบ้านหลังนี้อยู่เมื่อบรรณเข้าออกบ้านนี้บ่อยๆ จึงโดนเพิ่งไปด้วย จนตำรวจสะกดรอยตามไปที่บ้านพักและถูกจับตอนไปรับยาบ้า แต่ตอนนั้นขายยาบ้าไปบ้างแล้วจึงมีเหลือติดตัวไม่มาก มียาอยู่ประมาณ 9 เม็ด โดนจับมีไว้เพื่อเสพ พอถูกจับมาอยู่บ้านปรานีแม่และน้องชายก็ย้ายมาจากต่างจังหวัดมาเข้าบ้านและทำงานที่โรงงานเพื่อจะมาดูแลบรรณ

กรณีศึกษาคนที่ 2 : อร

อร เพศหญิง อายุ 18 ปี จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนถูกจับ อาศัยอยู่กับย่า น้องสาว 2 คน อาผู้ชาย 2 คน อาสะใภ้ 2 คน หลาน 4 คน และมีลูกชายอายุ 1 ขวบ 8 เดือน สภาพครอบครัวพ่อแม่หย่ากันตั้งแต่ยังเล็กจำไม่ได้ว่าเป็นอย่างไรบ้างความสัมพันธ์กับพ่อเคยสนิทกับพ่อในตอนเด็กๆ เมื่อโตขึ้นไม่ค่อยสนิทกับพ่อ แต่อรก็รักพ่อ พ่อทำงานเป็นพนักงานรถไฟอยู่ที่เชียงใหม่ นานๆครั้งพ่อจะลงมาเยี่ยมและพาไปเที่ยว และเอาเงินมาให้ย่า ความสัมพันธ์ระหว่างอรกับแม่อรจำไม่ค่อยได้ว่าแม่มีนิสัยอย่างไร แต่รู้สึกคิดถึงแม่และยังรู้สึกรักแม่ ความสัมพันธ์ระหว่างอรกับพี่น้อง อรมีน้องสาว 2 คน อรจะสนิทสนมกับน้องสาวคนที่ 2 มากกว่าน้องคนสุดท้อง เพราะมีอายุใกล้เคียงกัน อรรักและเป็นห่วงน้องทั้งสองคนมาก กลัวจะไม่มีใครส่งเสียน้อง กลัวว่าน้องจะเป็นแบบตัวเอง เวลามีปัญหาอรจะมาระบายพูดคุยให้น้องสาวคนรองฟัง มักจะผลัดกันเป็นที่ปรึกษาเวลาใครมีปัญหาจะช่วยกัน อรจะคอยสอน หลังจากออกจากโรงเรียนและคิดว่าน่าจะคอยสอนน้องสาวให้ทำตัวดีๆ ตั้งใจเรียนให้ดูตัวเองเป็นตัวอย่าง ย่าเป็นคนเข้มงวด จู้จี้ขี้บ่น เนื่องจากฐานะทางบ้านไม่ค่อยดี และอาศัยอยู่ด้วยกันหลายคนทำให้รายจ่ายในบ้านมีมาก ในวัยเด็กย่าจะไม่ค่อยให้อรและน้องออกนอกบ้าน เพราะกลัวว่าเมื่อออกนอกบ้านไปเห็นคนอื่นกินขนมหรือมีของเล่นแล้วอยากได้บ้าง ย่าจะไม่มีเงินซื้อให้เหมือนคนอื่น จึงมีเรื่องทะเลาะกับย่าบ่อย เพราะอยากออกไปเล่นข้างนอกหรืออยากไปเที่ยว ย่าก็ไม่ให้ไปจะให้อยู่แต่ในบ้านทำให้รู้สึกว่าย่าไม่เข้าใจตนเอง เมื่อโตขึ้นอรจะสนิทกับคนข้างบ้านซึ่งมีลูกสาวอยู่ในวัยเดียวกับอรมักจะมาชวนออกไปเที่ยวด้วยกันเพื่อให้ไปเป็นเพื่อนกับลูกสาวของคนข้างบ้าน ย่ามักจะบ่นว่า "ถ้าเราไม่มีเงินก็ไม่ต้องไปอาศัยคนอื่นเที่ยวมันไม่ดี" ทำให้อรรู้สึกว่าย่าไม่เข้าใจตนเอง บางครั้งอยากได้เสื้อผ้าของใช้ของที่เพื่อนมีก็ไม่เคยได้ รู้สึกน้อยใจ แต่ก็เข้าใจว่าย่าไม่มีเงินซื้อให้ พอขึ้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เริ่มหนีเที่ยวห่าง ย่าจับได้ก็ถูกตี แต่ก็หนีเที่ยวมาเรื่อยๆ เริ่มทะเลาะกับย่ามากขึ้น ส่วนอาผู้ชาย และอาสะใภ้ อรไม่ค่อยชอบอาผู้ชายเพราะชอบว่าอรว่าเป็นภาระ และสิ้นเปลือง อามักจะว่าเรื่องความประพฤติของอรเสมอ (หนีโรงเรียนไปเที่ยว , กลับบ้านดึก, การเรียน) แต่ย่าจะออกมารับแทน อรกับอาผู้ชายจึงไม่ค่อยถูกกัน จะต่างคนต่างอยู่ เวลาอรอยู่บ้านเฉยๆ อาผู้ชายจะคอยพูดจากระแทกกระเทียบ หว่านขี้เกียจบ้าง นอนกินบ้านกินเมือง เอาเปรียบคนอื่น ทำให้เบื่อไม่อยากจะอยู่บ้านเวลาอาผู้กลับเข้าบ้าน ส่วนมากเมื่อเวลาอาผู้ชายกลับมาบ้านอรจะออกมานั่งคุยกับที่ร้านขายของข้างบ้าน บางครั้งอาผู้ชายจะให้อาสะใภ้ออกมาตามเข้าบ้าน ถ้าอรไม่เข้าบ้านอาผู้ชายก็จะออกมาเองและด่าว่า จนกว่าจะเข้าบ้าน แต่ไม่เคยถูกอาตีเพราะอายุยังเกรงใจย่าอยู่จึงไม่กล้าตี

เพื่อนส่วนใหญ่เป็นเพื่อนเที่ยว เจอกันในสถานบันเทิง ไม่สนิทกับใครเป็นพิเศษ ส่วนเพื่อนที่คบอยู่ที่โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเพื่อนที่ไม่ค่อยตั้งใจเรียน ตอนเย็นหลังโรงเรียนเลิกก็จะไปเดินเล่นในศูนย์การค้า หรือไม่ก็ไปตามบ้านเพื่อนที่พ่อแม่เพื่อนไม่ว่า หรือไม่อยู่บ้าน เวลาอยู่กับเพื่อนก็จะคุยเรื่องเที่ยว ถ้าว่างมาก ๆ ก็เล่นไพ่กัน มีเพื่อนบางคนบางคนก็สูบบุหรี่ กินเหล้า จะกินกันตอนไปงานวันเกิดเพื่อน หรือเวลาไปเที่ยวถ้ามีให้กินถ้าไม่มีก็ไม่กิน ส่วนใหญ่เพื่อนเป็นคนเอามา เพราะออร์ไม่มีเงินซื้อ ในช่วงที่อยู่ตอนม. 2 จะคบเพื่อนกลุ่มเที่ยว เริ่มหนีโรงเรียน โดนลงโทษบ่อย จนกระทั่งถูกเชิญผู้ปกครอง ยามาที่โรงเรียน ยาโกรธถามว่าจะเอาอย่างไรจะเรียนหรือไม่เรียน อรบอกว่าจะเรียนต่อ แต่ก็ยังหนีเที่ยวอีก จนเวลาเรียนไม่พอ และไม่มีสิทธิ์สอบ อรเลยไม่ไปโรงเรียนอีก ยามารู้ทีหลังยาโกรธมากจึงไล่อรออกจากบ้าน เมื่อออกจากโรงเรียนตอนแรก ๆ ย้ายมาอยู่กับเพื่อนโรงเรียนเดียวกัน ไปอยู่กับเพื่อนเฉย ๆ ไม่ได้ทำอะไร พ่อ แม่ของเพื่อนใจดี อยู่บ้านเพื่อนได้เดือนกว่า ๆ เพราะเกรงใจเพื่อน และพ่อแม่เพื่อนให้เงินใช้ อรก็ยังติดต่อกับเพื่อนกลุ่มเดิมยังเที่ยวด้วยกัน จนกระทั่งมาทำงานเป็นมาร์คก็ ก็เริ่มห่าง และมีเพื่อนกลุ่มใหม่ส่วนใหญ่จะอายุมากกว่า เป็นพี่ที่ทำงานอยู่ด้วยเป็นเด็กเสิร์ฟกับพวกคิวมอเตอร์ไซด์ ช่วงนี้เริ่มเที่ยวมากขึ้น พี่ที่ทำงานเป็นคนพาไปตามร้านอาหารคาราโอเกะ พี่ในกลุ่มมีทุกรูปแบบกินเหล้า บุหรี่ กล้วยชา ยาบ้า แต่อรเสพยาบ้าอย่างเดียว ตอนกลางคืนหลังเลิกงานก็ไปเที่ยวตามรถ ตามผับ แรก ๆ ก็สูบบุหรี่ กินเหล้า จนมารู้จักเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งในผับ เขาชวนไปนอนที่บ้าน พอไปถึงก็มีเพื่อนของเพื่อนรออยู่ก่อนแล้ว เพื่อนบอกว่า "เดี๋ยวมีปาร์ตี้กัน" ตอนแรกไม่รู้ว่ปาร์ตี้คืออะไรพอเข้าไปในบ้าน (เป็นห้องเช่าเล็กๆ ห้องเดี่ยวแคบ) มีแต่ควันเต็มไปหมด เข้าไปข้างในมีทั้งผู้หญิงผู้ชาย ทั้งกลิ่นกล้วยชา กลิ่นบุหรี่ เพื่อนชวนให้ลองยาบ้า อยากรู้ว่าเป็นอย่างไรเลยลองเสพ และก็เสพมาเรื่อยๆ จนติดและตัวเองก็ขายยาบ้าด้วย ก็ใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อนกลุ่มนี้จนมีแฟน (เจอกันที่โต๊ะสนุก) ตอนแรกแฟนไม่รู้ว่คิดยาบ้าจนมาอยู่ด้วยกันตอนหลังแฟนก็ติดยาบ้าด้วย และช่วยกันขายยาบ้าด้วยกัน เงินที่ได้มาส่วนหนึ่งก็เอาไปให้น้องสาวไว้ใช้จ่ายในบ้าน ซื้อมือถือของใช้ต่างๆในบ้าน แต่น้องไม่รู้ว่ได้เงินมาจากไหน เวลานั้นเองถามก็บอกว่าทำงานมา จนเลิกกับแฟน (คบกันไม่กี่เดือน) ยาก็ตามให้กลับไปอยู่บ้าน แต่ยายังไม่รู้ว่คิดและขายยาบ้า มาอยู่กับยาก็รับจ้างซักเสื้อผ้า แต่ยังไม่เสพและขายยาบ้าอยู่ ช่วงนี้จะมีเงินเยอะ อยากได้อะไรก็ได้ อยากกินอะไรก็ได้กิน มีเงินส่งเสียน้องสาวทั้งสองคนเรียน และมีแฟนใหม่และมีลูกชายหนึ่งคน ชีวิตอยู่อย่างสุขสบาย ("ไม่ต้องมองคนอื่นกินเหมือนตอนเด็ก") แต่ยังไม่รับจ้างซักเสื้อผ้าเพื่อบ่งหน้าเวลายากับน้องสาวถามเรื่องเงินค่าใช้จ่ายจะได้บอกว่มาจากการรับจ้างซักเสื้อผ้า ช่วงนี้ตำรวจเริ่มเข้ามาตรวจซอยแถวๆบ้านบ่อย เพราะสก๊อต (ตำรวจสายสืบ) รู้ว่บ้านไหนขายยาบ้า เคยโดนค้นหลายครั้งแต่ไม่เจอยาบ้า ยาก็บอกรู้ก็โดนตำและห้ามไม่ให้ขายถ้าเจอยาบ้าในบ้านจะไล่ออกจากบ้าน จากนั้นเลิกขายยาบ้า และพยายามเลิกยาบ้าเอง แต่ไม่สำเร็จ ตอนหลังอามาเจอยาบ้าที่จะเสพเองอาจึงไล่ออกจากบ้านก็เลยต้องย้ายออกมาอยู่ข้างนอก ตำรวจก็ตามจับ ต้องคอยหลบๆซ่อนๆ จะกลับเข้าบ้านได้ก็ตอนกลางคืนเอาเงินมาให้น้องสาว และกลับมาหาลูกชาย เวลาที่ยากับอาหลับไปแล้ว (ไม่ยากให้ยารู้) ก็จะได้น้องสาวคนรองคอยช่วยเหลือให้กินข้าว หาเสื้อผ้าให้เปลี่ยน เป็นอยู่เกือบสองเดือน ร่างกายผอมโทรมไม่ไหว จนมีอยู่คืนหนึ่งยาคืนมาเจอยาบอกให้อยู่บ้านไม่ต้องไปไหนแล้ว ก็กลับมาอยู่บ้านเหมือนเดิม แต่ยังไม่เสพยาบ้าจนถูกตำรวจจับข้อหาซื้อยาบ้าเพื่อเสพ เพราะออร์เคยมีประวัติและตำรวจก็้องเล่นงานอยู่แล้วกลับมาอยู่บ้านเลยถูกค้นและถูกจับได้

กรณีศึกษาที่ 3 : เดือน

เดือน เพศหญิง อายุ 15 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันอาศัยอยู่กับพ่อ และแม่ มีอาชีพขายพวงมาลัยตามสี่แยก ความสัมพันธ์ของพ่อกับแม่ไม่ค่อยดีมีทะเลาะกัน เวลาทะเลาะกันพ่อจะทำร้ายร่างกายแม่เสมอ แต่แม่ก็ทน ไม่ค่อยมีปากเสียง ความสัมพันธ์ระหว่างเดือนกับพ่อ ไม่ดี เดือนบอกว่าเกลียดพ่อ เคยมีความคิดอยากให้พอกินเหล้าเมาจนตาย พ่อไม่มีความรับผิดชอบ ไม่ให้รายชอบทุบตีทำร้ายร่างกายแม่กับเดือนเวลาเมา ไม่ยอมทำงาน กินแต่เหล้ามีเงินเท่าไรเอาไปซื้อเหล้าหมด เวลาไม่มีเงินกินเหล้าก็จะบังคับให้เดือนออกไปขายพวงมาลัย ออกไปเซ็ดกระดาษรถยนต์ตามสี่แยก พ่อไม่เคยสนใจว่าคนในบ้านจะเป็นอย่างไร ถ้าไม่ได้ในสิ่งที่พ่อต้องการพ่อก็จะโวยวาย ตำหนิตะโกนเสียงดัง เดือนก็จะออกจากบ้านไปนั่งเล่นอยู่บ้านเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างเดือนกับแม่ เดือนบอกว่ารักแม่ แต่บางทีเดือนก็ไม่ชอบและไม่เข้าใจการกระทำของแม่ที่ชอบเอาใจแต่พ่อและไม่รักตนเองรักพ่อกว่า ทั้งที่พ่อไม่ทำงานแม่ก็ไม่ว่า เดือนไม่มีพี่น้องเป็นลูกคนเดียว บางทีก็รู้สึกเหงาไม่มีเพื่อนคุย เวลามีปัญหาหรือมีเรื่องไม่สบายใจเดือนก็จะไปหาเพื่อน เพราะไม่มีญาติที่สนิทมีแต่เพื่อนแถวละแวกบ้านที่ขายพวงมาลัยด้วยกัน เพื่อนที่โรงเรียนไม่มีที่สนิท ส่วนใหญ่จะสนิทกับเพื่อนที่ขายพวงมาลัยด้วยกัน เล่นด้วยกันตั้งแต่เด็กๆ ในกลุ่มมีอยู่ 3 คน ผู้หญิง 2 คน ผู้ชาย 1 คน เพื่อนส่วนใหญ่จะตมกาว ดมกันตั้งแต่ ป.5-ป.6 มันห่างๆ ได้มาก็แบ่งๆ กัน หลังจากจบ ป. 6 เดือนไม่ได้เรียนต่อเพราะพ่อไม่ให้เรียน พ่อให้ออกมาช่วยขายพวงมาลัย และเดือนก็ไม่อยากเรียนเพราะเรียนไม่เก่งและอยากออกมาช่วยแม่ทำงานหาเงิน เมื่อไม่ต้องไปโรงเรียน ทำให้เดือนมีเวลาอยู่กับเพื่อนมากขึ้น เพื่อนที่สนิทส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือและเป็นเด็กที่อยู่ในละแวกบ้านใกล้ๆ กัน ซึ่งโดยปกติเพื่อนก็จะสูบบุหรี่ ตมกาว อยู่ก่อนแล้ว เดือนมารู้จักยาบ้าตอนออกมาขายพวงมาลัย โดยผู้ใหญ่ที่ขายพวงมาลัยจะขายยาบ้าควบคู่กันไปด้วย บางทีก็ให้ให้เดือนเป็นคนเอาของไปส่งให้ลูกค้าครั้งละ 1-2 เม็ด ก็ไม่ได้สนใจซักถามอะไร เพราะแค่เอาของไปส่งจะได้เงินกินขนมครั้งละ 10 - 20 บาท แต่เดือนจะไม่ให้แม่รู้กลัวโดนแม่ตี ยาเสพติดที่เดือนทดลองอย่างแรก คือบุหรี่เห็นเพื่อนสูบลอยอยากสูบบ้าง แต่จะไม่ซื้อสูบเองกลัวพ่อกับแม่รู้ จากนั้นก็เริ่มตมกาว ส่วนใหญ่เพื่อนให้ลอง และเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาบ้าตอนที่หนีออกจากบ้านแล้วมาอยู่กับแฟนตอนอายุ 13 สาเหตุที่หนีออกจากบ้านเนื่องจากทะเลาะกับพ่อ เรื่องพ่อบังคับให้ออกไปขายพวงมาลัยตอนฝนตก เดือนไม่ยอมออกไปขาย พ่อจึงทุบตี แม่เข้ามาห้ามก็เลยถูกตีด้วย เดือนเองถูกพ่อเตะตกบันไดบ้าน ตอนนั้นคิดได้อย่างเดียวว่าอยู่บ้านไม่ได้แล้ว ทั้งโกรธ ทั้งน้อยใจ ที่พ่อไม่สนใจว่าข้างนอกฝนจะตกหนักแค่ไหน ก็เลยหนีออกจากบ้านไปอยู่บ้านเพื่อนที่ขายพวงมาลัยด้วยกัน ส่วนแม่ก็รู้ว่าเดือนไปอยู่กับเพื่อนแต่ก็ไม่ได้ตามกลับมาบ้าน ก็น้อยใจว่าแม่ไม่รัก ไม่สนใจ มาอยู่กับเพื่อนได้ไม่นานก็รู้จักกับแฟน ก็ย้ายมาอยู่กับแฟน มาเช่าบ้านอยู่ต่างหาก เนื่องจากแฟนชายและเสพยาบ้าอยู่ก่อนแล้ว จึงช่วยแฟนขายยาบ้า และเริ่มหัดเสพยาบ้า แต่ก็อยู่กับแฟนไม่กี่เดือนแฟนก็ถูกตำรวจจับ ก็เลยกลับมาอยู่กับแม่ ช่วงที่กลับมาอยู่กับแม่ก็ยังขายยาบ้าอยู่โดยที่แม่ก็ไม่ว่าเดือนขายและติดยาบ้า แม่รู้ก็เมื่อเดือนถูกตำรวจจับ โดนข้อหาซื้อไว้เพื่อเสพ จำนวน 9 เม็ด แม่เป็นคนประกันตัวออกมา เห็นแม่ร้องไห้ รู้สึกสงสารแม่ พอเข้ามาอยู่ในสถานพินิจ แม่จะมาเยี่ยมทุกอาทิตย์แม่ก็จะร้องไห้ทุกครั้งที่มาเยี่ยม รู้ตัวว่าตนเองทำผิด ทำให้แม่ร้องไห้ ถ้าออกไปได้จึงไม่เสพยาบ้าอีก

กรณีศึกษาที่ 4 : แสง

แสง เพศชาย อายุ 18 ปี รูปร่างสันทัด ผิวดำแดง เรียนปวช. แผนกช่างยนต์ แต่เรียนไม่จบ แสงเล่าว่า พ่อแม่แยกทางกันตั้งแต่อายุ 5 ขวบ แม่พาแสงมาฝากยายเลี้ยง แม่และพ่อแต่งงานใหม่ แม่จะกลับมาเยี่ยมบ้าง แต่ไม่บ่อย ส่วนพ่อตั้งแต่แยกทางกับแม่ไม่เคยมาหาเลย สภาพครอบครัวเป็นครอบครัวใหญ่ในบริเวณบ้านของยายจะมีญาติพี่น้องอาศัยอยู่ใกล้ๆ กัน มี ลุง ป้า น้า และลูกๆ ของลุง ป้า น้า ซึ่งมีวัยใกล้เคียงกัน ตอนเด็กๆ ความเป็นอยู่ในครอบครัวมีความสุขดี นิสัยจะเป็นเด็กเรียบร้อย สอนง่ายไม่ดื้อ เป็นหลานรัก

ของยาย เนื่องจากละแวกบ้านเป็นชุมชนแออัดขนาดใหญ่ จะมีกลุ่มวัยรุ่นนมาหัวสูมกับอยู่เยอะมาก มีทั้งติดฝงกัญชา ดมกาว ลักขโมย ปล้นจี้มีทุกรูปแบบ ยายก็จะกลัวว่าแสงจะไปคบกับคนพวกนี้ ยายจะสอนและเตือนตั้งแต่ยังเด็ก และเห็นตัวอย่างที่ไม่ดีจากคนแถวบ้านที่ถูกตำรวจจับบ่อยๆ เพื่อนในวัยเด็กจะเป็นลูกพี่ลูกน้องกัน เป็นลูกของลุง ป้า ก็จะเล่นด้วยกัน ไม่มีปัญหาอะไรกัน ถ้าไปเล่นกับเด็กคนอื่น ๆ ก็จะถูกล้อว่าลูกไม่มีพ่อไม่มีแม่ จะรู้สึกโกรธบางทีก็มีชกต่อยกันบ้าง จนเริ่มขึ้นชั้น ม.1 เริ่มมีเพื่อนมากขึ้น มีทั้งเพื่อนที่ไม่ติดยา และเพื่อนที่ติดยา สูบบุหรี่ กินเหล้า แต่แสงไม่ได้กินเหล้า ติดยาหรือเเกรตามเพื่อน เวลาว่างจะไปเตะบอลกับเพื่อน ๆ กับบ้านตอนค่ำ ช่วงนี้เริ่มมีปัญหากับลุง ป้า สาเหตุมาจากลุงเห็นว่าเริ่มคบเพื่อนไม่ดีในสายตาของผู้ใหญ่ ลุงจะชอบพูดประชดประชัน บ่นว่าเรื่องคบเพื่อน ตอนแรกแสงจะพยายามบอกให้ลุงเข้าใจและไม่ได้เเกรตามเพื่อน แคไปเล่นบอล พูดคุยกันตามธรรมดา แต่ลุงจะไม่พอใจหาว่าเกียง ผู้ใหญ่เตือนไม่ยอมฟัง อวดดีบ้าง บางทีเลยไปถึงเรื่องพ่อแม่ และมักหาเรื่องมาว่าได้ทุกวัน บางครั้งลุงก็ไปบ่นให้ยายฟัง ยายก็จะมาตำต้ออีกทีหนึ่ง ตอนแรกแสงก็จะโกรธ ไม่พอใจ คิดว่าทำไมลุงต้องมาหาเรื่องจับผิดเรื่องเวลากลับบ้านช้า หรือเวลาออกไปเที่ยวกับเพื่อน และส่วนใหญ่ยายก็จะเชื่อลุงเพราะเพื่อนที่แสงคบติดเหล้าติดยาจริง แสงยืนยันว่าช่วง ม. 1 - ม.3 ไม่ได้ติดยาและรู้ว่าไม่มีแต่โทษแต่ไม่มีใครฟัง ทุกคนระแวงว่าแสงจะเป็นเหมือนเพื่อน ยายก็จะเชื่อลุงมากกว่า แสงบอกว่ายายไม่เข้าใจความคิดของผู้ใหญ่ว่าเพราะอะไร การที่มีเพื่อนไม่ดี ติดยา เราไม่จำเป็นต้องเป็นตามเพื่อน แต่ลุงและยายไม่เชื่อ พูดเหมือนจะให้แสงต้องติดยา แสงรู้สึกน้อยใจยายที่เชื่อคนอื่นมากกว่าหลาน ยายน่าจะรู้จักแสงดีเพราะเลี้ยงมา เมื่อแสงโตขึ้นยายก็จะไม่ค่อยสนใจเหมือนตอนแสงเป็นเด็ก ยายกับไม่ค่อยได้คุยกันเหมือนก่อน แสงคิดเองว่ายายคงเบื่อที่จะคอยบ่น ลุงกับแสงมักจะมีเรื่องทะเลาะกันบ่อยมากขึ้น ยิ่งบ่นมาก ๆ ตำมาก ๆ แสงก็จะประชดลุงโดยกลับบ้านมืดบ่อย ๆ บางทีออกไปอยู่บ้านเพื่อนเป็นวัน ๆ เมื่อที่จะฟังเสียงลุงบ่น

แสงเริ่มทดลองเสพยาบ้าเมื่อตอนเข้าเรียนช่วงยนต์ ปี 1 ตอนแรกไม่ตั้งใจจะลอง เพราะรู้ว่ามันไม่ดี แต่พอเพื่อนชวนหลาย ๆ ครั้งก็เลยลองดูคิดว่าจะลองแค่ครั้งเดียวแล้วจะไม่ลองอีก พอลองแล้วติดใจ ตัวจะเบาไม่ต้องคิดอะไรมาก สนุกดี จึงขอเพื่อนเสพอีก 2-3 ครั้ง แต่รู้สึกไม่สบายใจ กลัวยายเสียใจ พยายามที่จะเลิก ก็อยู่ห่าง ๆ เพื่อนที่ติดยาบ้า แต่พอทะเลาะกับลุง ไม่รู้จะไปที่ไหน จึงไปหาเพื่อนกลุ่มเดิม แสงเห็นเพื่อนเสพอดใจไม่ไหวก็เลยเสพอีก และเสพมาเรื่อย ๆ จนลุงจับได้ว่าเสพยาบ้า ลุงเลยจับส่งตำรวจ

กรณีศึกษาที่ 5 : เตี้ยว

เตี้ยว เพศชาย อายุ 14 ปี รูปร่างผอม ตัวเล็ก ผิวดำแดง การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เตี้ยวอาศัยอยู่กับพ่อ แม่ และน้องชายฝาแฝด 1 คน บ้านของเตี้ยวอยู่ในชุมชนแออัด พ่อมีอาชีพยารักษาความปลอดภัย แม่มีอาชีพขายผักในตลาดสด ฐานะทางบ้านไม่เดือดร้อน พ่อจะเป็นคนไม่ค่อยพูด ไม่ค่อยเข้มงวด เมื่อกลับมาจากทำงานพ่อก็อาบน้ำ และเข้านอน หรือ ไม่ก็ดูโทรทัศน์ พ่อจะไปทำงานตอนกลางคืนเพราะได้เงินดีกว่ากลางวันจึงไม่ค่อยได้พูดกัน ส่วนแม่จะออกไปขายผักตั้งแต่ตี 2 ตี 3 กลับเข้าบ้านตอน 4 โมง - 5 โมงเย็น แม่จะบ่นว่าบ้างเป็นบางครั้ง เวลาแม่กลับมาจากขายของ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องงานบ้าน เตี้ยวคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา แม่บ่นก็ทำตามทีแม่บอก เตี้ยวก็เลิกบ่น ส่วนน้องชายเตี้ยวบอกว่าไม่ชอบน้องชาย ไม่ค่อยจะถูกกัน เพราะน้องชอบแกล้ง เวลาเล่นด้วยกันมักจะทะเลาะกันเสมอ พูดกันไม่เกิน 10 คำ ก็ทะเลาะชกต่อยกันเป็นประจำ เวลาน้องสูไม่ไ้จะไปฟ้องแม่ เตี้ยวจะถูกแม่ดู ทำให้เตี้ยวรำคาญ จึงต่างคนต่างอยู่ ถ้าน้องชายอยู่ในบ้าน เตี้ยวก็จะอยู่หน้าบ้าน จะอยู่กันคนละที่ เวลาว่างส่วนใหญ่เตี้ยวจะดูโทรทัศน์ หรือไม่ก็นอนกลางวัน เตี้ยวชอบอยู่คนเดียวเงียบๆ ความสัมพันธ์ในบ้านพ่อแม่ไม่ค่อยจะทะเลาะกัน ต่างคนต่างทำงาน ไม่ค่อยได้เจอกัน มีคุยกันบ้างถ้ามีโอกาสได้กินข้าวพร้อมกัน แต่ก็น้อยครั้ง ส่วนใหญ่ต่างคนต่างกินใครหิวก็กินก่อน เพราะกลับบ้านไม่พร้อมกัน หลังจากกลับจากโรงเรียนเตี้ยวก็จะทำการบ้าน หุงข้าวไว้รอแม่ หรือไม่ก็ดูโทร

ทัศน์ ถ้าวันไหนเมื่อก็ขอแม่ออกไปเที่ยวข้างนอก ไปหาเพื่อนแถวบ้าน เพียงแต่บอกว่าอยากกลับบ้าน แม่กลับมา ก็เตรียมของไปขายวันต่อไป ส่วนพ่อก็จะนอนทั้งวัน หรือไม่ก็ดูโทรทัศน์ ตกเย็นก็อาบน้ำ กินข้าวแต่งตัวไปทำงาน จึงไม่ค่อยสนใจพูดคุย หรือซักถาม เดี่ยวบอกว่าบางที่ก็เหงา ไม่มีเพื่อนคุย แต่ไม่รู้จะทำอะไร ตอนเด็กเคยขอให้พอกับแม่พาไปเที่ยว พ่อก็บอกว่าเหนื่อยอยากพักผ่อน ส่วนแม่บอกว่าไม่ว่างต้องขายของ แรกๆก็น้อยใจ เพราะยังเด็กก็อยากเที่ยว พอไปถามบ่อยๆ ก็ถูกดุก็เลยไม่ถามอีก พอโตถึงมาก็ไปเที่ยวเองไปกับเพื่อน แม่ไม่ค่อยว่า เวลาขอไปเที่ยวหรือขอเงินไปซื้อของ แต่แม่ก็ไม่ได้ให้ใช้ฟุ่มเฟือย แต่ถ้าอยากได้อะไรก็ได้ถ้าไม่แพงเกินไป

ที่โรงเรียนเด็ยวมีเพื่อนสนิทในกลุ่ม 5 คน คบกันมาตั้งแต่เข้า ม.1 สามารถคุยกันได้ทุกเรื่อง ในกลุ่มเพื่อน ๆ จะสูบบุหรี่เป็นตั้งแต่อยู่ ป.5 ป.6 ตอนแรกที่รู้จักตกใจ พอคบๆ กันไปก็รู้สึกเป็นเรื่องธรรมดา เดี่ยวเริ่มสูบบุหรี่ตั้งแต่อายุ ม. 1 เพื่อนแอบเอาบุหรี่มาโรงเรียน เป็นบุหรือนอก ที่บ้านเพื่อนเป็นร้านขายของ แอบขโมยพ่อกับแม่มา ก็สูบบุหรี่มาเรื่อยๆ แต่ไม่เคยสูบบุหรี่ที่บ้านกลัวแม่รู้ จนอยู่ ม. 2 เทอมต้น เพื่อนเริ่มเอาบุหรี่อัดใส่ยาบ้ามาให้สูบบอกว่าเอามาจากพี่ชาย ตอนแรกไม่รู้ว่ามียาบ้า จนมาเห็นเพื่อนบดยาบ้าผสมกับยาเส้นแล้วยัดกลับเข้าไปในบุหรี่ ตอนหลังเพื่อนหัดทำอุปกรณ์เสพยาบ้า (ตัวผ่านหน้า) บอกว่าจะได้รสนุ่มไม่แสบคอดีกว่ายัดใส่บุหรี่ ตอนแรกไม่กล้าลองกลัวติดและออกอาการแม่จะรู้ แต่เพื่อนบอกว่าเสพแล้วก็นอนอยู่ในห้องแม่ก็ไม่ว่า ก็เลยลองเสพ จึงเสพมาเรื่อยๆ เวลาว่างๆ ไม่มีอะไรทำ ส่วนใหญ่เพื่อนจะเป็นคนเอายามาให้ ทีละ 1-2 เม็ด ถ้าอยู่โรงเรียนก็จะแอบเสพในห้องเก็บของของโรงเรียน ถ้าอยู่บ้านจะแอบเสพในห้องนอน จะซ่อนอุปกรณ์ไว้ใต้เตียงเพราะแม่ไม่ค่อยเข้ามาในห้อง จะเลือกเวลาเสพตอนที่แม่ไม่อยู่ ปิดประตูอยู่ในห้องคนเดียว พ่อก็ไม่สงสัยเพราะปกติจะซ่อนอยู่ในห้อง เวลาอยู่ต่อหน้าแม่ก็จะเก็บอาการไว้ ทำตัวเหมือนปกติ เสพยาบ้าอยู่ประมาณครึ่งปี พ่อกับแม่ก็รู้ เพราะน้องชายไปเจออุปกรณ์กับยาบ้า 2 เม็ดที่ซ่อนไว้ใต้เตียงแล้วเอาไปให้พ่อแม่ดู พ่อโกรธมากจับเดี่ยวส่งตำรวจ แม่เสียใจร้องไห้ เดี่ยวรู้สึกสงสารแม่ ตำรวจให้ทำเรื่องประกันตัวแต่พ่อไปยอมบอกให้เข้ามาตัดสินัย ตอนนี้รอดตัดสิน ถ้าได้ออกไปจะไม่กลับไปเสพอีก

กรณีศึกษาที่ 6 : แก้ว

แก้ว เพศหญิง อายุ 17 ปี การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รูปร่างท้วม ผิวคล้ำ พูดคุยเก่ง แก้วอาศัยอยู่กับแม่ และน้องชาย 1 คน พ่อเสียชีวิตตั้งแต่แก้วอยู่ชั้นประถม แม่มีอาชีพขายเครื่องตี๋ม (เป็นรถเข็น) รายได้ครอบครัวพอกินพอใช้ไปวันๆ แม่จะเป็นคนจู้จี้ขี้น โมโหร้าย อารมณ์เสื่อง่าย แม่จะเป็นคนรับผิดชอบทุกอย่างในบ้าน แก้วจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานบ้าน กวาดบ้านถูบ้าน หุงข้าวทำกับข้าวดูแลน้อง ต้องทำหน้าที่เพราะกว่าแม่จะกลับบ้านก็ค่ำ เมื่อแม่เข้าบ้านแม่ก็จะเริ่มบ่น เรื่องขายของไม่ดี เรื่องบ้านรก แม่จะบ่นทุกอย่างที่ขวางหน้า บ่นจนน้ารำคาญ บางทีแก้วก็เห็นใจแม่ที่ทำงานหาเงินคนเดียว แต่ส่วนใหญ่จะรำคาญ แก้วก็จะทำบ้างไม่ทำบ้างแล้วแต่อารมณ์ บางทีก็โมโห บางครั้งแก้วนั่งทำงานอยู่ดีๆ แม่ก็มาด่า แก้วก็แกล้งทำของตก กระแทกข้าวของเสียงดังแม่อึ้งโมโห พอแม่โมโหมากๆ แม่จะขว้างแก้วน้า ชนบ้าง พร้อมคำด่ามาเป็นชุดๆ เวลาแม่ด่าก็จะย้อนแม่ว่าที่น้องชายไม่ทำแม่ยังไม่ว่า แก้วรู้สึกแม่ไม่เป็นยุติธรรม รักลูกไม่เท่ากัน บางวันพ่อกับแม่ไปขายของแก้วก็จะออกไปเที่ยวกับเพื่อน แม่รู้ก็จะด่าแก้วว่า “วันๆเอาแต่เที่ยวไม่ช่วยงานช่วยการดีแต่แบมือขอแต่เงิน” แม่ยังด่าแก้วยังไม่อยากอยู่บ้าน บางทีก็ไปนอนบ้านเพื่อนกลับมาถูกด่า จนมีอยู่วันหนึ่งแก้วไปเที่ยวกับเพื่อน เห็นแม่นั่งคอยอยู่หน้าบ้าน ไม่รู้แม่ไปโกรธอะไรมาไม่พูดไม่ถาม เดินตรงมาตบหน้าจนเซไปชนรั้วแล้วใช้ไม้ขีดรถเข็นตีแก้วจนแขนขาแตก แม่ตีไป ด่าไป ด้วยความโมโห แก้วก็ยื่นให้เขาคิดไม่ส่งเสียงร้อง ในใจคิดว่าจะไม่อยู่แล้วบ้านนี้ พ่อดอนเช้าแม่ไปขายของแก้วก็เก็บเสื้อผ้าออกจากบ้านไม่บอกใคร ตอนแรกจะไปหาเพื่อนแถวสนามหลวงไปอยู่กับเพื่อน ตอนที่ออกจากบ้านมีเงินไม่มาก เพื่อนให้ไปขายอาหารให้นักพิราบที่สนามหลวง ก็ไปเจอพี่สาว (แก้วเรียกว่า “พี่สาว” เป็นคนชวนไปอยู่ด้วย) คุยกันถูกคอกัน

พี่สาวก็ชวนไปทำงานด้วยกัน พี่สาวบอกว่าเป็นพนักงานเสิร์ฟที่ร้านอาหารเป็นตึกแถว ได้เงินดีกว่า แก้วก็ไปอยู่กับพี่สาว แก้วทำงานได้ระยะหนึ่งพี่สาวก็ให้ออกไปนั่งคุยกันแขก ที่ร้านอาหารจะให้เด็กเสิร์ฟออกไปกับแขกได้ด้วย พี่สาวบอกว่าแค่นั่งคุยไม่เสียหายแถมได้เงินดี แก้วจึงตัดสินใจทำ แก้วเริ่มกินเหล้าเป็น สิบบุหรี เป็นตอนที่อยู่ร้านอาหารพี่สาวเป็นคนสอนให้ทุกอย่าง ตอนหลังพี่สาวยุให้รับแขกด้วยแต่ไม่กล้า พี่สาวเลยให้ลองจะได้ยำน้าจะได้ไม่คิดมากจะเสพยาบ้างก่อนรับแขก ครั้งละ 1-2 เม็ด พี่สาวจะเป็นคนหาขามาให้ ทำงานอยู่ร้านได้พักใหญ่ เริ่มไม่มีแขก เงินไม่พอใช้ จึงให้พี่สาวติดต่อให้เอเยนต์จะรับยามาขายเอง ได้กำไร วันละ 200-400 บาท แล้วแต่มีทุน เงินที่ได้มาก็ซื้อเสื้อผ้า จ่ายค่าเช่าห้อง ไม่เดือดร้อนอะไร จนตำรวจมากวนต้องย้ายที่อยู่ไปอยู่โรงแรมแต่ก็ยังขายยาบ้าอยู่ เคยกลับไปหาแม่ครั้งหนึ่งแม่ให้กลับมาอยู่ด้วยกัน แม่จะเช่ารถเข็นให้ขายของแต่แก้วไม่ยอมทำ จนมาถูกตำรวจจับตอนไปเอาของที่เอเยนต์ พ่อแม่รู้ว่าถูกจับแม่ก็มาเยี่ยม แต่แม่ไม่มีเงินประกันตัว ตั้งใจว่าเมื่อออกไปแล้วจะกลับไปอยู่กับแม่ช่วยแม่ขายของ และจะเลิกแต่ไม่แน่ใจว่าจะเลิกได้หรือเปล่า

กรณีศึกษาที่ 7 : ตุน

ตุน เพศชาย อายุ 12 ปีอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำทางคลองแล้ว พุดจาจะฉาน ตุนอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และพี่ชาย 1 คน ครอบครัวของตุนมีฐานะปานกลาง พ่อมีอาชีพรับราชการ แม่เปิดร้านขายของชำอยู่ที่บ้าน ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นไปด้วยดี พ่อกับแม่ไม่ค่อยมีเรื่องขัดแย้งกัน มีเพียงกับบ้างแต่ไม่รุนแรง พ่อของตุนจะเป็นคนค่อนข้างมีระเบียบ สิ่งของต่างๆต้องวางให้เป็นระเบียบ ใช้แล้วต้องเก็บเข้าที่เดิม งานบ้านส่วนใหญ่แม่กับพี่ชายจะเป็นคนทำ ตุนมีหน้าที่รับผิดชอบงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ เช่นกวาดบ้าน ถูบ้าน บางทีก็ช่วยแม่ขายของในวันเสาร์อาทิตย์ พ่อกับแม่จะคอยเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนแต่ไม่เข้มงวดมาก กับพี่ชายจะเข้ากันได้ดีไม่มีปัญหา ครอบครัวมีความสุขดี

ที่โรงเรียนตุนมีเพื่อนเยอะและยอมรับว่าติดเพื่อน ชอบสนุกกับเพื่อน ในกลุ่มจะมีประมาณ 10 คน ตุนเริ่มสูบบุหรี่เป็นจากเพื่อน ตอนสูบไม่คิดอะไร ทำเพราะสนุกที่ได้อยู่กับเพื่อน เพราะเพื่อนส่วนใหญ่ก็สูบและเริ่มรู้จักยาบ้าจากเพื่อนเช่นกัน เพื่อนเอามาจากเพื่อนต่างโรงเรียน และแถวๆ โรงเรียนก็ทาง่าย ตอนแรกที่เพื่อนเอามาเสพยังไม่กล้าลอง กลัวอาจารย์จับได้ เห็นเพื่อนเสพอยู่หลายครั้ง จึงลองเสพบ้าง ที่ลองเสพเพราะอยากรู้อย่างไร คิดลองแค่ครั้งเดียว แต่อยู่กับเพื่อน เพื่อนชวนก็เลยเสพมาเรื่อยๆ ระยะเวลาที่โรงเรียนเริ่มเข้มงวดเรื่องยาเสพติด เพื่อนคนที่เอายามาให้ถูกตำรวจจับ อาจารย์ฝ่ายปกครองก็เลยเรียกไปคุยเพราะอยู่กลุ่มเดียวกัน ในที่สุดถูกอาจารย์ตรวจปัสสาวะ ผลมาออกมาเป็นสีม่วงทั้งกลุ่ม ตุนถูกเชิญผู้ปกครองให้พักการเรียน เมื่อกลับถึงบ้านพ่อถามว่าทำไมต้องเสพ ก็เล่าให้พ่อฟังว่าไม่ตั้งใจ และสัญญาว่าจะไม่เสพอีก จากนั้นก็กลับไปเรียนตามปกติ แต่ยังอยู่กับเพื่อนกลุ่มเดิม เพื่อนยังเสพยาเหมือนเดิม พ่อเห็นยาก็อดไม่ใจไม่เสพยาบ้าอีก ตุนไปเสพยาบ้าที่บ้านเพื่อน กำลังนั่งเสพอยู่ตำรวจบุกเข้ามาจับ ตุนมียาบ้าอยู่ในกระเป๋ากางเกง 1 เม็ด ถูกจับคราวนี้พ่อไม่ไปประกันตัว แต่แม่ไม่ยอม ตอนนั้นรอศาลตัดสิน ตั้งใจว่าจะไม่เสพอีก ไม่อยากให้พ่อแม่เสียใจ

กรณีศึกษาที่ 8 : เด่น

เด่น เพศชาย อายุ 18 ปี จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ เด่น อาศัยอยู่กับ พ่อ แม่ มีน้องสาว 1 คน น้องสาวอยู่กับยายที่ต่างจังหวัด เด่นเล่าว่าตอนเด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ เพราะพ่อเข้ามารับราชการเป็นทหารเสนารักษ์ในโรงพยาบาลทหารที่กรุงเทพฯ แม่ทำงานเป็นพนักงานอยู่ที่เดียวกับพื่อนานๆ ถึงจะกลับไปเยี่ยมบ้าน ส่วนใหญ่แม่จะไปเยี่ยมมากกว่าพ่อ บ้านยายอยู่ในหมู่บ้านห่างจากตัวอำเภอ ประมาณ 6-7 กิโลเมตร เด่นมีมอเตอร์ไซด์ประจำตัว หนึ่งคันแม่ซื้อไว้ให้ขี่ไปโรงเรียนในอำเภอ ช่วงที่อยู่กับ ยายจะมีอิสระอยากไปไหนทำอะไรไม่มีใครว่า เพราะยายไม่เข้มงวด อยากทำอะไรก็ทำ ยายจะตามใจ ส่วน น้องสาวไม่สนิทเท่าไร ต่างคนต่างเอาแต่ใจ เวลาพูดสอนอะไรจะไม่ค่อยฟัง จึงไม่อยากจะสนใจ เด่นชอบขี่ มอเตอร์ไซด์เที่ยวกับเพื่อนชอบเฮฮา ก็มีกินเหล้า สูบบุหรี่บ้าง บางทีก็ขี่มอเตอร์ไซด์ไปเที่ยวต่างอำเภอ กับ เพื่อน 2-3 วัน ก็กลับบ้าน อยู่กับยายจนจบ ม. 3 แม่เห็นว่าถ้าอยู่ต่อจะไม่ยอมเรียน จึงมารับไปอยู่กรุงเทพฯ จะได้เรียนหนังสือ เมื่อมาอยู่กับพ่อแม่ไม่มีอิสระเหมือนตอนอยู่กับยาย พ่อจะเข้มงวด จะเลี้ยงลูกแบบฝึกทหาร ต้องตื่นแต่เช้าต้องเป็นระเบียบ จะไปไหนต้องขออนุญาตก่อน ทำผิดต้องถูกลงโทษ ถูกตี เคยถูกพ่อเอา เข็มขัดฟาดขา เรื่องออกไปเที่ยวตอนกลางคืน บางทีก็ขังไว้ในห้อง ไม่ค่อยชอบการทำโทษของพ่อ รู้สึกอึดอัด เวลาอยู่กับพ่อ ช่วงที่มาอยู่กรุงเทพฯ ปีแรกยังไม่ได้เข้าเรียน พ่อจึงฝากให้ทำงานเป็นเด็กบิ๊ม เริ่มรู้จักยาบ้า ตอนที่มาทำงานที่บิ๊มน้ำมัน เพื่อนเด็กบิ๊มส่วนใหญ่จะใช้กัน เพื่อนแนะนำให้ลองบอกว่าจะได้อยู่น ไม่่วง เสพครั้งละเม็ด ได้ยาบ้ามาจากเพื่อนแต่ไม่เคยเอายาเข้าบ้านจะซื้อที่ละเม็ดซื้อแล้วก็เสพที่บิ๊มวันต่อวัน ตอน นั้นยาราคา 40 บาท ทำงานที่บิ๊มอยู่ 5-6 เดือน พอออกจากงานก็ไม่เสพอีก จากนั้นได้เข้ามาเรียนที่โรงเรียน เทคนิค ก็กลับมาเสพอีกเพราะเพื่อนที่โรงเรียนเสพกัน ที่บ้านพ่อแม่ไม่รู้ว่ายาบ้า เพื่อนที่โรงเรียนที่สนิทมี 2 คนจะเสพยาบ้ากันหมด บางทีก็มีภรรยาอัดใส่มาบ้างแต่ส่วนใหญ่เป็นยาบ้าหาง่ายราคาไม่แพง ญาติของ เพื่อน เป็นคนขายให้ สาเหตุที่ถูกจับได้ไปมีเรื่องทะเลาะวิวาทแล้วถูกจับในตัวยามียาบ้าอยู่สิบกกว่าเม็ดโยนทิ้งไม่ ท้น ตอนถูกจับพ่อไม่สนใจเหมือนว่าเขาตัดหางปล่อยวัด มีแต่แม่มาเยี่ยม หลังจากออกจากสถานพินิจ ยังไม่ รู้ว่าจะทำอะไร และไม่แน่ใจว่าจะเลิกยาบ้าได้หรือเปล่า

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวกนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล
วันเดือนปีเกิด	16 ธันวาคม 2517
สถานที่เกิด	อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	38/4 หมู่บ้านคุรุมิตร ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77110
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	-
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	-
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพรหมานุสรณ์ (แผนกศิลป์-ภาษา) จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2539	ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2545	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ